

БЕКІТІЛДІ

Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық
саласындағы кәсіптік біліктілік жөніндегі
салалық кеңестің 2024 жылғы 20 маусымдағы
хаттамалық шешімі

«ҒИМАРАТТАР МЕН ӘЛЕУМЕТТІК ИНФРАҚҰРЫЛЫМ ОБЪЕКТІЛЕРІН ПАЙДАЛАНУ» салалық біліктілік шеңбері

Астана - 2024

1. САЛАЛЫҚ БІЛІКТІЛІК ШЕҢБЕРІНІҢ АТАУЫ:

«Ғимараттар мен әлеуметтік инфрақұрылым объектілерін пайдалану» салалық біліктілік шеңбері (бұдан әрі - СБШ).

2. САЛАЛЫҚ БІЛІКТІЛІК ШЕҢБЕРІНІҢ ПАСПОРТЫ:

(саласының сипаттамасы, экономикалық қызмет түрі, СБШ әзірленген кәсіптік топтар мен кіші топтар)

Ғимараттар мен құрылыстарды пайдалану техникалық құжаттаманың талаптарында белгіленген параметрлермен берілген функцияларды орындауға қабілетті конструкциялардың жай-күйін сақтау бойынша қажетті іс-шараларды жүргізе отырып, оларды функционалдық мақсатта пайдалануды білдіреді.

«Жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес әлеуметтік инфрақұрылым-елді мекеннің қалыпты тыныс-тіршілігін функционалдық қамтамасыз ететін заңды тұлғалардың жиынтығы, оларға мыналар жатады: Әлеуметтік-мәдени мақсаттағы объектілер, тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық, денсаулық сақтау, білім беру, мектепке дейінгі тәрбие жүйелерін ұйымдастыру; демалыспен және бос уақытымен байланысты ұйымдар; бөлшек сауда, қоғамдық тамақтану, қызмет көрсету саласы, Спорттық-сауықтыру мекемелері; коммуналдық қызметтерді өндіретін және халыққа ұсынатын ұйымдар».

Ғимараттар мен әлеуметтік инфрақұрылым объектілерін пайдалану жөніндегі салалық бағыттың негізі мен шекарасын азаматтар, заңды тұлғалар, тұрғын үйлерге меншік құқығымен және оларды пайдалану құқығымен байланысты мемлекеттік органдар, тұрғын үйлерді пайдалану құқығын жүзеге асыру, тұрғын үйлерге қойылатын талаптар, тұрғын үй қорларының сақталуы мен жөнделуін қамтамасыз ету, мемлекеттік органдардың құқықтардың сақталуын бақылау кіретін тұрғын үй қатынастары құрайды тұрғын үй саласындағы және тұрғын үй қорын пайдаланудағы азаматтар, арнаулы мемлекеттік органдар қызметкерлері мен әскери қызметшілердің қатысуымен тұрғын үй қатынастарын реттеу ерекшеліктері.

Қазақстандағы тұрғын үй қатынастары Азаматтық кодекстің нормаларымен және «тұрғын үй қатынастары туралы» ҚР Заңымен (бұдан әрі - заң) реттеледі.

Тұрғын үй қорына жеке және мемлекеттік тұрғын үй қорлары кіреді. Үй-жайлардың меншік иелері (азаматтар, заңды тұлғалар, мемлекет) тұрғын үйді бірлесіп пайдалану үшін Қазақстан Республикасының заңнамасында тыйым салынбаған кез келген бірлестікке бірігуге құқылы.

Тұрғын ғимаратқа қызмет көрсету әлеуметтік инфрақұрылым объектілеріне ұқсас – ауруханалар, сауда-коммерциялық ғимараттар, театрлар, оқу орындары және т. б.

Тұрғын үй қорын басқаруды меншік иесі тікелей не өзі құратын (тағайындайтын, сайлайтын) органдар арқылы, сондай-ақ сенім білдірілген адамдар арқылы жүзеге асырады.

Сондай-ақ, Республикалық маңызы бар қалалардың, астананың, аудандардың, облыстық маңызы бар қалалардың жергілікті атқарушы

органдары: қауіпті техникалық құрылғыларды қауіпсіз пайдалану талаптарының сақталуына өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы әлеуметтік инфрақұрылым объектілерінде елді мекендердің шекаралары шегінде қадағалау субъектілеріне қатысты мемлекеттік қадағалауды жүзеге асыру жөніндегі тұрғын үй инспекциясының жұмысын ұйымдастырады;

Тұрғын және тұрғын емес (коммерциялық) ғимараттарға қызмет көрсетудің функционалдық аймағына сумен жабдықтауды, кәрізді, газбен жабдықтауды, электрмен жабдықтауды, жылумен жабдықтауды, қоқысты шығаруды және лифтілерге қызмет көрсетуді қоса алғанда, тұтынушыларға тікелей ұсынылатын коммуналдық қызметтер көрсету тізбегінің соңғы бөлігі енгізілген.

Объектілерді пайдалану ғимаратты немесе құрылысты күтіп ұстау, қызмет көрсету, жөндеу жөніндегі жұмыстар кешені болып табылады және жылжымайтын мүлікті басқару, тұрғын және тұрғын емес жылжымайтын мүлік объектілерінің инфрақұрылымын пайдалану және оларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі қызметтерден тұрады.

Жылжымайтын мүлікті басқару-бұл техникалық қызметтердің жұмысын ұйымдастыру, профилактикалық жөндеу жұмыстарын жүргізу, күрделі жөндеу және техникалық қызмет көрсету жоспарларын қалыптастыру, жылжымайтын мүлік объектісін ұстауға бюджетті басқару. Жылжымайтын мүлікті басқару саласы тұрғын және тұрғын емес болып бөлінеді.

Тұрғын және тұрғын емес жылжымайтын мүлік объектілерін пайдалану мақсаты бойынша пайдалануды, ғимараттар мен құрылыстарға техникалық қызмет көрсетуді және жөндеуді қамтиды.

Ғимараттар мен құрылыстарды техникалық пайдалану объектінің барлық жүйелері мен элементтерінің қызмет ету мерзімі ішінде дұрыс жұмыс істеуін қамтамасыз етуге бағытталған шаралардың толық кешені болып табылады, оларға тозған элементтерді үнемі тексеру және ауыстыру жатады; желілерді маусымдық өзгерістерге дайындау; желдету, кондиционерлеу, электр энергиясы, сумен жабдықтау жүйелеріне қызмет көрсету; уақтылы анықтау, алдын алу және ақаулықтарды жою.

Ғимараттарды техникалық пайдалану қызметтері объектідегі барлық жүйелердің тиісті жұмысын қамтамасыз етуді қамтиды: жылу, электр, сумен жабдықтау, кәріз, желдету және ауаны баптау.

Ғимараттарды (құрылыстарды, жабдықтарды, коммуникацияларды, тұрғын үй-коммуналдық мақсаттағы объектілерді) күтіп ұстау ғимаратқа оның жай-күйіне техникалық қызмет көрсету, жинау, диагностикалау, сынау және тексеру жөніндегі қызметтер кешенін қамтиды.

Пайдалану жұмыстарының құрамына үй-жайларды және үй маңындағы аумақты жинау, қатты қалдықтарды жинау және шығару, көгалдандыру элементтерін күтіп ұстау және күту, ағаштарды кесу, қоқыс құбырларына, суағарларға, дренаждық кәріздерге қызмет көрсету және жуу кіреді.

«Қауіпсіз, ыңғайлы және жайлы тұру, адамдардың тұрғын үйлерде және әлеуметтік инфрақұрылым объектілерінде болуы» саласының мақсатына қол жеткізу үшін «Әлеуметтік инфрақұрылым ғимараттары мен объектілерін пайдалану» саласында мынадай функцияларды іске асыру қамтамасыз етілуге тиіс:

- 1) Ғимараттардың (тұрғын, әлеуметтік, сауда-коммерциялық ғимараттардың) әртүрлі типтеріне, түрлеріне қызмет көрсету;
- 2) Энергиямен қамтамасыз ету жөніндегі ғимараттарда тұтынушыларға қызмет көрсету;
- 3) Сумен жабдықтау және кәріз бойынша ғимараттарда тұтынушыларға қызмет көрсету;
- 4) Желдету және салқындату бойынша ғимараттарда тұтынушыларға қызмет көрсету;
- 5) Ғимараттарға іргелес аумақтарға қызмет көрсету;
- 6) Кондоминиум объектісін басқару органдарының (мүлік иелері бірлестіктерінің) қызметі;
- 7) Үй-жайлардың (пәтерлердің) меншік иелерімен және кондоминиум объектісін басқару органдарымен (мүлік меншік иелерінің бірлестіктерімен) өзара іс-қимылды ұйымдастыру;
- 8) Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылықты қолдау мекемелерінің (бұдан әрі – ТҮКШ) қызметін ұйымдастыру.

Жалпылау кезінде саланың функционалды картасының негізі ретінде екі функционалды блок ерекшеленеді:

1. Тұрғын үй, әлеуметтік, сауда-коммерциялық ғимараттар мен аумақтарға, бизнес-орталықтар мен кеңселерге қызмет көрсету;

2. Пәтерлердің, тұрғын емес үй-жайлардың меншік иелерімен, мүлік иелерінің бірлестіктерімен, жай серіктестіктермен өзара іс-қимыл және ТҮКШ қолдау мекемелерінің қызметі.

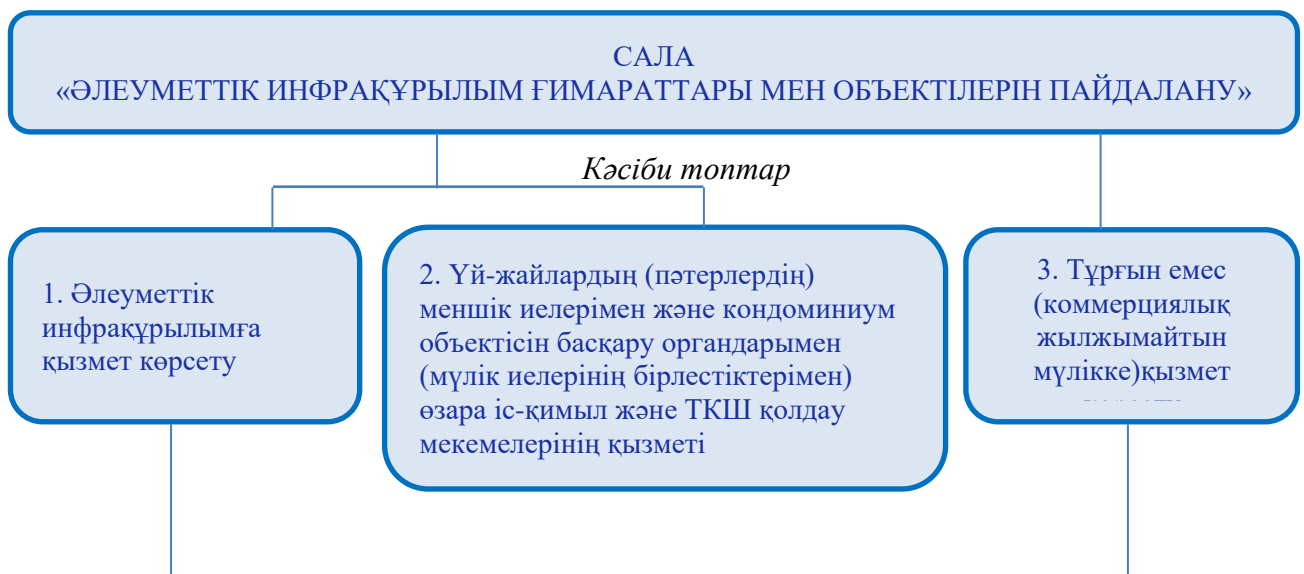
Саланың миссиясы: ғимараттарды, көппәтерлі тұрғын үйлерді (бұдан әрі - КТҮ), аумақтарды және әлеуметтік инфрақұрылым объектілерін адамдардың қауіпсіз, жайлы тұруы және оларда болуы үшін олардың бүкіл өмірлік циклінде күтіп-ұстауды қамтамасыз ету.

Пайымдау: экономикаға сұранысқа ие біліктіліктер нарығын, еңбек нарығы мен білім беру қызметтері нарығының сипаттамаларын, салада кадрлар даярлау жүйесін дамытудың салалық стратегиясын қалыптастыруда тәуелсіз, ашық және объективті тәсілді қамтамасыз ету.

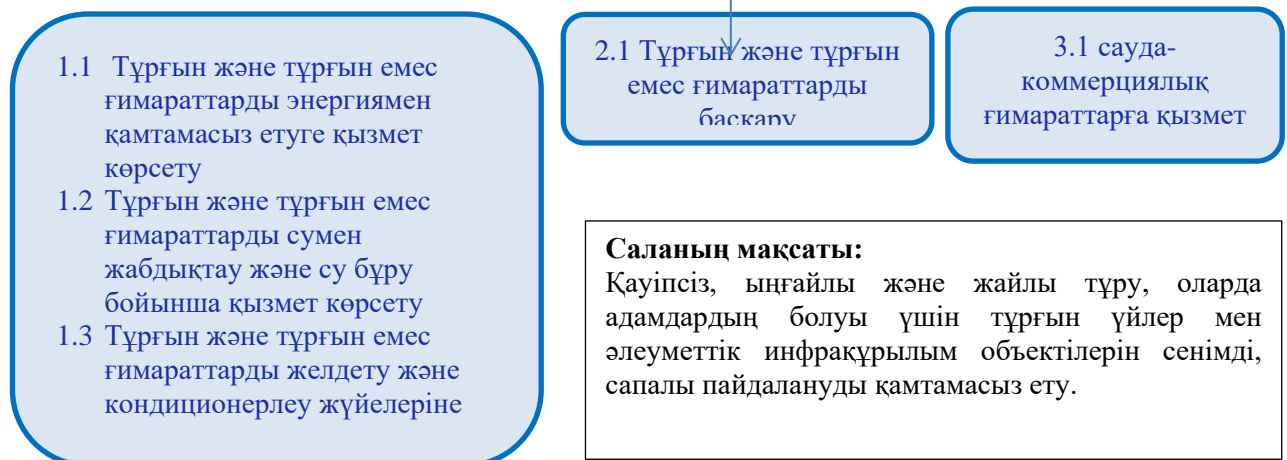
Саланың мақсаты: қауіпсіз, ыңғайлы және жайлы тұру, адамдардың тұрғын үйлерде және әлеуметтік инфрақұрылым объектілерінде болуы.

Сурет 1. «Әлеуметтік инфрақұрылым ғимараттары мен объектілерін пайдалану» саласының функционалды картасы

САЛАНЫҢ ҚҰРЫЛЫМЫ СБШ ҮШІН ӘЛЕУМЕТТІК ИНФРАҚҰРЫЛЫМ ОБЪЕКТІЛЕРІН ПАЙДАЛАНУ

*Кәсіби кіші топтар
(кәсіби стандарттардың атаулары)*

Тұрғын үйлерді басқару және пайдалану

Бүгінгі таңда кондоминиум объектісін басқару мен басқарудың, сондай-ақ тұрғын үй қоры саласындағы мемлекеттік бақылаудың негізгі принциптері Заңмен белгіленген.

Заңның 31-бабының 1-тармағына сәйкес КТҮ-да пәтерлердің, тұрғын емес үй-жайлардың екі және одан да көп меншік иелері болған кезде жылжымайтын мүлікке меншік құқығы кондоминиум нысанында туындайды.

Пәтерлердің, тұрғын емес үй-жайлардың меншік иелері кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін күтіп-ұстау және оны қауіпсіз пайдалануды қамтамасыз ету, соның ішінде кондоминиум объектісінің ортақ мүлкіне ағымдағы және күрделі жөндеу жүргізуді басқару нысандарының бірін тандау арқылы шаралар қабылдайды:

- мүлік иелерінің бірлестіктері (МИБ);
- жай серіктестік (ЖС);
- тікелей бірлескен басқару (ТББ).

КТҮ басқару нысандары (МИБ немесе ЖС немесе ТББ) әрбір КТҮ-да ұйымдастырылуы тиіс.

Кондоминиумды басқарудың барлық нысандарының функциялары (МИБ, ЖС, ТББ) басқару, күтіп ұстауды қаржыландыру, жалпы үй мүлкінің сақталуын қамтамасыз ету және қызмет көрсететін компаниялармен қызмет көрсетуге шарт жасасу және т. б. болып табылады.

Мүлік иелерінің бірлестігі (МИБ)

МИБ Заңының 43-бабына сәйкес кондоминиум объектісін басқару, оны күтіп – ұстауды қаржыландыру және кондоминиум объектісінің ортақ мүлкінің сақталуын қамтамасыз ету үшін бір КЖО пәтерлерінің, тұрғын емес үй-жайларының меншік иелері құрылады, бұл-екі немесе одан да көп пәтер, тұрғын емес үй-жайлардың меншік иелерінен тұратын коммерциялық емес ұйым болып табылатын заңды тұлға.

МИБ-ті ұйымдастырудың басты айырмашылығы - ақша бөлу. ПИК-тің бір шоты болды, ал үйлер көп, МИБте – әр үйдің «бір үй – бір бірлестік – бір шот» қағидаты бойынша жеке шоты болады. Қаражат тек осы үйдің қажеттіліктеріне жұмсалады, оны мүлік иелері өздері қадағалайды.

Сонымен қатар, Бірыңғай іргетаста орналасқан не Бірыңғай жалпыұйлік инженерлік желілері немесе КТЖ және (немесе) үй маңындағы жер учаскесі бар КТЖ-да меншік иелері келісім бойынша бір МИБ құра алады.

Пәтерлердің, тұрғын емес үй-жайлардың меншік иелері кондоминиум объектісін басқаруды және кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін күтіп-ұстауды жиналысқа қатысу, кондоминиум объектісін басқару нысанын таңдау, үй кеңесін сайлау, сондай-ақ кондоминиум объектісін басқаруға және кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін күтіп-ұстауға арналған шығыстарды төлеу арқылы Заңның 6-бабына сәйкес жүзеге асырады.

Заңның 2-бабының 16-4) тармағына сәйкес кондоминиум объектісін басқару органы КТЖ кеңесі болып табылады, ол, егер мұндай құқықты оған басқа тұрғындар берсе, кондоминиум объектісін басқару нысанын таңдау немесе өзгерту туралы шешім қабылдайды:

- КТҮ басқарушысына,
- Басқарушы компания.

КТҮ басқарушысына немесе басқарушы компанияға кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін күтіп-ұстау бойынша қызметтер көрсетуге тыйым салынады.

Бұл ретте басқарушы ҚР азаматы болуға, басқарылатын КТҮ-де меншік иесі болмауға, сондай-ақ көппәтерлі тұрғын үй басқарушысына қойылатын біліктілік талаптарына сәйкес (*ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің м.а. 30.03.2020 жылғы № 169 бұйрығымен бекітілген*) өз функцияларын жүзеге асыруға біліктілігін растайтын арнайы сертификаты (құжаты) болуға тиіс.

Жай серіктестік (ЖС)

Егер пәтерлер, тұрғын емес үй-жайлар иелерінің саны отыздан аспаса, ЖС құрылады.

Сондай-ақ, МИБтер сияқты, бірыңғай іргетаста орналасқан немесе бірыңғай жалпыұйлік инженерлік желілері немесе КТҮ және (немесе) үй жанындағы жер учаскесі бар КТҮ-да бір ЖС құруға болады. ЖС кез-келген пәтер саны бар үйлерде құрылуы мүмкін (топқа меншік иелерінің кем дегенде 10% кіреді).

ЖС заңды тұлға болып табылмайды және оның мүмкіндіктерін кеңейтетін ҚР азаматтық заңнамасына сәйкес жасалатын бірлескен қызмет туралы шарт негізінде әрекет етеді.

Яғни, бұл тіркеуді және жарғыны талап етпейтін заңды тұлға құрмай, пәтерлер мен тұрғын емес үй-жайлардың барлық меншік иелерін тікелей бірлесіп басқару. Оның қатысушылары өздері таңдаған бір сенім білдірілген тұлғаға, оның ішінде әртүрлі ұйымдарда ЖС мүдделерін білдіру үшін, ал шот ашу үшін – нотариалды куәландырылған сенімхат жазып береді.

Тікелей бірлескен басқару (ТББ)

Пәтер, тұрғын емес үй-жайлар иелерінің саны бір КТҮ он алтыдан аспаған кезде ТББ құрылуы мүмкін.

КТҮ басқарудың бұл нысаны кондоминиум объектісін басқаруды, оны күтіп ұстауды қаржыландыруды және кондоминиум объектісінің ортақ мүлкінің сақталуын қамтамасыз етуді дербес жүзеге асыру құқығын көздейді.

Пәтерлердің, тұрғын емес үй-жайлардың барлық меншік иелері екінші

денгейдегі банктерде ағымдағы және жинақ шоттарын ашпай-ақ жүзеге асыра алады.

Бұл ретте басқарушы Компания өзінің басқаруымен бір тұрғын алапта орналасқан бірнеше КТЖ біріктіре алады, олар ТББ кондоминиум объектісін басқару нысанын таңдады.

Үйдің кеңесі де, ЖС, МИБ, ТББ да коммуналдық қызметтерді жеткізушілермен, басқарушылармен және сервистік компаниялармен тікелей келісімшарт жасай алады.

Үйлерге сервистік қызмет көрсетумен айналысуға, КТҮ ортақ мүлкін күтіп-ұстау бойынша қызметтер көрсетуге тыйым салынады.

МИБ төрағасы, ЖС сенімді адамы да, басқарушы да ресми лауазымдар болып табылады, сондықтан жалақы төлеуге тура келеді.

Үйдің кеңесі міндетті сыйақыны көздемейді, мұнда бәрі тұрғындармен келісім бойынша шешілетін болады. Алайда, жауапкершілікпен міндеттерді орындау үшін, ең болмағанда, ең аз болуы керек.

Кондоминиумдарды (әкімдіктер есебінен) тегін тіркеу және көлемі жағынан үлкен жер учаскесінің үйіне қосылу бөлігінде жаңа заңның артықшылығы.

Сонымен қатар, Мемлекет басшысы Қ. К. Тоқаевтың 2023 жылғы 19 сәуірде елдің әлеуметтік-экономикалық дамуы мәселелері жөніндегі кеңейтілген кеңесте сөйлеген сөзінің қорытындысы бойынша Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісі депутаттарының бастамасы бойынша пәтер иелері кооперативтерін (ПИК) нарықтан шығармау туралы шешім қабылданды.

Осыған байланысты Қазақстан Республикасының Заңына түзетулер енгізілді

«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.»

2019 жылғы 26 желтоқсандағы № 284-үш ҚРЗ бастап.

ПИК қызметін тоқтату мемлекет мұқтажы үшін жер учаскесін мәжбүрлеп иеліктен шығару, басқарудың басқа нысанына (МИБ, ЖС, ТББ) өту, ғимаратты бұзу және кондоминиумды тоқтату жағдайларында мүмкін болады.

Бұл ретте мүлік иелерінің басқарудың жаңа нысандарына көшуі жүзеге асырылады, ол республика бойынша 46 714 КТҮ-ны қамтиды, оның ішінде кондоминиум объектісін басқарудың жаңа нысандары құрылды **45 723 КТҮ (немесе 97,9%)**.

Бүгінгі таңда үйді басқару бойынша шешім қабылдауда меншік иелерінің белсенділігінің төмендігі, сондай-ақ «тиімді» меншік иесі қағидатының, тұрғын үй қорын басқару жүйесіндегі білікті мамандардың, тұрғын үй инспекциялары тарапынан бақылаудың пәрменді тетіктерінің болмауы негізгі проблемалар болып табылады.

Тұрғын емес (коммерциялық) ғимараттарды басқару және пайдалану

Қазақстанда соңғы жылдары тұрғын емес жылжымайтын мүлік нарығының қарқынды қалыптасуы жүріп жатыр және азаматтар мен ұйымдардың саны артып келеді.

Бұл абзац болашақта қажет болған жағдайда жылжымайтын мүлік саласындағы коммерциялық қызмет саласындағы тиісті кәсіби стандарттарды

әзірлеу мақсатында келтірілген.

Қазіргі уақытта кәсіпкерлік қызметтің кез келген түрін ашу Қазақстан Республикасының Конституциясының, Кәсіпкерлік кодексінің және өзге де нормативтік құқықтық актілерінің талаптарын сақтай отырып жүзеге асырылады, бұл кәсіпкердің белгіленген талаптар шеңберінде өз үй-жайын кез келген мақсатта пайдалану құқығын шектемейді.

Мысалы, үйлерді, пәтерлерді сату және/немесе жалға алу арқылы табыс алу мақсатында жеке инвестициялар, қарыз және тартылған қаражат есебінен салынған коммерциялық тұрғын үй.

Неғұрлым нақты демаркация үшін және халықаралық тәжірибені ескере отырып, «коммерциялық жылжымайтын мүлік» ұғымын қарастыру қажет.

Коммерциялық жылжымайтын мүлік-бұл коммерциялық қызмет үшін пайдаланылатын кез-келген жылжымайтын мүлік, содан кейін тұрақты пайда немесе капитал өсімі, жалдау кірісі, инвестициялық кіріс. Мұндай жылжымайтын мүлікке мыналар жатады:

1) *офистік жылжымайтын мүлік-бизнес орталықтар, кеңсе орталықтары, әкімшілік ғимараттар, ОО-дағы шағын кабинеттер, тұрғын емес үй-жайлардың әкімшілері, тұрғын үйлердің тұрғын емес бөлігіндегі алаңдар, кеңсеге арналған пәтерлер.*

2) *сауда жылжымайтын мүлігі-дүкендер, сауда орталықтары, сауда орталықтарындағы алаңдар, дүңгіршектер, базарлар.*

3) *қойма және өндірістік – қойма кешендері, логистикалық орталықтар, цехтар, промдағы қойма үй-жайлары. әр түрлі өнеркәсіптік кәсіпорындардың аумақтарындағы аймақтарда, сондай-ақ қоймамен жабдықталған тұрғын үйлердегі үй-жайларда (1 қабат, жертөле және жертөле).*

4) *тамақтану саласы – кафелер, барлар, мейрамханалар, фаст-фудтар, кофеханалар, дискотекалар, клубтар.*

5) *қызмет көрсету саласы – салондар, студиялар, курстар, тігін, оқу.*

6) *Қонақ үй және сауықтыру-қонақ үйлер, қонақ үйлер, хостелдер, мотельдер, санаторийлер, клиникалар, ауруханалар, кабинеттер.*

7) *мүліктік кешендер мен ауыл шаруашылығы кәсіпорындары.*

8) *жанармай құю станциялары, ТҚК, автокөлік жуу орындары және гараждар.*

9) *жеке тұрғын үйлерге қызмет көрсететін учаскелерден басқа барлық жер учаскелері мен алаңдары.*

10) *көппәтерлі табыс үйлері, пәтерлер, тәуліктік пәтерлер.*

ҚР Ұлттық экономика министрлігінің (бұдан әрі - ҰЭМ) 2016 жылғы 17 тамыздағы № 164 бұйрығымен бекітілген коммерциялық жылжымайтын мүлікті жалға алу бағасының индексіні құру әдістемесінің 2-тарауында жалға алу бағасының шамасына әсер ететін факторларды және байқауға арналған коммерциялық жылжымайтын мүлік объектілерінің түрлерін (түрлерін) жіктеу ұсынылған.

Осылайша, 5-тармаққа сәйкес объектілердің функционалдық мақсаты, ауқымы және қызмет түрі бойынша құрылымдау негізінде коммерциялық жылжымайтын мүлік мынадай типтер бойынша жіктеледі:

1) *әкімшілік-кеңсе үй-жайлары;*

2) *сауда үй-жайлары;*

3) *мейрамханалар мен қоғамдық тамақтану пункттері;*

4) *тұрмыстық қызмет көрсету, сервис пункттері;*

5) *қойма үй-жайлары;*

6) *өндірістік үй-жайлар;*

7) *қонақ үйлер, демалыс үйлері;*

8) паркингтер;

9) коммерциялық жылжымайтын мүліктің өзге де түрлері.

Қазіргі уақытта коммерциялық жылжымайтын мүлікті басқаруда жиі кездесетін екі тәжірибе бар.

Сонымен, нысандардың иесі:

- басқарушылар жалданатын, яғни еңбек заңнамасымен реттелетін компания құру;

- сенімгерлік басқару шарты бойынша жылжымайтын мүлікті келісілген мерзімге беру қиынырақ, өйткені ол ҚР Азаматтық кодексімен реттеледі.

Іс жүзінде басқарудың 3 нұсқасы бар:

1) агенттік шарт, іс жүзінде риэлторлық қызмет. Міндет-жалға алушыларды табу және олардан қажетті шарттарға келісімге қол жеткізу.

2) беру құқығымен жалдау шарты. Мысалы, Кеңсе орталығы иесінен бір үлкен жалға алушыны жалдайды, содан кейін ол қосымша жалға алу үшін кәсіпкерлерді іздейді, осылайша ақша табуға тырысады.

3) сенімгерлік басқару - бұл тек жалға алушыларды іздеп қана қоймай, ғимаратты күтіп ұстау мен жаңартуға, маркетингі, жалдау саясатын ойластыруға, яғни бизнес ретінде коммерциялық жылжымайтын мүлікті дамытуға тура келетін менеджер қажет болатын кешенді қызмет.

Жылжымайтын мүлікті сенімгерлік басқаруға берудің үлкен артықшылығы-ол құқықтың жеке объектісіне айналады (жеке банктік шот ашылады, ол бойынша дербес есеп жүргізіледі және оны басқа қарыздар (өндіріп алулар) бойынша объект ретінде қарастыруға болмайды.

Коммерциялық жылжымайтын мүлік менеджерінің қызметі:

- нарықты талдауда;
- жалға алу;
- қызмет көрсетуді ұйымдастыру;
- маркетинг және бизнес.

Нарықты талдау ғимаратты салу немесе оны пайдалануға беру алдында немесе дағдарыс жағдайында басталады. Менеджер белгілі бір ауданда жалға алудың қаншалықты сұранысқа ие екенін түсініп, негізгі бәсекелестерді тауып, баға ортасын анықтауы керек - ұқсас Үй-жайлар қандай бағаға тапсырылады, қандай жағдайда, сұраныс қандай, қанша бос орын бар.

Егер дағдарыс туралы айтатын болсақ, онда нарықты талдау кеңсе ғимаратының класын төмендету сияқты түбегейлі шешімдер қабылдауға көмектеседі, бұл компанияның айналымын арттырады және техникалық қызмет көрсету шығындарын азайтады.

Менеджердің негізгі функциясы-ғимаратты тұрақты коммерциялық плюс күйінде ұстау. Яғни, жалға алушылардың толуын қамтамасыз ету және бұл Кеңсе орталығы немесе сауда - ойын-сауық кешені екендігі маңызды емес.

Мұнда ерекшеліктер бар. Жалға алушыларды таңдағанда, менеджер олардың төлем қабілеттілігін бағалап қана қоймай, олардың коммерциялық кешен тұжырымдамасына қаншалықты сәйкес келетінін ескеруі керек. Мысалы, ересектерге арналған дүкенді балалар қабатына қою және барлық ойын-сауық аймақтарынан кейін үлкен азық-түлік гипермаркетіне бөлме беру өте таңқаларлық.

Көбінесе менеджмент маманы жалға алушының қаржылық жағдайын

тексереді және тұтастай алғанда оның бизнесін зерттейді - ғимарат иесінің мүддесі үшін алаңда үш айдан кейін қирау қаупі бар жаңадан келгендерге емес, ұзақ уақыт бойы үй-жайларды алып жатқан пайдалы компанияларды пайдалануға мүмкіндік береді.

Жалға беру қатынастарына аудандарды пайдалануды оңтайландыруды да жатқызуға болады. Мысалы, мұны сауда және ойын-сауық орталықтарынан көруге болады - ғимарат бастапқыда дүкен алаңы ретінде жобаланған, бірақ бұл процесте залдың ортасында кофе, балмұздақ, сауда автоматтары бар аралдар пайда болуы мүмкін. Кейде бос жерлерде басқа ғимараттар салынады, мысалы, қойма қуаты артады. В обязанности управляющего входит и формирование арендных ставок, подготовка плана сдачи, согласование условий с якорными арендаторами.

Кез-келген коммерциялық жылжымайтын мүлікке техникалық **қызмет көрсету**, ағымдағы және күрделі жөндеу, мердігерлермен қарым-қатынасты жалдау және қолдау үнемі назар аударуды қажет етеді.

Пайда болған уақыт пен қаржы шығындары:

Техникалық пайдалану қызметі-басқарушыға басқарушылық шешімдерді жедел қабылдау және іске асыру, жұмысты жоспарлау және бақылау, өзара іс-қимыл бойынша жұмысты ұйымдастыру дағдылары қажет коммуналдық қызметтерді жеткізушілермен.

Клининг қызметі-басқарушы компанияның міндеттеріне жалпыға ортақ пайдаланылатын үй-жайларды таза ұстау және шарттардың талаптарына байланысты жалға алушыларға клинингтік қызмет көрсету кіреді.

Қауіпсіздік және қауіпсіздік қызметі-егер бұл сауда немесе ойын-сауық орталығы болса, келушілердің мінез-құлқын қадағалап, мүлікті бұзақылық пен бұзақылықтан қорғауға тура келеді. Кеңсе және көп функциялы орталықтарда өткізу режимі мүмкін-оны ұйымдастыру да менеджердің мойнында.

Құрылысты бақылау қызметі-ғимараттар үнемі жаңартылып отырады, тиімсіз Үй-жайлар қайта құрылады. Бақылау үшін дизайнерлерді, мердігерлерді және сарапшыларды жалдау басқарушы ұйымның міндеттеріне кіреді.

Менеджер тек шаруашылық жүргізуші және заңгер емес. Оның міндеттеріне тұрғын емес (коммерциялық) жылжымайтын мүлік тұжырымдамасын құру, **маркетингтік және жарнамалық қызмет көрсету** кіреді.

Менеджерге қажет:

- жоба ретінде жылжымайтын мүлікті басқарудың жалпы бизнес-жоспарын құру;

- нарықты зерделеу, бәсекелестік артықшылықтарды бөлектеу, жалға алушылар мен келушілерді тартатын бірегей сауда ұсынысын жасау;

- бизнес ретінде коммерциялық жылжымайтын мүлікті жоспарлау және бюджеттеу;

- сауда-ойын-сауық кешендерінде келушілерді тартумен айналысу, олар үшін ағындар мен жол карталарын салу.

Коммерциялық жылжымайтын мүлік менеджері бірден бірнеше бағытты білуі және түсінуі керек:

- коммерциялық жылжымайтын мүліктің жалпы тұжырымдамасының ерекшеліктерін зерттеу, бұл бизнестің қалай жұмыс істейтінін түсіну;

-бизнес-орталықтарды, сауда және сауда-ойын-сауық кешендерін, кеңсе және көпфункционалды үй-жайларды басқару ерекшеліктерін білу;

- ұйымда бизнес-процестерді құру - басқарушы компанияның департаменттері арасында өзара іс-қимыл жүйесін құра білу, тазалау, қызмет көрсету және заң қызметтерінің жұмысын жолға қою;

- жалға алушылармен, қызметкерлермен, коммуналдық және құрылыс ұйымдарымен түрлі шарттарды түсіну;

- салық және азаматтық заңнаманы білу;

- тиімді көшбасшының білімі мен дағдыларына ие болу-уақытты басқаруды қолдану, басқарудың әртүрлі әдістерін қолдану, тез үйрену және маңызды ақпаратты таңдай білу;

- - маркетингті түсіну-нарықты талдай білу, зерттеу жүргізу, мердігерлерге міндеттер қою;

- заң бөлімін басқару-құжаттарды сүйемелдеу, жалдау шарттарын әзірлеу.

Сонымен қатар, жақсы менеджер бірнеше кәсіби қасиеттерімен ерекшеленеді:

- келіссөздер әдістерін білу, зәкірлік және басқа жалға алушылардан нәтижеге қол жеткізу, әртүрлі кәсіптердің өкілдерімен қарым-қатынас ерекшеліктерін білу;

- персоналды басқару қабілеті, жақсы басшы тапсырмаларды қалай дұрыс қою керектігін біледі, қызметкердің тапсырманы орындай алатынын, оған қажетті құзыреттері, ресурстары мен өкілеттіктері бар-жоғын ескереді;

- өзгерістерге жылдам жауап беру, өйткені менеджер басқа біреудің бизнесіне тәуелді болғандықтан, икемділік дағдысын дамытуға тура келеді. Кәсіби маман дағдарыстық құбылыстарға сабырлы түрде жауап береді және оларды қалай оқшаулау керектігін біледі;

- аландарды толтыру бойынша жедел шешім қабылдауға көмектесетін желілік қабілеттіліктің дамуы. Мысалы, бастаушы менеджер үшін екі-үш жалға алушының кетуі қиындық тудыруы мүмкін. Байланыстары бар адам тез арада даму үшін жаңа аландар іздеп жүрген кәсіпкерлерді бос орынға шақырады.

Қазіргі уақытта клининг саласы Қазақстанда қарқын алуда-тазалауды тек ірі ұйымдар ғана емес, қарапайым тұрғындар да кәсіпқойларға сене бастайды. Өкінішке орай, осы саладағы кәсіби кадрлардың жетіспеушілігі байқалады. Көптеген адамдар тазалауды қарапайым тазалау деп қателеседі. Шын мәнінде, бұл өте көп бағыттары бар кең сала: терезелер мен қасбеттерді жуу, өнеркәсіптік альпинизм, жеке және аула аумақтарын тазалау, өнеркәсіптік тазалау (техниканы, зауыттарды, құбырларды жуу), тоқыма бұйымдарын құрғақ тазалау (жұмсақ ойыншықтар мен балалар матрацтарынан, нәзік тәсіл қажет, кілемдерге дейін), акт залдарын тазалау, мейрамханалар, кафелер және т. б. тазарту саласы соншалықты алуан түрлі, Сіз оны зерттеуге ондаған жылдар жұмсай аласыз және бәрібір бәрін біле алмайсыз, өйткені аталған бағыттардың әрқайсысында көптеген нәзіктіктер мен нюанстар бар.

Мамандарға белгілі бір талаптар бар, ол білуі керек:

- *әр түрлі типтегі беттерді тазартудың технологиялық аспектілері;*

- *жинау мүқаммалының түрлері және оның негізгі мақсаты;*

- *тұрмыстық химия құралдарын пайдаланудың қасиеттері мен ерекшеліктері;*

- *тазалау кезіндегі қауіпсіздік ережелері.*

Жақсы клинер әртүрлі типтегі беттерді тазартуға арналған арнайы жабдықпен жұмыс істеу дағдыларына ие болуы керек.

Сондықтан кәсіби кадрларды даярлау, қайта даярлау қажеттілігі туындайды. Мамандарды қосымша оқыту бойынша тар бейінді техникалық бағыттар бойынша оқыту ұйымдары заманауи объектілер мен жабдықтарға білікті қызмет көрсету қажет.

3. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

(СБШ-нің негізгі көзқарасын, мақсаттары мен міндеттері)

Ұлттық біліктілік жүйесі (бұдан әрі - ҰБЖ), бұл экономика, еңбек нарығы салалары мен кәсіптік білім беру мен оқыту жүйесінің өзара байланысын қамтамасыз ететін біліктілікке сұраныс пен ұсынысты құқықтық және институционалдық реттеушілердің тұтас кешені.

Мемлекет басшысының 2022 жылғы 1 қыркүйектегі Қазақстан халқына Жолдауында айтылған тапсырмасын орындау үшін ҰБЖ шеңберінде кәсіптік біліктілікті тану саласындағы қоғамдық қатынастарды реттейтін «Кәсіптік біліктілік туралы» Қазақстан Республикасының Заңы (2023 жылғы 4 шілдедегі № 14-ҮІІ ҚРЗ) қабылданды (бұдан әрі – Кәсіптік біліктілік туралы заң).

Заңды іске асыру жастардың еңбек нарығындағы өзгерістерге бейімделуін жеделдетуге және жаңа дағдылар мен құзыреттерді игеруге ынталандыруға мүмкіндік береді, оларға қойылатын талаптар салалық мемлекеттік органдар әзірлейтін және бекітетін кәсіби стандарттарда қамтылатын болады.

Бүгінгі таңда **3,5 мыңға жуық кәсіпті қамтитын 747-ден астам кәсіби стандарт** бар (бұрын 626 кәсіби стандарт). Оларда белгіленген талаптар негізінде білім беру ұйымдары білім беру бағдарламаларын әзірлейді, олар бойынша білім беру ұйымдары жұмыс берушілердің талаптарына сәйкес келетін кадрларды даярлауды қамтамасыз етеді.

Сондай ақ, заңда бейресми және ақпараттық білім берудің дербес игерілген дағдылары мен нәтижелерін тану көзделеді, нәтижесінде кәсіптік біліктілігін мойындаудан өту кезінде жұмыс өтіліне талаптар қоймай, өз бетінше оқыған адамдарға немесе түлектерге жұмысқа орналасуға мүмкіндік беріледі.

Кәсіптік біліктілік туралы заңға сәйкес кәсіптік біліктілікті тану **кәсіптер тізіліміне** енгізілген кәсіптер бойынша міндетті немесе ерікті негізде жүзеге асырылады.

Азаматтар тиісті орталықтарда кәсіби біліктілігінің бар екендігін растайтын құжатты ала алады және егер ол кәсіби стандартта көзделсе, оны білім туралы дипломмен тең жұмысқа орналастыру кезінде пайдалана алады.

Тану орталықтарын аккредиттеуді уәкілетті органмен келісім бойынша Қазақстан Республикасының Ұлттық Кәсіпкерлер Палатасы ерікті және өтеусіз негізде жүргізеді.

Сондай-ақ, заңда кәсіптік біліктілікті тану жүргізілетін кәсіптер тізбесін қалыптастыру көзделеді. Аталған тізілімді жүргізуді Ұлттық біліктілік жүйесінің цифрлық платформасында жүзеге асыру жоспарлануда (Career.Enbek.kz), ал тізілімге енгізу үшін ұсыныстарды салалық мемлекеттік органдар мен кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңестер енгізетін болады.

Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық саласындағы кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес (бұдан әрі – Салалық кеңес) өнеркәсіп және құрылыс

министрінің 2023 жылғы 24 қазандағы № 38 бұйрығымен бекітілген (2023 жылғы 6 желтоқсандағы № 115 бұйрықпен оның құрамына өзгерістер енгізілді).

«Құрылыс» саласында кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес өнеркәсіп және құрылыс министрінің 2023 жылғы 24 қазандағы № 38 бұйрығымен бекітілген.

Қазіргі уақытта тізілімде әлеуметтік-гуманитарлық және техникалық бейіндердің кәсіптік біліктілігі **міндетті түрде танылуға жататын кәсіптердің барлығы 136 атауы** бар, оның ішінде Қазақстан Республикасы Өнеркәсіп және құрылыс министрлігінің саласы бойынша:

- энергия аудиторы;
- көппәтерлі тұрғын үйдің менеджері.

Өзге кәсіптер бойынша түлектер мен қызметкерлер заң жобасына сәйкес жұмыс берушілер тарапынан үлкен сұранысқа ие болу үшін өз біліктіліктерін өз еркімен растай алады.

Бекітілген тізілімде **осындай 377 кәсіп** бар, оның ішінде ТКШ және құрылыс салалары бойынша кәсіптік біліктілікті тану үшін **ерікті негізде** мынадай кәсіптер енгізілген:

- сызбашы (жалпы профиль);
- техник-жобалаушы;
- техник (жалпы профиль);
- техник-механик (жалпы профиль);
- орамдық шатырлар бойынша және дана материалдардан жасалған шатырлар бойынша шатыршы;
- Болат шатырлар бойынша шатыршы;
- паркет;
- мостовщик;
- санитарлық-техникалық жүйелер мен жабдықтарды монтаждаушы;
- электр монтаждаушы-реттеуші;
- - өздігінен жүретін жер қазу-фрезерлеу машинасының машинисі;
- ағаш ұстасы, құрылыс;
- техник-құрылысшы;
- желдету және ауаны баптау жүйелерін жөндеу және қызмет көрсету жөніндегі слесарь;
- - отын беру жабдығына қызмет көрсету жөніндегі слесарь;
- бақылау-өлшеу аспаптары және автоматика бойынша техник;
- салқындату және кондиционерлеу жүйелері бойынша техник;
- жабдық жөніндегі инженер-механик;
- жылыту, салқындату және желдету жүйелері бойынша инженер-механик.

Сонымен қатар, заң жұмысшылар мен жұмыс берушілерді кәсіби біліктілікті тану жүйесіне кіруге ынталандыру бойынша бірқатар шараларды қарастырады, мысалы, жұмысшыларға әртүрлі кепілдіктер мен жеңілдіктерді енгізу немесе біліктілікті танудың ваучерлік-модульдік жүйесі.

ҰБЛЖ мыналарды қамтиды:

► Еңбек нарығында танылатын біліктілік деңгейлерінің жүйелі және құрылымдық сипаттамасынан тұратын (ҰБШ) ұлттық біліктілік шеңбері (8 деңгейден тұрады).

► Салалық біліктілік шеңбері (СБШ) – салада танылатын сараланған біліктілік деңгейлерінің негіздемелік құрылымы болып табылатын құрамдас бөлік (кіші жүйе).

► Кәсіптік стандарт (КС) – нақты кәсіптік топта (кәсіптік қызмет саласы)

немесе кіші топта (еңбек қызметінің түрі) біліктілік пен құзыреттілік деңгейіне, еңбек мазмұнына, сапасына және жағдайларына қойылатын талаптарды айқындайтын стандарт.

► Білім беру бағдарламалары (ББ) – кәсіптік стандарттар негізінде оқыту бағдарламалары.

► Мамандарды сертификаттау (біліктілікті тану) - тиісті біліктіліктер бойынша іскерліктерді, білімдер мен дағдыларды тану.

Бұл СБШ Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2023 жылғы 14 қыркүйектегі № 384 бұйрығымен бекітілген Салалық біліктілік шеңберлерін әзірлеу және (немесе) өзектендіру қағидаларында айқындалған құрылымды ескере отырып, қайта бекіту мақсатында өзектендірілді және 11 бөлімнен тұрады.

Өзектендіру бұрын бекітілген сәулет, қала құрылысы және құрылыс салаларындағы әлеуметтік әріптестік және әлеуметтік және еңбек қатынастарын реттеу жөніндегі Салалық комиссия отырысының 2022 жылғы 31 наурыздағы № 22 хаттамасы негізінде жүргізілді.

СБШ мақсаты экономика талап ететін біліктілік нарығын дамыту мүмкіндігі болып табылады.

СБШ мақсаты – салада танылатын біліктілік деңгейлерінің құрылымдық сипаттамасын, экономиканың перспективаларын, басымдықтарын және саланы дамыту стратегиясын ескере отырып, ҰБЖ негізінде қолданыстағы біліктілікке қойылатын талаптарды тұжырымдау, сондай-ақ салааралық құзыреттіліктерді және сабақтас кәсіп түрлерін (біліктіліктерді) көрсете отырып, біліктілік деңгейлері бойынша кәсіптерді (кәсіп карточкаларын) картаға түсіру.

СБШ миссиясы – экономика талап ететін біліктіліктер нарығын дамытудың салалық стратегиясын, еңбек нарығы мен білім беру қызметтері нарығының сипаттамаларын, құрылыс саласында кадрлар даярлау жүйесін қалыптастыруда тәуелсіз, ашық және объективті тәсілді қамтамасыз ету, оның ішінде нақты біліктілік алу, біліктілік деңгейін арттыру, біліктілікті растау арқылы ерекшеліктерді дамытудың әртүрлі траекторияларын жоспарлау.

СБШ-ның пайымы – адам ресурстарын басқару құралы ретінде біліктілікті қолдану көлемін, еңбек көші-қонын, кәсіби даму траекториясын жоспарлау және дамыту жүйесін үнемі жетілдіру.

СБШ міндеті кейіннен кәсіптік стандарттарды әзірлеу үшін құрылыс саласының қолданылатын және перспективалық технологияларын ескере отырып, қызметкерлердің функционалдық мінез-құлқына, іскерлігіне, дағдылары мен біліміне қойылатын талаптарды айқындау болып табылады.

Осы зерттеуде ұлттық статистика негізінде «Ғимараттар мен әлеуметтік инфрақұрылым объектілерін пайдалану» саласының экономикалық көрсеткіштерін талдау, жаңа технологияларды сипаттау, кәсіптік-біліктілік бөлінісінде сала құрылымын талдау ұсынылды.

СБШ міндеті кейіннен кәсіптік стандарттарды әзірлеу үшін қолданылатын және перспективалық технологияларды ескере отырып, қызметкерлердің функционалдық мінез-құлқына, іскерлігіне, дағдылары мен біліміне қойылатын талаптарды айқындау болып табылады.

Сондай-ақ, ҚР Ұлттық қызметтер жіктеуші (ҰҚЖ) және ҚР Экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуші (ЭҚТЖЖ) бойынша сала шекараларын

айқындау орындалды, ЭҚТЖЖ-дан тиісті экономикалық қызмет түрімен сала сабақтарының қиылысы жасалды.

Жұмыстың нәтижесі саланың сабақтарын, ҰҚЖ-мен келісілген біліктілік деңгейлерін және білімдерден, біліктерден және құзыреттерден тұратын дескрипторларды көрсете отырып, «Ғимараттар мен әлеуметтік инфрақұрылым объектілерін пайдалану» саласы бойынша СБШ жобасы болып табылады.

4. Саланың ағымдағы жай-күйі

(кәсіптік қызмет түрінің/кіші түрінің және кәсіптік қызмет түрінің/кіші түрінің басқа кәсіптік қызмет түрлерімен/кіші түрлерімен бес бөлім бойынша)

Қазақстанда біліктілік деңгейі бойынша жұмыс орындарын бағалау үшін 12 мыңға жуық түрлі кәсіптер мен лауазымдарды жинақтайтын ҰҚЖ пайдаланылады. ҰҚЖ сабақ түрін жіктеуге мүмкіндік береді және жұмыс орындарының күрделілік дәрежесі туралы олар үшін қажетті дағдылар деңгейіне сәйкес түсінік береді.

ҰҚЖ 2008 Қызметтердің халықаралық стандарттық жектеушіні (ҚХСЖ-08) – international standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08) үйлестірілген. ҚХСЖ-08, ҰҚЖ 01-2017, ЭҚТЖЖ бөлінісінде толық ақпарат «3-кесте. Кәсіптік біліктілік картасы» келтірілді.

ҰҚЖ-да әр сабаққа бес деңгейлі жіктеу жүйесі (негізгі топтар, кіші топтар, шағын топтар, бастауыш топтар, сабақ топтары) болып табылатын жеке код беріледі.

Еңбек нарығындағы нақты атауда «сабақ топтарына» кіретін сабақтар болуы мүмкін, ол үшін ҰҚЖ кодтаудың бес деңгейлі жүйесі соңғы үш белгісі бар (XXXX-X-XXX) алтыншы деңгеймен толықтырылады.

Барлық сабақтар шартты түрде 9 негізгі топқа бөлінеді, мұнда 1-2 топқа жоғары дағдылар, 3-8 – орташа, 9 – топ-төмен дағдылар кіреді.

Экономикалық қызмет түрлерінің номенклатурасынан (5 таңбалы) қызмет түрлері бойынша ҰҚЖ-дан сабақтар (кәсіптер, лауазымдар) номенклатура бойынша сабақтар топтарын және тиісінше кәсіптік стандарттар топтарын көрсетеді.

Төменде кестеде берілген кодтары бар ҰҚЖ деңгейлері, сондай-ақ кәсіби стандарттарды әзірлеу кезінде қолданылатын сабақтардың нақты атаулары көрсетілген.

4.1 ҰҚЖ деңгейлері және құрылыстағы кәсіптер мен лауазымдарды декодтау

ҚР ҰЖ 01-2017 (Қазақстан Республикасының Ұлттық қызметтер жіктеушісі – ҰҚЖ деңгейлері 01-2017)					
1 Негізгі топтар	2 Кіші топтар	3 Шағын топтар	4 Бастауыш топтар	5 Кәсіптер топтары	6 деңгей (қызметтің нақты атауы – кәсіптер, лауазымдар)*
X	XX	XXX	XXXX	XXXX-X	XXXX-X-XXX
1 Басшылар мен мемлекеттік қызметшілер	13 Мамандандырылған басшылар (басқарушылар) саладағы корпорация	132 Мамандандырылған басшылар (басқарушылар) өндірістік,	1329 Мамандандырылған өндірістік қүрылыс, жабдықтау және көлік бөлімшел	1329-1 Мамандандырылған өндірістік бөлімшелердің (техникалық және инженерлік) басшылары (басқарушылары)	1329-1-054 Техникалық қызмет көрсету жөніндегі жұмыстардың басшысы (ғимаратта және жабдықта)
				1329-3	1329-3-002 Бас диспетчер (электрмен

	тивтік сектордағы бөлімшелер өндіріс және мамандандырылған сервистік қызметтер	өндіру, құрылыс, жабдықтау және көлік бөлімшелері	ерінің басшылары (басқарушылары), б.т.к.	Мамандандырылған электр, энергия, су, бу, газбен жабдықтау бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)	жабдықтауда, газ, бу беруде және ауаны баптауда) 1329-3-003 Бас инженер (электрмен жабдықтау, газ, бу беру және ауаны баптауда) 1329-3-012 Қызмет шебері (электрмен жабдықтау, газ, бу беру және ауа баптау) 1329-3-013 Учаске шебері (электрмен жабдықтауда, газ, бу беруде және ауаны баптауда) 1329-3-017 Қызмет бастығы (электрмен жабдықтауда, газ, бу беруде және ауа баптауда) 1329-3-018 Электрмен жабдықтау, газ, бу және әуе беру ауысымының бастығы кондиционерлеу) 1329-3-019 Станция бастығы (электрмен жабдықтауда, газ, бу беруде және ауа баптауда) 1329-3-020 Учаске бастығы (электрмен жабдықтауда, газ, бу беруде және ауа баптауда) 1329-3-021 Цех бастығы (электрмен жабдықтауда, газ, бу және ауа беруде кондиционерлеу)
	14 Тұру, тамақтану, сауда және басқа да қызмет көрсету салалары бойынша мамандандырылған бөлімшелердің басшылары (басқарушылары)	143 Қызметтердің басқа салалары бойынша мамандандырылған бөлімшелердің басшылары (басқарушылары)	1439 Қызметтердің басқа салалары бойынша мамандандырылған бөлімшелердің басшылары (басқарушылары), б.т.к.	1439-9 Басқа қызмет көрсету салалары бойынша мамандандырылған бөлімшелердің басқа басшылары (басқарушылары), б.т.к.	1439-9-034 Көппәтерлі тұрғын үй менеджері **
2 Кәсіби мамандар	21 Ғылым және техника саласындағы кәсіби мамандар	214 Инженер-электротехниктердің қоспағанда, техника саласын	2141 Өндірістік инженерлер, оның ішінде өнім бойынша	2141-4 Сапаны бақылау инженерлері	2141-4-015 Лифттердің сәйкестігін растау жөніндегі сарапшы**

дағы кәсіби мамандар	2142 құрылыс инженерлері	2142-9 Басқа құрылыс инженерлері, б.т.к.	2142-9-004 Ғимараттар мен құрылыстарды пайдалану мен жөндеуді ұйымдастыру жөніндегі инженер 2142-9-006 Су құбыры-кәріз шаруашылығының құрылыстары мен жабдықтарын пайдалану және жөндеу жөніндегі инженер 2142-9-007 Ғимараттар мен құрылыстардың жабдықтарын пайдалану жөніндегі инженер 2142-9-008 Өндірістік объектілерді пайдалану жөніндегі инженер 2142-9-016 Құрылыстағы жөндеу жөніндегі маман**
	2143 Қоршаған ортаны қорғау инженерлері	2143-2 Кәріз жүйесі және қалдықтарды тарату инженерлері	2143-2-002 Қалдықтарды жинау мен жоюды ұйымдастыру жөніндегі инженер 2143-2-003 Ағынды суларды тазарту инженері 2143-2-004 Санитариялық-техникалық жабдықты техникалық пайдалану жөніндегі инженер 2143-2-005 Ағынды сулар бойынша инженер-конструктор 2143-2-006 инженер-сантехник 2144-2-003 Желдету инженері 2144-2-007 Желдету жүйелері мен санитарлық-техникалық жабдықтарды техникалық пайдалану жөніндегі инженер 2144-2-008 Ауаны баптау жүйелерінің инженері 2144-2-009 Жабдықтар жөніндегі инженер-механик 2144-2-010 Жылыту, салқындату және желдету жүйелері бойынша инженер-механик
	2144 Инженерлер-механиктер	2144-1 Инженер-механиктер (жалпы профиль)	2144-1-004 Инженер-механик (жалпы профиль)
		2144-2 Өнеркәсіптік жабдықтар мен құралдар инженерлері	2144-2-010 Жылыту, салқындату және желдету жүйелері бойынша инженер-механик
		2144-9 Басқа инженер-механиктер, б.т.к.	2144-9-006 Баптау және сынау жөніндегі инженер 2144-9-009 Дәнекерлеу инженері 2144-9-013 Жылумен суықпен жабдықтау жөніндегі инженер 2144-9-018 Энергетикалық жабдыққа қызмет көрсету жөніндегі инженер 2144-9-027 Құрылыстағы технологиялық жабдықтар жөніндегі инженер-механик
	2149 Электротехника инженерлерін қоспағанда, техника саласындағы	2149-5 Инженерлер-сметчики	2149-5-002 Техникалық сипаттамалар мен сметалар бойынша инженер
		2149-9 Техника саласындағы басқа да кәсіби мамандар инженер-электротехниктер, б.т.к.	2149-9-001 Жаңа техника мен технологияны енгізу жөніндегі инженер 2144-9-006 Баптау және сынау жөніндегі инженер

			кәсіби мамандар, б.т.к.			
		215 Инженерлер-электротехниктер	2151 Инженерлер-электриктер	2151-1 Электр инженерлері (жалпы профиль)	2151-1-004 Инженер-электрик 2151-1-009 Энергия үнемдеу технологиялары бойынша инженер **	
				2151-2 Инженерлер-энергетиктер		2151-2-030 Автоматтандырылған жүйелер жөніндегі маман 2151-2-007 Бу және ыстық су қазандықтары мен құбырларын қадағалау жөніндегі инженер
				2151-3 Инженерлер-теплотехники		2151-3-001 Жылу желілерінің диспетчері 2151-3-002 Тазарту құрылыстары және жылу техникасы жөніндегі Инженер
				2151-9 Басқа электр инженерлері, б.т.к.		2151-9-008 Өрт-күзет дабылы инженерлері
			2152 Инженерлер-электрониктер	2152-3 Аудио және бейне жабдықтарының инженерлері	2152-3-001 Бейне жабдықтар инженері	
				2152-4 Электрондық бақылау-өлшеу аспаптары бойынша инженерлер	2152-4-001 Бақылау-өлшеу аспаптары және автоматика жөніндегі инженер	
			2153 Телекоммуникация және телерадио хабарларын тарату инженерлері	2153-2 Инженерлер по телекоммуникациям	2153-2-003 Телекоммуникация желілерін басқару жөніндегі инженер 2153-2-004 Радиобайланыс инженері 2153-2-005 Телекоммуникация саласындағы техникалық қолдау инженері 2153-2-006 Электрбайланыс инженері	
3 Техник-мамандар және өзге де көмекші кәсіби персонал	31 Ғылым және техника саласындағы техник-мамандар		310 Инженерлердің көмекшілері	3102 Помощники инженеров-электротехников	3102-3 Телекоммуникация және телерадио хабарларын тарату инженерлерінің көмекшілері	3102-3-001 Телекоммуникация инженерінің көмекшісі
		311 Физикалық және техникалық ғылымдар саласындағы техниктер (1)			3112 Өнеркәсіптегі және өндірістегі техника	3112-1 Техника-технологиялар (жалпы бейін)
			3112-2 Өндірісті ұйымдастыру жөніндегі техника	3112-1-004 Жұмыс көлемін жасау жөніндегі техник		
			3112-4 Сапаны бақылау техникасы			
			3113 Техник-құрылысшылар	3113-1 Құрылыс техниктері (жалпы профиль)	3112-2-001 Баптау және сынау жөніндегі техник	
		3113-5	3112-4-002 Техник-қамқоршы			

		Мамандандырылған жұмыстар жөніндегі техниктер	
		3113-9 Басқа құрылыс техниктері, б.т.к.	3113-1-001 Ғимарат механигі
	3114 Қоршаған ортаны қорғау бойынша техниктер	3114-2 Кәріз жүйесі және қалдықтарды бөлу техникасы	3114-2-003 Қалдықтарды азайту жөніндегі техник 3114-2-004 Су құбыры кәріз шаруашылығының желілері мен құрылыстарын пайдалану жөніндегі техник 3114-2-005 Су құбыры шаруашылығы құрылыстарын пайдалану жөніндегі техник 3114-2-006 Сумен жабдықтау желілері мен құрылыстарын пайдалану жөніндегі техник** 3114-2-007 Су бұру желілері мен құрылыстарын пайдалану жөніндегі техник**
	3115 Техника-механика	3115-1 Техника-механиктер (жалпы бейін)	3115-1-001 Механик (жалпы профиль) 3115-1-002 Гараж механигі 3115-1-006 Көтергіш қондырғылар жөніндегі механик 3115-1-009 Учаске механигі 3115-1-010 Механик-реттеуші 3115-1-014 Жабдыққа техникалық қызмет көрсету жөніндегі техник 3115-1-015 Жабдықты пайдалану және жөндеу жөніндегі техник 3115-1-016 Техник-механик (жалпы бейін) 3115-1-017 Электромеханик 3115-1-019 Көтергіш қондырғылар бойынша электромеханик
		3115-8 Салқындату және кондиционерлеу жүйелері бойынша техника	3115-8-003 Желдету техникасы бойынша техник 3115-8-004 Ауаны баптау жөніндегі техник 3115-8-005 Салқындату және ауаны баптау жүйелері жөніндегі техник
		3115-9 Басқа техника-механиктер, б.т.к.	3115-9-014 Құрылыс машиналары мен жабдықтары бойынша маман-механик
	312 Физикалық және техникалық ғылымдар саласындағы техниктер (2)	3121 Техника-электрика	3121-1-002 Электротехникалық бөлім бойынша техник 3121-1-003 Техник-электрик
		3121-9 Другие техники-электрики, б.т.к.	3121-9-001 Жарықтандыру бойынша техник-электрик
	316 Құрылыс жұмыстары, сапаны	3160-1 Құрылыс және өрт инспекторлары	3160-1-002 Ғимараттардың техникалық күтімін бақылау жөніндегі инспектор 3160-1-003 Өрт және қауіпсіздік техникасы жөніндегі инспектор 3160-1-006 Тұрғын үй-жайларға

		сапаны бақылау және еңбекті қорғау жөніндегі инспекторлар	бақылау және еңбекті қорғау жөніндегі инспекторлар		техникалық қызмет көрсету жөніндегі инспектор 3160-1-007 Ғимараттарға техникалық қызмет көрсету инспекторы 3160-1-011 Ғимараттарға техникалық қызмет көрсету жөніндегі басшы 3160-1-012 Өрт және қауіпсіздік техникасы жөніндегі қызметші
				3160-6 Сапаны бақылау және қауіпсіздік инспекторлары	3160-6-006 Техникалық қызмет көрсету бойынша өндірістік учаскенің бақылаушысы 3160-6-008 Қалдықтармен жұмыс жөніндегі маман
				3160-9 Құрылыс жұмыстарының , сапаны бақылау жөніндегі басқа инспекторлары және еңбекті қорғау, б.т.к.	3160-9-011 Пайдалану, өндірістік-техникалық және ұйымдастыру мәселелері жөніндегі Инспектор 3160-9-012 Көтергіш құрылыстардың инспекторы
	33 Экономикалық және әкімшілік қызмет бойынша көмекші кәсіби персонал	334 Әкімшілік-басқару қызметі мен айналысатын көмекші кәсіби персонал	3349 Әкімшілік-басқару қызметімен айналысатын тағы бір көмекші кәсіби персонал, б.т.к.	3349-0 Әкімшілік-басқару қызметімен айналысатын тағы бір көмекші кәсіби персонал, б.т.к.	3349-0-008 Ғимарат әкімшісі 3349-0-015 Жедел кезекші 3349-0-021 Тұрғын және тұрғын емес ғимараттарды басқару жөніндегі менеджер**
	35 Ақпараттық коммуникациялық технологиялар (АКТ)сал асындағы техник-мамандар	352 Телекоммуникация және телерадио хабарларын тарату жөніндегі техник-мамандар	3522 Телекоммуникация бойынша техник-мамандар	3522-0 Телекоммуникация бойынша техник-мамандар	3522-0-005 Станциялық байланыс жабдықтарына қызмет көрсету жөніндегі техник 3522-0-006 Телекоммуникациялық жабдыққа қызмет көрсету жөніндегі техник
4	Әкімшілік саласындағы қызметшілер	43 Сандық ақпаратты өңдеу және материалдық құндылықтарды есепке алу саласындағы қызметшілер	432 Материалдар мен көлік тасымалдарын есепке алумен айналысатын қызметшілер	4322 Өндірісте есепке алу жөніндегі қызметшілер	4322-3 Өндірісті диспетчерлік даярлаумен айналысатын қызметшілер
					4322-3-004 Диспетчерлік қызмет операторы 4322-3-005 Лифтілерге диспетчерлік қызмет көрсету жөніндегі оператор

7 Өнеркәсіп, құрылыс, көлік және басқа да байланысты кәсіптердің жұмысшылары	71 Құрылысшылар-монтажшылар, құрылысшылар-әрлеушілер, Суретшілер және электриктерден басқа ұқсас кәсіптердің жұмысшылары	710 Электриктерден басқа құрылысшылар-монтажшылар, құрылысшылар - әрлеушілер, суретшілер және ұқсас кәсіптердің жұмысшылары бойынша супервайзерлер (бригадирлер)	7100 Электриктерден басқа құрылысшы-монтажшылар, құрылысшылар, әрлеушілер, Суретшілер және соған байланысты жұмысшылар бойынша супервайзерлер (бригадирлер)	7100-0 Электриктерден басқа, құрылысшы-монтажшылар, құрылысшылар, әрлеушілер, Суретшілер және ұқсас кәсіптердің жұмысшылары үстіндегі супервайзерлер (бригадирлер)	7100-0-005 Каналдардың су құбыры желісін (құбырларын) жөндеу шебері 7100-0-006 Құрылыстарды жөндеу және салу шебері 7100-0-008 Жүйелерге техникалық қызмет көрсету шебері 7100-0-009 Құрылыстарға техникалық қызмет көрсету шебері 7100-0-010 Станцияларға техникалық қызмет көрсету шебері
		711 Құрылысшы-монтажшылар және туыстық сабақтардың жұмысшылары	7119 Құрылысшы-монтажшылар және туыстық сабақтардың жұмысшылары, б.т.к.	7119-9 Басқа құрылысшы-монтажшылар және туыстық сабақтардың жұмысшылары, б.т.к.	7119-9-009 Санитарлық-техникалық жүйелер мен жабдықтарды монтаждаушы 7119-9-016 Өнеркәсіптік альпинист 7119-9-018 Ғимараттардың биік бөліктерін техникалық күтіп ұстау және жөндеу жөніндегі жұмысшы 7119-9-019 Құрылыс слесарі
		712 Құрылысшылар-әрлеушілер және туыстық сабақтардың жұмысшылары	7122 Еден төсеушілер мен плиткалар	7122-0 Еден төсеушілер мен плиткалар	7122-0-013 Полотер (тізілімде болады)
			7126 Сантехниктер мен құбырлар	7126-1 Сантехниктер 7126-9 басқа сантехниктер мен құбырлар, б.т.к.	7126-1-001 Слесарь-сантехник 7126-9-004 Су мен газдың жоғалу Детекторы 7126-9-005 Газ режимінің диспетчері 7126-9-007 Су құбыры-кәріз желісін қараушы 7126-9-013 Сумен жабдықтау және кәріз қондырғыларының операторы 7126-9-014 Желдету құбырларын өткізгіш 7126-9-015 Авариялық-қалпына келтіру жұмыстарының слесарі 7126-9-016 Санитариялық-техникалық жүйелердің тораптары мен бөлшектерін дайындау жөніндегі Слесарь 7126-9-017 Технологиялық қондырғылар мен газ жабдықтарын жөндеу және

			<p>қызмет көрсету жөніндегі Слесарь 7126-9-018 Технологиялық жабдықтарды жөндеу және қызмет көрсету жөніндегі Слесарь 7126-9-019 Қондырғыны жөндеу және қызмет көрсету жөніндегі Слесарь 7126-9-020 Газ жабдықтарын пайдалану және жөндеу жөніндегі Слесарь 7126-9-025 Жылыту және сантехникалық желілерді орнатушы 7126-9-026 Сантехникалық және газ қондырғыларын орнатушы 7126-9-027 Орталық жылыту және газды орнатушы 7126-9-028 Суды орнатушы, желдету және кондиционерлеу 7126-9-029 Орнатушы-салқындатқыш</p>
	7127 Кондиционерлер мен тоңазытқыш қондырғыларының механиктері мен монтажшылары	7127-0 Кондиционерлер мен тоңазытқыш қондырғыларының механиктері мен монтажшылары	7127-0-001 Ауаны баптауға арналған жабдық механигі 7127-0-002 Кондиционерлерді жөндеу және қызмет көрсету жөніндегі Механик
	7129 Басқа құрылысшылар-әрлеушілер және туыстық сабақтардың жұмысшылары, б.т.к.	7129-0 Басқа құрылысшылар-әрлеушілер және туыстық сабақтардың жұмысшылары, б.т.к.	7129-0-009 «Хаус-мастер»**
713 Ғимараттарға қызмет көрсету, қасбеттерді тазалау жөніндегі жұмысшылар, Суретшілер және соған байланысты жұмысшылар	7131 Ғимараттарға қызмет көрсету және қасбеттерді тазарту бойынша жұмысшылар	7131-1 Ғимараттар мен құрылыстарға техникалық қызмет көрсету жөніндегі жұмысшылар	7131-1-001 Ғимараттарға кешенді қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі жұмысшы
		7131-2 қасбеттерді, ғимараттар мен құрылыстарды тазалау жөніндегі жұмысшылар және ұқсас сабақтардың жұмысшылары	7131-2-004 Құмсалғыш (ғимараттардың сыртқы беттері)
	7133 Лактар, бояғыштар және басқа суретшілер	7133-9 басқа лактар, бояушылар және басқа суретшілер, б.т.к.	7131-2-006 Қасбеттерді тазалаушы

			ер		
	74 Электрик, электроника және телекоммуникация жұмысшылары	741 Электрик жұмысшылары	7411 Электрик беру желілерін ең басқа электриктер мен электромонтажшылар	7411-0 Электрик беру желілерін басқа электриктер мен электромонтажшылар	7411-0-007 Құрылыстағы техникалық қызмет көрсету жөніндегі электрик
			7412 Электрик беру желілерін ең басқа электромеханиктер мен Электромонтерлер	7412-2 Лифтілердің, экскаваторлардың және өзге де көтергіштердің механиктері мен монтерлері	7411-0-009 Электр-құрылысшы-төмен кернеулі аппаратуралар мен кабельдерді монтаждаушы 7411-0-014 Жарықтандыру және жарықтандыру желілері бойынша электр монтаждаушы
8 Өндірістік жабдықтардың операторлары, құрастырушылар және жүргізушілер	81 Өндірістік стационарлық жабдықтың операторлары	818 Өндірістік стационарлық жабдықтың басқа операторлары	8189 Өндірістік стационарлық жабдықтың басқа операторлары, б.т.к.	8189-0 Өндірістік стационарлық жабдықтың басқа операторлары, б.т.к.	8189-0-007 Жылумен-сүмен жабдықтау және кәріз учаскесінің шебері 8189-0-008 Су сорғы станциясының машинисі (мотористі) 8189-0-041 Тұрғын және қоғамдық ғимараттардың жабдықтарын басқару пультінің операторы
9 Білікті жұмысшылар	91 Тазалаушылар мен қызметшілер	911 Тазалаушылар мен қызметшілер	9116 Ашық аумақтарды тазалаушылар мен тазалаушылар	9116-0 Ашық аумақтарды тазалаушылар мен тазалаушылар	9116-0-001 Тазалаушы 9116-0-004 Аумақты абаттандыру жөніндегі жұмысшы 9116-0-007 Көгалдандыру жөніндегі жұмысшы 9116-0-008 Арналарды бояу және тазалау жөніндегі жұмысшы 9116-0-011 Қалдықтарды қайта өңдеу және сұрыптау жөніндегі жұмысшы 9116-0-012 Көгалдарды жинау жөніндегі жұмысшы 9116-0-013 Қоғамдық жолдарды жинау жөніндегі жұмысшы 9116-0-014 Тұрғын үй орамдарын тазалаушы 9116-0-016 Аумақты тазалаушы
		912 Тазалықшы	9120 Тазалықшы	9120-3 Терезе тазалаушы	9120-3-001 Витриналар мен терезелерді жуушы 9120-3-002 Полотер (біліктілігі жоқ) 9120-3-003 Шыны Ысқылаушы
				9120-9 Басқа тазалықшылар, б.т.к.	9120-9-007 Тазалаушы-жуушы (жалпы бейін)
	92 Ауыл шаруашылығы және орман шаруашылығы, балық	921 Ауыл шаруашылығы және орман шаруашылығы,	9212 Абаттандыру және көгалдандыру бойынша біліктілігі жоқ	9212-1 Бау-бақша жұмысшылары	9212-1-001 Бау-бақша саласындағы біліктілігі жоқ жұмысшы
				9212-2 Газонокосильщик	9212-2-001 Газонокосильщик

шаруашылығы және балық шаруашылығының біліктілігі жоқ жұмысшылары	балық шаруашылығы және балық шаруашылығының біліктілігі жоқ жұмысшылары	жұмысшылар			
96 Қоқыс жинау бойынша біліктілігі жоқ жұмысшылар және басқа да біліктілігі жоқ жұмысшылар	961 Қоқысты жинау және сұрыптау бойынша біліктілігі жоқ жұмысшылар	9610 Қоқысты жинау және сұрыптау бойынша біліктілігі жоқ жұмысшылар	9610-1 Қоқыс жинаушылар мен қайта өңдеушілер (жалпы профиль)	9610-1-004 Қоқыс құбырларын тазалаушы	
	962 Портерлер, күзетшілер және туыстық сабақтардың жұмысшылары	9622 Күзетшілер және туыстық сабақтардың жұмысшылары	9622-1 Ғимараттардың күзетшілері мен күзетшілері	9622-1-004 Ғимарат күзетшісі	
				9622-2 Күзетшілер мен консьерждер	9622-1-005 Ғимарат күзетшісі
			9629 Біліктілігі жоқ жұмысшылар, б.т. к. .	9629-2 Есептегіш контроллері (көрсеткіш есептегіштері)	9629-2-001 Су шаруашылығы бақылаушысы 9629-2-002 Газ шаруашылығының бақылаушысы 9629-2-004 Жылу энергиясы контроллері 9629-2-005 Электр энергиясы контроллері 9629-2-006 Электр, газ және су есептегіштерінің контроллері 9629-2-007 Тұтынушылармен жұмыс жөніндегі Оператор
				9629-7 Өртүрлі қызмет атқарушылар	9629-7-001 Ғимараттарға кешенді қызмет көрсету және жөндеу бойынша біліктілігі жоқ жұмысшы 9629-7-007 Ауаны баптау және жылыту қызметінің жабдықтарына қызмет көрсету жөніндегі жұмысшы
9629-9 Басқа біліктілігі жоқ жұмысшылар, б.т.к.		9629-9-006 Көтергіш 9629-9-009 Қосалқы жұмысшы 9629-9-015 Тұрақ жұмысшысы 9629-9-016 Өсімдік күтімі бойынша жұмысшы			
Ескерту: * - 6 деңгей (сабақтардың нақты атаулары-кәсіптер, лауазымдар) 2-кестені қарау кезінде (ҚКП картасы) қарастыру қажет. ** - 2023 жылы кәсіптің кодтары мен деректері қолдау тапты және ҰҚЖ-дағы өзгерістер жобасына енгізілді (ҚР ҰЖ 01-2017), қосу үшін негіздемелері бар өтінімдер 19.10.2023 ж. № 24-02-24/2390-И және 16.02.2023 ж. № 24-5-18/221-ВН). *** - ҰҚЖ-ға енгізу үшін ұсынылады.					

ЭҚТЖЖ Экономикалық қызмет түрлерін жіктеу және кодтау тәртібін белгілейді, кәсіпорындар мен жеке кәсіпкерлер қызметінің бағытын айқындайды және олар туралы мәліметтерді жүйелейді.

2019 жылдан бастап ҚР сауда және интеграция министрлігі Техникалық реттеу және метрология комитетінің 2019 жылғы 22 ақпандағы № 68-НҚ бұйрығымен бекітілген ҚР ҰЖ 03-2019 жаңа жіктеуіші жұмыс істейді.

Экономиканың 21 саласында барлығы 1090 ЭҚТЖЖ коды бар. Сәйкестендіру 5 деңгейлі иерархиялық жүйе түрінде ұсынылады және Код құрылымына мыналар кіреді: **бөлім, бөлім, топ, сынып, ішкі сынып**.

Кәсіби стандарттар топтарға/сыныптарға/кіші сыныптарға әзірленеді.

ЭҚТЖЖ жеке кәсіпкерлер мен кәсіпорындар туралы ақпаратты жүйелеу үшін қажет және ол меншік түріне, салық жүйесіне және табыс деңгейіне қарамастан барлығына бірдей.

Қызметтің осы түріне қандай ОКVED кодтары сәйкес келетінін түсіндірмес бұрын, ТҮКШ саласының өзін және экономикалық қызметтің осы түрінде қандай субъектілер қызмет көрсете алатындығын түсіну қажет.

ТҮКШ саласын экономикалық тұрғыдан үш негізгі секторға бөлуге болады:

- жылу энергиясын, суды беру, кәріз ағындарын өңдеу, электр энергиясын беру қызметтерін ұсыну;

- көп пәтерлі үйлерге қызмет көрсетумен байланысты қызметтерді ұсыну және басқа да ілеспе қызметтерді ұсыну;

- түрлі құрылыс жұмыстарын жүргізу, сондай-ақ аумақты тазалау, балалар алаңдарын, дабыл жүйелерін және басқа да ұқсас қызметтерді жабдықтау.

Бірінші жағдайда, электр және жылу энергиясын, суды беруді және кәріз ағындарын кәдеге жаратуды тек ірі кәсіпорындар ғана жүзеге асыра алады, Экономикалық жіктеу бойынша - табиғи монополиялар. Тек олардың қажетті жабдықтары, мамандары және лицензиялары бар.

Екінші жағдайда, арнайы рұқсаттардың болуы талап етілмейді, сондықтан қызметтердің екінші тобы әртүрлі басқарушы компаниялар ретінде жұмыс істей алады, сонымен қатар үйлерді тікелей меншік иелері бірлесіп басқара алады. Бұл коммуналдық қызметтердің екінші тобында жетекші орын алатын басқарудың осы түрлері.

Үшінші топ, нақты. Бірден айта кету керек, аумақтар мен тұрғын үйлерді жөндеуге және жабдықтауға байланысты жұмыстар кейбір жағдайларда кейбір қызмет түрлеріне лицензияның болуын қамтамасыз етеді. Мұнда ірі компаниялар да, жауапкершілігі шектеулі серіктестіктер де, жеке кәсіпкерлер де сәтті бәсекелеседі.

Кәсіптік қызмет түрлерінің сипаттамасы және бес бөлім бойынша ҰКЗ және ЭҚТЖЖ бойынша кәсіптік қызметтің басқа түрлерімен өзара байланысы кәсіптік стандарттар бойынша кәсіптер карточкаларын әзірлеу кезінде пайдаланылатын болады. Басқарушылық, өндірістік (дайындық, негізгі, өндірістен кейінгі) және қосалқы бөлімдер әзірленіп жатқан кәсіптер арасындағы еңбек функцияларының аражігін ажыратуды қамтамасыз етеді.

Сурет 2. Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық саласының процестері

¹https://statinfo.kz/oked-rk.html#razdel_N

4.2 Саланың кәсіби топтары мен кіші топтары

Кәсіби топтар	Кәсіби кіші топтар
	1.1 Тұрғын үй және энергиямен қамтамасыз етуге қызмет көрсету тұрғын емес ғимараттар
	1.2 Сумен жабдықтау және тұрғын және тұрғын емес ғимараттарды су бұру
	1.3 Желдету қызметі және тұрғын және тұрғын емес ғимараттарды кондиционерлеу
	1.4 Іргелес аумақтарға қызмет көрсету
2. Өзара әрекеттесу үй-жайлардың (пәтерлердің) меншік иелері және кондоминиум объектісін басқару органдары (мүлік иелерінің бірлестіктерімен) және ТКШ қолдау мекемелерінің қызметі	2.1 Тұрғын және тұрғын емес ғимараттарды басқару

4.3 Функционалдық картаның кәсіптік кіші топтары бойынша кәсіптерді, лауазымдарды, біліктіліктерді бөлу

Кәсіби кіші топтар	Кәсіптер, біліктіліктер, лауазымдар
1.1 Тұрғын және тұрғын емес ғимараттарды энергиямен қамтамасыз етуге қызмет көрсету	Қазандық машинисі (от жағушы) Технологиялық қондырғылар мен газ жабдықтарын жөндеу және қызмет көрсету жөніндегі слесарь Отын беру жабдығына қызмет көрсету жөніндегі слесарь Алаңшілік электрмен жабдықтау және жарықтандыру электромеханигі Ғимаратқа техникалық қызмет көрсету механигі Инженер-энергетик
1.2 Тұрғын және тұрғын емес ғимараттарды сумен жабдықтау және су бұру бойынша қызмет көрсету	Слесарь-сантехник 3-разряд Слесарь-сантехник 4 разряд Слесарь-сантехник 5 разряд Ғимараттар мен әлеуметтік инфрақұрылым объектілерін пайдалану жөніндегі Техник Су құбыры-кәріз шаруашылығының құрылыстары мен жабдықтарын пайдалану және жөндеу жөніндегі Инженер
1.3 Тұрғын және тұрғын емес ғимараттарды желдету және кондиционерлеу бойынша қызмет көрсету	Ауаны баптау және жылыту қызметінің жабдықтарына қызмет көрсету жөніндегі жұмысшы Желдету және ауаны баптау жүйелерін жөндеу және қызмет көрсету жөніндегі Слесарь Кондиционер жабдықтарының механигі Салқындату және кондиционерлеу жүйелері бойынша Техник Жылыту, салқындату және желдету жүйелері бойынша инженер-механик
1.4 Іргелес аумақтарға қызмет көрсету	Ландшафт дизайнері Бағбан Аула тазалаушы

ЭҚТЖЖ анықтамалығы бойынша «ғимараттар мен әлеуметтік инфрақұрылым объектілерін пайдалану» үш секцияға жатқызылуы мүмкін:

- **N «Әкімшілік және көмекші қызмет көрсету саласындағы қызмет»;**
- **L «Жылжымайтын мүлікпен операциялар»;**
- **C «Құрылыс».**

Секция N жалпы коммерциялық қызметті жүзеге асыруды қамтамасыз ететін әртүрлі қызмет түрлерін қамтиды.

Секцию L - меншік құқығын немесе жалдау құқығын сатып алумен біріктірілген мүлікті басқару бөлігінде.

Секцию C - объектілерді кейіннен пайдалану бөлігінде (мысалы, осы ғимараттардағы үй-жайларды жалға алу, осы аумақта өндірістік қызметті

жүзеге асыру), ғимараттарды жөндеу жұмыстарын жүргізу және барлық инженерлік жұмыстар.

Біздің жағдайда келесі кодтар анықталған:

81-бөлім Ғимараттарға қызмет көрсету және аумақтарды абаттандыру жөніндегі қызмет

Бұл бөлім клиент объектілерінде көмекші қызметтер кешенін ұсыну, барлық типтегі ғимараттарды ішкі және сыртқы тазалау және жинау, өнеркәсіптік машиналар мен жабдықтарды тазалау, поездарды, автобустарды, ұшақтарды және т. б. тазалау, автоцистерналар мен танкерлердің ішкі бөлігін тазалау, ғимараттарды дезинфекциялау, дезинсекциялау және дератизациялау жөніндегі қызмет сияқты жалпы көмекші қызметтердің кең спектрін ұсынуды қамтиды, пойыздар, кемелер, бөтелкелерді жуу, көшелерді сыпыру, қар мен мұздан тазарту, ландшафттық аумақтарды абаттандыру және күтіп ұстау қызметтерін ұсыну және бұл қызметтерді ландшафтты абаттандыру жоспарларын әзірлеумен және/немесе жаяу жүргіншілер жолдарын, тіреу қабырғаларын, террасаларды, қоршауларды, тоғандарды және ұқсас құрылыстарды салумен (орнатумен) ұштастыра отырып қамтамасыз ету.

68-бөлім жылжымайтын мүлікпен операциялар

Бұл секция жылжымайтын мүлік менеджерлерінің қызметін қамтиды.

Осы СБШ-да пайдаланылатын N және L секцияларының кіші сыныптарының сипаттамасы және 5-ші сан деңгейіндегі экономикалық қызмет түрлерінің тізбесі (ВСТ 01-2008 «Экономикалық қызмет түрлерінің номенклатурасы (ЭҚТЖЖ 5-таңбалы) мынадай кестелік нысанда келтірілген.

43-бөлім мамандандырылған құрылыс жұмыстары

Осы бөлім бойынша «құрылыс» салалық біліктілік шеңберінде көрсетілген жұмыстардан басқа, бұған ғимараттар мен азаматтық құрылыс объектілері бойынша мамандандырылған құрылыс жұмыстарын қамтитын жұмыстардың барлық түрлеріне жөндеу жұмыстары жатады; су құбыры және газ құбыры құбырларын, жылыту және желдету жүйелерін, Антенналарды, дабыл жүйелерін және басқа да электр жүйелерін, өрт дабылы жүйелерін, лифттерді, эскалаторларды, су, жылу және дыбыс оқшаулауын, жарықтандыруды, шыны, сылақ, сырлау жұмыстарын, қабырғалар мен едендерді паркет, кілем, тұсқағаз және т. б. материалдармен қаптауды және жабуды жөндеу т. б., сондай-ақ едендерді тегістеу, ағаш ұстасы, акустикалық жұмыстар, аумақты тазалау және т. б.

4.4 Экономикалық қызмет түрлерінің кіші сыныптарының сипаттамасы

ЭҚТЖЖ (ҚР 03-2007)				
Кәсіби кіші топ (бөлім)	Шағын топ (топ)	Бастауыш топ (сынып)	Бастауыш топ (ішкі сынып)	Кіші топтың сипаттамасы
N-секциясы – Әкімшілік және көмекші қызмет көрсету саласындағы қызмет				
81 Ғимараттарға қызмет көрсету және аумақтарды абаттандыру	81.1 Объектілерге кешенді қызмет көрсету	81.10 Объектілерге кешенді қызмет көрсету	81.10.0 Объектілерге кешенді қызмет көрсету	Қызмет көрсетуші персоналдың клиент объектілерінде ішкі үй-жайларды жалпы жинау мен оларға қызмет көрсетуді, қоқыстарды шығаруды, күзет пен қауіпсіздікті қамтамасыз етуді, поштаны бөлуді, қабылдау, кір жуу қызметтерін және көмекші сипаттағы байланысты қызметтерді қамтитын көмекші қызметтер кешенін ұсынуы.

у жөніндегі қызмет	81.2 Тазалау қызметі	81.21 Ғимараттарды жалпы тазалау	81.21.0 Ғимараттарды жалпы тазалау	Кеңселер, үйлер немесе пәтерлер, зауыттар, дүкендер, мекемелер және коммерциялық, әкімшілік және өнеркәсіптік мақсаттағы өзге де ғимараттар, сондай-ақ көппәтерлі тұрғын үйлер сияқты барлық типтегі ғимараттарды жалпы (мамандандырылмаған) тазалау. Ол негізінен ғимараттардың ішін тазалауды қамтиды, бірақ терезелер немесе дәліздер сияқты сыртқы элементтерді тазалауды немесе жууды қамтуы мүмкін.
		81.22 Ғимараттарды жинау, өнеркәсіптік машиналар мен жабдықтарды тазалау жөніндегі өзге де қызмет (мамандандырылған)	81.22.0 Ғимараттарды жинау, өнеркәсіптік машиналар мен жабдықтарды тазалау жөніндегі өзге де қызмет (мамандандырылған)	Кеңселерді, зауыттарды, дүкендерді, мекемелерді және коммерциялық, әкімшілік және өнеркәсіптік мақсаттағы өзге де ғимараттарды, сондай-ақ көппәтерлі тұрғын үйлерді қоса алғанда, барлық типтегі ғимараттарды сыртқы тазалау. Терезелерді, каминдерді, түтін мұржаларын, пештерді, пештерді, өртеу пештерін, қазандықтарды, желдеткіш құбырларды, сору құрылғыларын тазалау сияқты ғимараттарды мамандандырылған тазалау және тазалау жөніндегі қызмет. Өнеркәсіптік машиналар мен жабдықтарды тазалау. Басқа топтамаларға енгізілмеген ғимараттарды жинау және өнеркәсіптік машиналар мен жабдықтарды тазалау жөніндегі өзге де қызмет.
		81.29 Тазалау жөніндегі өзге де қызмет	81.29.0 Тазалау жөніндегі өзге де қызмет	Бассейндерді тазалау және техникалық қызмет көрсету. Пойыздарды, автобустарды, ұшақтарды және т.б. тазалау. Дезинфекция, дезинсекция және дератизация жөніндегі қызмет. Бөтелкелерді жуу. Көшелерді сыпыру, қар мен мұздан тазарту. Басқа топтамаларға енгізілмеген тазалау жөніндегі өзге де қызмет.
	81.3 Аумақтарды абаттандыру жөніндегі қызмет	81.30 Аумақтарды абаттандыру жөніндегі қызмет	81.30.0 Аумақтарды абаттандыру жөніндегі қызмет	Отырғызу, күту және қызмет көрсету: саябақтар мен бақтар: жеке және мемлекеттік тұрғын үйлер, қоғамдық ғимараттар(мектептер, ауруханалар, әкімшілік ғимараттар, шіркеулер және т. б.); қалалық аумақтар (саябақтар, жасыл аймақтар, зираттар және т. б.), көлік магистральдары (автомобиль жолдары, теміржол және трамвай жолдары, Су жолдары, порттар), өнеркәсіптік және сауда ғимараттары. Жасыл аймақтарды отырғызу, күту және күтіп ұстау: ғимараттар (үйлердің төбесіндегі бақтар, қасбеттердегі өсімдіктер, жабық бақтар), спорт алаңдары (футбол алаңдары, Гольф алаңдары және т. б.), ойын алаңдары, күн ванналары мен басқа да демалыс орындарын қабылдауға арналған көгалдар, ағынды және тұрақты су көздері (су айдындары, батпақтар, тоғандар, жүзу бассейндері, арықтар, су алаңдары, суару каналдары). Шудан, желден, эрозиядан, жарқын жарықтан және көрнекі көріністен қорғау үшін өсімдіктерді отырғызу.
L-секциясы – «Жылжымайтын мүлікпен операциялар»				
68 Жылжымайтын мүлікпен операциялар	68.2 Меншікті немесе жалға берілетін	68.20 Меншікті немесе жалға берілетін мүлікті жалға беру	68.20.2 Жалға берілетін мүлікті жалдау (қосалқы жалдау)	Жалға берілетін жылжымайтын мүлікті: көрме залдарын, конференц-залдарды, қойма үй-жайларын және қойма алаңдарын қоса алғанда, тұрғын үйлерді (үй-жайларды) және тұрғын емес өндірістік және кеңсе ғимараттарын (үй-жайларын), оның ішінде меншікті темір жол кірме жолдары, тіркелген кеден қоймалары бар,

	мүлікті жалға беру және басқару	және басқару	және пайдалану	сұйықтықтарды (мұнай өнімдерін) сақтау жөніндегі резервуарлары бар жалға беру (қосалқы жалға беру) және пайдалану; технологиялық ресурстарды орналастыру мақсатында өндірістік үй-жайлардың шатырлары.
	68.3 Сыйақы үшін немесе шарттық негізде жылжымайтын мүлікпен жасалатын операциялар	68.32 Сыйақы үшін немесе шарттық негізде жылжымайтын мүлікті басқару	68.32.1 Сыйақы үшін немесе шарттық негізде жылжымайтын мүлікті басқару	Сыйақы үшін немесе шарттық негізде жылжымайтын мүлікті пайдалану.
43 Мамандандырылған құрылыс жұмыстары	43.2 Электр, су құбыры және басқа жабдықтарды монтаждау және орнату	43.21 Электр Монтаждау жұмыстары	43.21.1 телекоммуникациялық, компьютерлік және телевизиялық желілерді төсеу бойынша электромонтаждық жұмыстар	Азаматтық құрылыс ғимараттары мен объектілерінде жөндеу және техникалық қызмет көрсету: - телекоммуникациялық желілер мен жүйелер - Компьютерлік желілер мен жүйелер - телевизиялық кабельдер, оның ішінде талшықты-оптикалық кабельдер - спутниктік плиталар.
			43.21.9 Өзге де электр Монтаждау жұмыстары	Азаматтық құрылыс ғимараттары мен объектілерінде: электр сымдарын, электр арматурасы мен электр аспаптарын, жарықтандыру аспаптары мен көшелерді жарықтандыруды, жарықтандыру жүйелерін, өрт және күзет сигнализациясын, электр сигнал беру жабдығын жөндеу және техникалық қызмет көрсету
		43.22 Сумен жабдықтау, жылыту және ауаны баптау жүйелерін монтаждау	43.22.0 Сумен жабдықтау, жылыту және ауаны баптау жүйелерін монтаждау	Сумен жабдықтау, жылыту және ауаны баптау жүйелерін жөндеу және техникалық қызмет көрсету бөлігінде.
	43.99 Басқа топтамаларға енгізілмеген өзге де мамандандырылған құрылыс жұмыстары	43.99.9 Арнайы біліктілікті талап ететін өзге де құрылыс жұмыстары	Ғимараттар мен құрылыстардың әртүрлі түрлеріне ортақ бір бағытта мамандандырылған және арнайы біліктілікпен жабдықты қажет ететін құрылыс қызметі.	

Төменде кестелік нысанда ҰБЖ және ЭҚТЖЖ бойынша кәсіптік қызметтің басқа түрлерімен/кіші түрлерімен кәсіптік қызмет түрінің/кіші түрінің бес бөлім бойынша өзара байланысы келтірілген, мұнда ЭҚТЖЖ әрбір тобы үшін ҰБЖ-дан сабақтар таңдалады және қызмет түрлері мен сабақтар

бойынша біріктіріледі (кәсіптік стандарттарды әзірлеу кезінде пайдаланылады).

4.5 Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық саласындағы ЭҚТЖЖ және ҰҚЖ номенклатурасының өзара байланысы

ҚР ҰК 03-2019 ЭҚТЖЖ түрлерінің номенклатурасы 5-таңбалы (кіші сынып)	ҚР ҰК 01-2017 (Қазақстан Республикасының Ұлттық қызметтер жіктеуіші – ҰҚЖ деңгейлері)	
	5-деңгей (кәсіптер топтары)	кәсіптің, лауазымның нақты атауы *
	XXXX-X	XXXX-X-XXX
81.10.0 Объектілерге кешенді қызмет көрсету 68.32.1 Сыйақы үшін немесе шарттық негізде жылжымайтын мүлікті басқару	1329-1 Мамандандырылған өндірістік бөлімшелердің (техникалық және инженерлік) басшылары (басқарушылары);	1329-1-054 Техникалық қызмет көрсету жөніндегі жұмыстардың басшысы (ғимаратта және жабдықта)
81.10.0 Объектілерге кешенді қызмет көрсету 68.32.1 Сыйақы үшін немесе шарттық негізде жылжымайтын мүлікті басқару 43.21.1 Телекоммуникациялық, компьютерлік және телевизиялық желілерді төсеу бойынша электромонтаждық жұмыстар 43.22.0 Сумен жабдықтау, жылыту және ауаны баптау жүйелерін монтаждау	1329-3 Мамандандырылған электр, энергия, су, бу, газбен жабдықтау бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары);	1329-3-002 Бас диспетчер (электрмен жабдықтауда, газ, бу беруде және ауаны баптауда) 1329-3-003 Бас инженер (электрмен жабдықтау, газ, бу беру және ауаны баптауда) 1329-3-012 Қызмет шебері (электрмен жабдықтау, газ, бу беру және ауа баптау) 1329-3-013 Учаске шебері (электрмен жабдықтауда, газ, бу беруде және ауаны баптауда) 1329-3-017 Қызмет бастығы (электрмен жабдықтауда, газ, бу беруде және ауа баптауда) 1329-3-018 Электрмен жабдықтау, газ, бу беру және ауа баптау ауысымының бастығы) 1329-3-019 Станция бастығы (электрмен жабдықтауда, газ, бу беруде және ауа баптауда) 1329-3-020 Учаске бастығы (электрмен жабдықтауда, газ, бу беруде және ауа баптауда) 1329-3-021 Цех бастығы (электрмен жабдықтауда, газ, бу және ауа беруде кондиционерлеу)
43.99.9 Арнайы біліктілікті талап ететін өзге де құрылыс жұмыстары. 68.32.1 Сыйақы үшін немесе шарттық негізде жылжымайтын мүлікті басқару	1439-9 Басқа қызмет көрсету салалары бойынша мамандандырылған бөлімшелердің басқа басшылары (басқарушылары), б.т.к.	1439-9-034 Көппәтерлі тұрғын үй менеджері **
81.22.0 Ғимараттарды жинау, өнеркәсіптік машиналар мен жабдықтарды тазалау жөніндегі өзге де қызмет (мамандандырылған)	2141-4 Сапаны бақылау инженерлері	2141-4-015 Лифттердің сәйкестігін растау жөніндегі сарапшы**
81.10.0 Объектілерге кешенді қызмет көрсету 43.22.0 Сумен жабдықтау, жылыту және ауаны баптау жүйелерін монтаждау	2142-9 Басқа құрылыс инженерлері, б.т.к.	2142-9-004 Ғимараттар мен құрылыстарды пайдалану мен жөндеуді ұйымдастыру жөніндегі инженер 2142-9-006 Су құбыры-кәріз шаруашылығының құрылыстары мен жабдықтарын пайдалану және жөндеу жөніндегі инженер

		2142-9-007 Ғимараттар мен құрылыстардың жабдықтарын пайдалану жөніндегі инженер 2142-9-008 Өндірістік объектілерді пайдалану жөніндегі инженер 2142-9-016 Құрылыстағы жөндеу жөніндегі маман**
81.10.0 Объектілерге кешенді қызмет көрсету 81.22.0 Ғимараттарды жинау, өнеркәсіптік машиналар мен жабдықтарды тазалау жөніндегі өзге де қызмет (мамандандырылған)	2143-2 Кәріз жүйесі және қалдықтарды тарату инженерлері	2143-2-002 Қалдықтарды жинау мен жоюды ұйымдастыру жөніндегі инженер 2143-2-003 Ағынды суларды тазарту инженері 2143-2-004 Санитариялық-техникалық жабдықты техникалық пайдалану жөніндегі инженер 2143-2-005 Ағынды сулар бойынша инженер-конструктор 2143-2-006 Инженер-сантехник 2144-2-003 Желдету инженері 2144-2-007 Желдету жүйелері мен санитарлық-техникалық жабдықтарды техникалық пайдалану жөніндегі Инженер 2144-2-008 Ауаны баптау жүйелерінің инженері 2144-2-009 Жабдықтар жөніндегі инженер-механик 2144-2-010 Жылыту, салқындату және желдету жүйелері бойынша инженер-механик
81.10.0 Объектілерге кешенді қызмет көрсету	2144-1 Инженер-механиктер (жалпы профиль)	2144-1-004 Инженер-механик (жалпы профиль)
81.10.0 Объектілерге кешенді қызмет көрсету 81.22.0 Ғимараттарды жинау, өнеркәсіптік машиналар мен жабдықтарды тазалау жөніндегі өзге де қызмет (мамандандырылған) 43.22.0 Сумен жабдықтау, жылыту және ауаны баптау жүйелерін монтаждау	2144-2 Өнеркәсіптік жабдықтар мен құралдар инженерлері	2144-2-010 жылыту, салқындату және желдету жүйелері бойынша инженер-механик
81.10.0 Объектілерге кешенді қызмет көрсету 81.22.0 Ғимараттарды жинау, өнеркәсіптік машиналар мен жабдықтарды тазалау жөніндегі өзге де қызмет (мамандандырылған) 43.99.9 Арнайы біліктілікті талап ететін өзге де құрылыс жұмыстары	2144-9 Басқа инженер-механиктер, б.т.к.	2144-9-006 Баптау және сынау жөніндегі инженер 2144-9-009 Дәнекерлеу инженері 2144-9-013 жылумен Суықпен жабдықтау жөніндегі Инженер 2144-9-018 Энергетикалық жабдыққа қызмет көрсету жөніндегі инженер 2144-9-027 Құрылыстағы технологиялық жабдықтар жөніндегі инженер-механик
43.99.9 Арнайы біліктілікті талап ететін өзге де құрылыс жұмыстары	2149-5 Инженеры-сметчики	2149-5-002 Техникалық сипаттамалар мен сметалар бойынша инженер
81.10.0 Объектілерге кешенді қызмет көрсету 81.22.0 Ғимараттарды жинау, өнеркәсіптік машиналар мен жабдықтарды тазалау жөніндегі өзге де қызмет (мамандандырылған)	2149-9 Техника саласындағы басқа да кәсіби мамандар инженер-электротехниктер р,б.т.к.	2149-9-001 Жаңа техника мен технологияны енгізу жөніндегі инженер 2144-9-006 Баптау және сынау жөніндегі инженер
81.10.0 Объектілерге кешенді қызмет көрсету 43.21.9 Өзге де электр Монтаждау жұмыстары	2151-1 Инженеры-электрики (жалпы профиль)	2151-1-004 Инженер-электрик 2151-1-009 Энергия үнемдеу технологиялары бойынша инженер **
81.10.0 Объектілерге кешенді қызмет көрсету 43.99.9 Арнайы біліктілікті талап ететін өзге де құрылыс жұмыстары.	2151-2 Инженер-энергетиклер	2151-2-030 Автоматтандырылған жүйелер жөніндегі маман 2151-2-007 Бу және ыстық су қазандықтары мен құбырларын қадағалау жөніндегі инженер

81.22.0 Ғимараттарды жинау, өнеркәсіптік машиналар мен жабдықтарды тазалау жөніндегі өзге де қызмет (мамандандырылған)		
81.10.0 Объектілерге кешенді қызмет көрсету 81.22.0 Ғимараттарды жинау, өнеркәсіптік машиналар мен жабдықтарды тазалау жөніндегі өзге де қызмет (мамандандырылған) 43.22.0 Сумен жабдықтау, жылыту және ауаны баптау жүйелерін монтаждау	2151-3 Жылу инженерлері	2151-3-001 Жылу желілерінің диспетчері 2151-3-002 Тазарту құрылыстары және жылу техникасы жөніндегі инженер
81.10.0 Объектілерге кешенді қызмет көрсету 43.21.9 Өзге де электр Монтаждау жұмыстары	2151-9 Басқа электр инженерлері, б.т.к	2151-9-008 Өрт-күзет дабылы инженері
81.10.0 объектілерге кешенді қызмет көрсету	2152-3 Аудио және бейне жабдықтар инженерлері	2152-3-001 Бейне жабдықтар инженері
81.10.0 Объектілерге кешенді қызмет көрсету 43.21.9 Өзге де электр монтаждау жұмыстары	2152-4 Электрондық бақылау-өлшеу аспаптары бойынша инженерлер	2152-4-001 Бақылау-өлшеу аспаптары және автоматика жөніндегі инженер
81.10.0 Объектілерге кешенді қызмет көрсету 43.21.1 Телекоммуникациялық, компьютерлік және телевизиялық желілерді төсеу бойынша электромонтаждық жұмыстар	2153-2 Телекоммуникация бойынша инженер	2153-2-003 Телекоммуникация желілерін басқару жөніндегі инженер 2153-2-004 Радиобайланыс инженері 2153-2-005 Телекоммуникация саласындағы техникалық қолдау инженері 2153-2-006 электрбайланыс инженері
81.10.0 Объектілерге кешенді қызмет көрсету 81.22.0 Ғимараттарды жинау, өнеркәсіптік машиналар мен жабдықтарды тазалау жөніндегі өзге де қызмет (мамандандырылған) 81.30.0 Аумақтарды абаттандыру жөніндегі қызмет 43.21.1 Телекоммуникациялық, компьютерлік және телевизиялық желілерді төсеу бойынша электромонтаждық жұмыстар	3102-3 Телекоммуникация және телерадио хабарларын тарату инженерлерінің көмекшілері	3102-3-001 Телекоммуникация инженерінің көмекшісі 3102-3-002 Телерадио хабарларын тарату инженерінің көмекшісі
43.21.1 Телекоммуникациялық, компьютерлік және телевизиялық желілерді төсеу бойынша электромонтаждық жұмыстар	3112-1 Техниктер-технологтар (жалпы профиль).	3112-1-004 Жұмыс көлемін жасау жөніндегі техник
43.22.0 Сумен жабдықтау, жылыту және ауаны баптау жүйелерін монтаждау	3112-2 Өндірісті ұйымдастыру жөніндегі техника	3112-2-001 Баптау және сынау жөніндегі техник
	3112-4 Сапа бақылаушы техник	3112-4-002 Техник-бақылаушы
	3113-1 Техник-құрылысшылар (жалпы профиль)	3113-1-001 Ғимарат механигі 3113-1-002 Техникалық қызмет көрсету бойынша механик 3113-1-003 Ғимараттар мен құрылымдарды мемлекеттік техникалық зерттеу бойынша техник
	3113-5 Мамандандырылған жұмыстар жөніндегі	3113-5-001 Сумен қамту бойынша мастер 3113-5-002 Жылумен қамту бойынша мастер 3111-5-003 Судың сапасын бақылаушы лаборант**

	техниктер 3113-9 Басқа техник-құрылысшылар, б.т.к.	3113-9-001 Инженерлік коммуникациялар жөніндегі механик 3113-9-003 Ғимаратты пайдалану жөніндегі техник 3113-9-004 Әлеуметтік инфрақұрылым ғимараттары мен объектілерін пайдалану жөніндегі техник** 3113-9-005 Тазарту қызметтерінің технологы**
81.10.0 Объектілерге кешенді қызмет көрсету 81.22.0 Ғимараттарды жинау, өнеркәсіптік машиналар мен жабдықтарды тазалау жөніндегі өзге де қызмет (мамандандырылған) 81.29.0 Тазалау жөніндегі өзге де қызмет 43.22.0 Сумен жабдықтау, жылыту және ауаны баптау жүйелерін монтаждау	3114-2 Кәріз жүйесі және қалдықтарды бөлу техникасы	3114-2-003 Қалдықтарды азайту жөніндегі техник 3114-2-004 Су құбыры кәріз шаруашылығының желілері мен құрылыстарын пайдалану жөніндегі техник 3114-2-005 Су құбыры шаруашылығы құрылыстарын пайдалану жөніндегі техник 3114-2-006 Сумен жабдықтау желілері мен құрылыстарын пайдалану жөніндегі техник** 3114-2-007 Су бұру желілері мен құрылыстарын пайдалану жөніндегі техник**
81.22.0 Ғимараттарды жинау, өнеркәсіптік машиналар мен жабдықтарды тазалау жөніндегі өзге де қызмет (мамандандырылған) 43.21.9 Өзге де электр монтаждау жұмыстары	3115-1 Техник-механиктер (жалпы профиль)	3115-1-001 Механик (жалпы профиль) 3115-1-002 Гараж механигі 3115-1-006 Көтергіш қондырғылар жөніндегі механик 3115-1-009 Учаске механигі 3115-1-010 Механик-реттеуші 3115-1-014 Жабдыққа техникалық қызмет көрсету жөніндегі техник 3115-1-015 Жабдықты пайдалану және жөндеу жөніндегі техник 3115-1-016 Техник-механик (жалпы бейін) 3115-1-017 Электромеханик 3115-1-019 Көтергіш қондырғылар бойынша электромеханик
81.22.0 Ғимараттарды жинау, өнеркәсіптік машиналар мен жабдықтарды тазалау жөніндегі өзге де қызмет (мамандандырылған)	3115-8 Салқындату және кондиционерлеу жүйелері бойынша техника	3115-8-003 Желдету техникасы бойынша техник 3115-8-004 Ауаны баптау жөніндегі техник 3115-8-005 Салқындату және ауаны баптау жүйелері жөніндегі техник
81.22.0 Ғимараттарды жинау, өнеркәсіптік машиналар мен жабдықтарды тазалау жөніндегі өзге де қызмет (мамандандырылған)	3115-9 Басқа техника-механиктер, б.т.к.	3115-9-014 Құрылыс машиналары мен жабдықтары бойынша маман-механик
81.22.0 Ғимараттарды жинау, өнеркәсіптік машиналар мен жабдықтарды тазалау жөніндегі өзге де қызмет (мамандандырылған) 43.21.9 Өзге де электр монтаждау жұмыстары	3121-1 Техника-электриктер (жалпы бейін)	3121-1-002 электротехникалық бөлім бойынша техник 3121-1-003 Техник-электрик
	3121-9 Басқа техниктер-электриктер, б.т.к.	3121-9-001 Жарықтандыру бойынша техник-электрик
81.10.0 Объектілерге кешенді қызмет көрсету 68.32.1 Сыйақы үшін немесе шарттық негізде жылжымайтын мүлікті басқару 43.21.9 Өзге де электр монтаждау жұмыстары	3160-1 Құрылыс және өрт инспекторлары	3160-1-002 Ғимараттардың техникалық күтімін бақылау жөніндегі инспектор 3160-1-003 Өрт және қауіпсіздік техникасы жөніндегі инспектор 3160-1-006 Тұрғын үй-жайларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі инспектор 3160-1-007 Ғимараттарға техникалық қызмет көрсету инспекторы 3160-1-011 Ғимараттарға техникалық қызмет көрсету жөніндегі басшы 3160-1-012 Өрт және қауіпсіздік техникасы жөніндегі қызметші
81.10.0	3160-6 Сапаны	3160-6-006 Техникалық қызмет көрсету бойынша

Объектілерге кешенді қызмет көрсету	бақылау және қауіпсіздік инспекторлары	өндірістік учаскенің бақылаушысы 3160-6-008 Қалдықтармен жұмыс жөніндегі маман
43.99.9 Арнайы біліктілікті талап ететін өзге де құрылыс жұмыстары. 43.21.9 Өзге де электр монтаждау жұмыстары	3160-9 Құрылыс жұмыстарының, сапаны бақылау жөніндегі басқа инспекторлары және еңбекті қорғау, б.т.к.	3160-9-011 Пайдалану, өндірістік-техникалық және ұйымдастыру мәселелері жөніндегі инспектор 3160-9-012 Көтергіш құрылыстардың инспекторы
81.10.0 Объектілерге кешенді қызмет көрсету 43.99.9 Арнайы біліктілікті талап ететін өзге де құрылыс жұмыстары. 68.32.1 Сыйақы үшін немесе шарттық негізде жылжымайтын мүлікті басқару	3349-0 Әкімшілік-басқару қызметімен айналысатын басқа да көмекші кәсіби персонал, б.т.к.	3349-0-008 Ғимарат әкімшісі 3349-0-015 Жедел кезекші 3349-0-021-Тұрғын және тұрғын емес ғимараттарды басқару жөніндегі менеджер**
81.10.0 Объектілерге кешенді қызмет көрсету 43.21.1 Телекоммуникациялық, компьютерлік және телевизиялық желілерді төсеу бойынша электромонтаждық жұмыстар	3522-0 Телекоммуникация бойынша техник-мамандар	3522-0-005 Станциялық байланыс жабдықтарына қызмет көрсету жөніндегі техник 3522-0-006 Телекоммуникациялық жабдыққа қызмет көрсету жөніндегі техник
81.22.0 Ғимараттарды жинау, өнеркәсіптік машиналар мен жабдықтарды тазалау жөніндегі өзге де қызмет (мамандандырылған) 43.99.9 Арнайы біліктілікті талап ететін өзге де құрылыс жұмыстары	4322-3 Өндірісті диспетчерлік даярлаумен айналысатын қызметшілер	4322-3-004 Диспетчерлік қызмет операторы 4322-3-005 Лифтілерге диспетчерлік қызмет көрсету жөніндегі оператор
81.22.0 Ғимараттарды жинау, өнеркәсіптік машиналар мен жабдықтарды тазалау жөніндегі өзге де қызмет (мамандандырылған) 43.22.0 Сумен жабдықтау, жылыту және ауаны баптау жүйелерін монтаждау	7100-0 Электриктерден басқа, құрылысшы-монтажшылар, құрылысшылар, әрлеушілер, Суретшілер және ұқсас кәсіптердің жұмысшылары үстіндегі супервайзерлер (бригадирлер)	7100-0-005 Каналдардың су құбыры желісін (құбырларын) жөндеу шебері 7100-0-006 Құрылыстарды жөндеу және салу шебері 7100-0-008 Жүйелерге техникалық қызмет көрсету шебері 7100-0-009 Құрылыстарға техникалық қызмет көрсету шебері 7100-0-010 Станцияларға техникалық қызмет көрсету шебері
81.22.0 Ғимараттарды жинау, өнеркәсіптік машиналар мен жабдықтарды тазалау жөніндегі өзге де қызмет (мамандандырылған) 43.99.9 Арнайы біліктілікті талап ететін өзге де құрылыс жұмыстары.	7119-9 Басқа құрылысшы-монтажшылар және туыстық сабақтардың жұмысшылары, б.т.к.	7119-9-009 Санитарлық-техникалық жүйелер мен жабдықтарды монтаждаушы 7119-9-016 Өнеркәсіптік альпинист 7119-9-018 Ғимараттардың биік бөліктерін техникалық күтіп ұстау және жөндеу жөніндегі жұмысшы 7119-9-019 Құрылыс слесарі
81.29.0 Тазалау жөніндегі өзге де қызмет 43.99.9 Арнайы біліктілікті талап ететін өзге де құрылыс жұмыстары	7122-0 Еден төсеушілер мен плиткалар	7122-0-013 Полотер (тізілімде болады)
81.10.0 Объектілерге кешенді қызмет	7126-1 Сантехниктер	7126-1-001 Слесарь-сантехник

<p>көрсету 81.22.0 Ғимараттарды жинау, өнеркәсіптік машиналар мен жабдықтарды тазалау жөніндегі өзге де қызмет (мамандандырылған) 43.22.0 Сумен жабдықтау, жылыту және ауаны баптау жүйелерін монтаждау 43.99.9 Арнайы біліктілікті талап ететін өзге де құрылыс жұмыстары</p>	<p>7126-9 Басқа сантехниктер мен құбырлар, б.т.к.</p>	<p>7126-9-004 Су мен газдың жоғалу детекторы 7126-9-005 Газ режимінің диспетчері 7126-9-007 Су құбыры-кәріз желісін қараушы 7126-9-013 Сумен жабдықтау және кәріз қондырғыларының операторы 7126-9-014 Желдету құбырларын өткізгіш 7126-9-015 Авариялық-қалпына келтіру жұмыстарының слесарі 7126-9-016 Санитариялық-техникалық жүйелердің тораптары мен бөлшектерін дайындау жөніндегі слесарь 7126-9-017 Технологиялық қондырғылар мен газ жабдықтарын жөндеу және қызмет көрсету жөніндегі слесарь 7126-9-018 Технологиялық жабдықтарды жөндеу және қызмет көрсету жөніндегі слесарь 7126-9-019 Қондырғыны жөндеу және қызмет көрсету жөніндегі слесарь 7126-9-020 Газ жабдықтарын пайдалану және жөндеу жөніндегі слесарь 7126-9-025 Жылыту және сантехникалық желілерді орнатушы 7126-9-026 Сантехникалық және газ қондырғыларын орнатушы 7126-9-027 Орталық жылыту және газды орнатушы 7126-9-028 Суды орнатушы, желдету және кондиционерлеу 7126-9-029 Орнатушы-салқындатқыш</p>
<p>81.10.0 Объектілерге кешенді қызмет көрсету 43.99.9 Арнайы біліктілікті талап ететін өзге де құрылыс жұмыстары 68.32.1 Сыйақы үшін немесе шарттық негізде жылжымайтын мүлікті басқару</p>	<p>7127-0 Кондиционерлер мен тоңазытқыш қондырғыларының механиктері мен монтажшылары</p>	<p>7127-0-001 Ауаны баптауға арналған жабдық механигі 7127-0-002 Кондиционерлерді жөндеу және қызмет көрсету жөніндегі механик</p>
<p>81.10.0 Объектілерге кешенді қызмет көрсету 81.21.0 Ғимараттарды жалпы тазалау</p>	<p>7129-0 Басқа құрылысшылар-әрлеушілер және туыстық сабақтардың жұмысшылары, б.т.к.</p>	<p>7129-0-009 «Хаус-мастер»**</p>
<p>81.10.0 Объектілерге кешенді қызмет көрсету 81.21.0 Ғимараттарды жалпы тазалау</p>	<p>7131-1 Ғимараттар мен құрылыстарға техникалық қызмет көрсету жөніндегі жұмысшылар</p>	<p>7131-1-001 Ғимараттарға кешенді қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі жұмысшы</p>
<p>81.29.0 Тазалау жөніндегі өзге де қызмет</p>	<p>7131-2 Қасбеттерді, ғимараттар мен құрылыстарды тазалау жөніндегі жұмысшылар және ұқсас сабақтардың жұмысшылары</p>	<p>7131-2-004 Құмсалғыш (ғимараттардың сыртқы беттері) 7131-2-006 Қасбеттерді тазалаушы</p>
<p>81.10.0 Объектілерге кешенді қызмет көрсету</p>	<p>7133-9 Басқа лактар, бояушылар және</p>	<p>7133-9-005 Ұсақ жөндеу суретшілері 7133-9-011 Дайындық жұмыстарының суретшілері 7133-9-012 Лак-бояу материалдарын қолмен</p>

43.99.9 Арнайы біліктілікті талап ететін өзге де құрылыс жұмыстары	басқа суретшілер, б.т.к.	жағатын суретшілер
81.10.0 Объектілерге кешенді қызмет көрсету 81.22.0 Ғимараттарды жинау, өнеркәсіптік машиналар мен жабдықтарды тазалау жөніндегі өзге де қызмет (мамандандырылған)	7411-0 Электр беру желілерінен басқа электриктер мен электрмонтажшылар	7411-0-007 Құрылыстағы техникалық қызмет көрсету жөніндегі электрик 7411-0-009 Электрик-құрылысшы-төмен кернеулі аппаратуралар мен кабельдерді монтаждаушы 7411-0-014 Жарықтандыру және жарықтандыру желілері бойынша электр монтаждаушы
81.10.0 Объектілерге кешенді қызмет көрсету 81.22.0 Ғимараттарды жинау, өнеркәсіптік машиналар мен жабдықтарды тазалау жөніндегі өзге де қызмет (мамандандырылған)	7412-2 Лифтілердің, экскаваторлардың және өзге де көтергіштердің механиктері мен монтерлері	7412-2-001 Электр көтергіштердің (лифттердің)монтажшысы 7412-2-002 Эскалаторларға қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі слесарь-электрик 7412-2-003 Лифт бойынша электромеханик 7412-2-004 Лифтілер мен эскалаторлар бойынша электромеханик**
81.10.0 Объектілерге кешенді қызмет көрсету 43.22.0 Сумен жабдықтау, жылыту және ауаны баптау жүйелерін монтаждау	8189-0 Өндірістік стационарлық жабдықтың басқа операторлары, б.т.к.	8189-0-007 Жылумен-сумен жабдықтау және кәріз учаскесінің шебері 8189-0-008 Су сорғы станциясының машинисі (мотористі) 8189-0-041 Тұрғын және қоғамдық ғимараттардың жабдықтарын басқару пультінің операторы
81.21.0 Ғимараттарды жалпы тазалау 81.30.0 Аумақтарды абаттандыру жөніндегі қызмет	9116-0 Ашық аумақтарды тазалаушылар мен тазалаушылар	9116-0-001 Тазалаушы 9116-0-004 Аумақты абаттандыру жөніндегі жұмысшы 9116-0-007 Көгалдандыру жөніндегі жұмысшы 9116-0-008 Арналарды бояу және тазалау жөніндегі жұмысшы 9116-0-011 Қалдықтарды қайта өңдеу және сұрыптау жөніндегі жұмысшы 9116-0-012 Көгалдарды жинау жөніндегі жұмысшы 9116-0-013 Қоғамдық жолдарды жинау жөніндегі жұмысшы 9116-0-014 Тұрғын үй орамдарын тазалаушы 9116-0-016 Аумақты тазалаушы
81.21.0 Ғимараттарды жалпы тазалау 81.29.0 Тазалау жөніндегі өзге де қызмет	9120-3 Терезе жуушылар	9120-3-001 Витриналар мен терезелерді жуушы 9120-3-002 Полотер (біліктілігі жоқ) 9120-3-003 Шыны ысқылаушы
81.21.0 Ғимараттарды жалпы тазалау 81.29.0 Тазалау жөніндегі өзге де қызмет	9120-9 Басқа жуғыштар, б.т.к.	9120-9-007 Тазалаушы-жуушы (жалпы профиль)
81.30.0 Аумақтарды абаттандыру жөніндегі қызмет	9212-1 Бақша жұмысшылары	9212-1-001 Бау-бақша саласындағы біліктілігі жоқ жұмысшы
81.30.0 Аумақтарды абаттандыру жөніндегі қызмет	9212-2 Шөп шабушылар	9212-2-001 Шөп шабушылар
81.21.0 Ғимараттарды жалпы тазалау 81.29.0 Тазалау жөніндегі өзге де қызмет	9610-1 Қоқыс жинаушылар мен қайта өңдеушілер (жалпы профиль)	9610-1-004 Қоқыс шығарушы
81.10.0 Объектілерге кешенді қызмет көрсету	9622-1 Ғимараттардың күзетшілері мен күзетшілері	9622-1-004 Ғимарат бақылаушысы 9622-1-005 Ғимарат күзетшісі
81.30.0 Аумақтарды абаттандыру жөніндегі қызмет	9622-2 күзетшілер мен консьерждер	9622-2-001 Консьерж (ғимарат) 9622-2-002 Күзетші (вахтер)
68.32.1 Сыйақы үшін немесе шарттық негізде жылжымайтын мүлікті басқару	9629-2 Есептегіш контроллерлер (көрсеткіш	9629-2-001 Су шаруашылығы бақылаушысы 9629-2-002 Газ шаруашылығының бақылаушысы 9629-2-004 Жылу энергиясы контроллері 9629-2-005 Электр энергиясы контроллері

	есептегіштері)	9629-2-006 Электр, газ және су есептегіштерінің контроллері 9629-2-007 Тұтынушылармен жұмыс жөніндегі оператор
81.10.0 Объектілерге кешенді қызмет көрсету 81.21.0 Ғимараттарды жалпы тазалау	9629-7 Әртүрлі қызмет атқарушылар	9629-7-001 Ғимараттарға кешенді қызмет көрсету және жөндеу бойынша біліктілігі жоқ жұмысшы 9629-7-007 Ауаны баптау және жылыту қызметінің жабдықтарына қызмет көрсету жөніндегі жұмысшы
81.30.0 Аумақтарды абаттандыру жөніндегі қызмет	9629-9 Басқа біліктілігі жоқ жұмысшылар, б.т.к.	9629-9-006 Көтергіш 9629-9-009 Қосалқы жұмысшы 9629-9-015 Тұрақ жұмысшысы 9629-9-016 Өсімдік күтімі бойынша жұмысшы
<p>Ескерту: * - 6 деңгей (сабақтардың нақты атаулары-кәсіптер, лауазымдар) 2-кестені қарау кезінде (ҚКП картасы) қарастыру қажет. ** - 2023 жылы кәсіптің кодтары мен деректері қолдау тапты және ҰҚЖ-дағы өзгерістер жобасына енгізілді (ҚР ҰЖ 01-2017), қосу үшін негіздемелері бар өтінімдер 19.10.2023 ж. № 24-02-24/2390-И және 16.02.2023 ж. № 24-5-18/221-ВН). *** - ҰҚЖ-ға енгізу үшін ұсынылады.</p>		

5. САЛАНЫ ТАЛДАУ

(статистика, жаңа технологиялар, халықаралық үрдістер, нормативтік база, кәсіптік-біліктілік бөлінісіндегі саланың құрылымын талдау, жаңа кәсіптер мен біліктіліктер, жұмыс күшінің күтілетін сұранысы мен ұсынысы)

Статистика

Қазақстан Республикасы Стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігінің ұлттық статистика бюросының (бұдан әрі – ұлттық статистика бюросы, ҚР АӘК БНС) деректеріне сәйкес, «Ғимараттар мен әлеуметтік объектілерді пайдалану» қызметінің түрі бойынша орындалатын жұмыстардың жыл сайынғы көлемі 2000 жылдан 2021 жылға дейін 151 млрд.теңгеден 5530 млрд. теңгеге дейін өсті.

«Ғимараттарға қызмет көрсету және аумақтарды абаттандыру жөніндегі қызмет» түрі бойынша көрсетілген қызметтер көлемі 2023 жылы 374 421 502,4 мың теңгені құрады, оның ішінде кәсіпорындар 346 150 440,8 мың теңгені және ЖК 28 271 061,6 мың теңгені құрады.

Қызмет түрлері бойынша 2023 жылы қызмет көрсетілді: 108 231 521,3 мың теңге;Объектілерге кешенді қызмет көрсетуде 62 111 364,4 мың теңге;Ғимараттарды жалпы тазалауға 12 507 561,9 мың. теңге Ғимараттарды жинау, өнеркәсіптік машиналар мен жабдықтарды тазарту жөніндегі өзге де қызметте (мамандандырылған) ; 92 920 047,1 мың теңге жинау жөніндегі өзге де қызметте; 98 651 007,7 мың теңге. Ғимараттарды абаттандыру бойынша қызметке

тұрғын үй және тұрғын емес (коммерциялық) сектордың жай-күйі туралы

ҚР АӘК БНС деректері бойынша пайдалану және қызмет көрсету саласы, сондай-ақ құрылыс экономиканың қарқынды дамып келе жатқан салаларының бірі болып табылады және соңғы жылдары тұрақты оң өсімге ие.

2022 жылғы қаңтар-желтоқсанда құрылыс жұмыстарының көлемі 9,4% - ға ұлғайып, 6255,9 млрд. теңгені құрады. Республика бойынша құрылыс жұмыстарының жалпы көлемінен жеке құрылыс ұйымдары - 84,4%, шетелдік - 15,5% және мемлекеттік - 0,1% орындады.

2021 жылмен салыстырғанда 2022 жылғы қаңтар-желтоқсанда құрылыс жұмыстарының көлемінің ұлғаюы тұрғын емес ғимараттарды (21,7% - ға), тұрғын үй құрылысын (13,7% - ға) және құрылыстарды (9,7% - ға) салу және жөндеу жөніндегі жұмыстармен байланысты.

Орындалған құрылыс жұмыстарының (қызметтерінің) түрлері бойынша 2022 жылғы қаңтар-желтоқсанда тұрғын емес ғимараттар (23,6%), тұрғын ғимараттар (15,4%) және жол құрылысы бойынша жұмыстар (13,9%) ең көп үлесті алады.

Өңірлік бөліністе құрылыс жұмыстарының көлемінің ұлғаюы республиканың 18 өңірінде байқалды. Ең жоғары өсім Ақмола (36,8%-ға), Алматы (28,4% - ға), Атырау (18,4% - ға), Қызылорда (16,6% - ға), Шығыс Қазақстан (11,3% - ға) облыстарында және Шымкент қаласында (35,5% - ға) байқалды.

тұрғын үй қоры туралы жалпы ақпарат

Ауқымды тұрғын үй құрылысы іргелес салаларды, оның ішінде ғимараттар мен әлеуметтік инфрақұрылым объектілерін пайдалануды дамытуға мультипликативтік әсер берді.

Қазақстан Республикасының Тұрғын үй қоры жеке және мемлекеттік тұрғын үй қорларын қамтиды.

Статистикалық деректер бойынша елдің тұрғын үй қоры 2023 жылдың басына тұрғын үйдің жалпы ауданы 405,2 млн. шаршы метрді (5,7 млн. тұрғын үй) құрады, бұл 2021 жылмен салыстырғанда 4,5% - ға ұлғайды.

Қалалық тұрғын үй қорында тұрғын үйдің жалпы ауданы 263,9 млн. шаршы метр (3,9 млн. тұрғын үй), ауылдық тұрғын үй қорында – 141,2 млн. шаршы метр (1,8 млн. тұрғын үй) бар.

Бұл ретте тұрғын үй қорының барлығы дерлік (97,7 %) ел халқының жеке меншігінде және тек 2,3% мемлекеттік меншікте болады.

Статистика деректері бойынша республика бойынша 2,5 млн. тұрғын үй, оның ішінде 311 541 көппәтерлі тұрғын үй.

Менің мәліметтерім бойынша республика бойынша 54731 КТК бар, олардың үштен бірі 1970 жылдан асқан (50 жыл немесе одан да көп) және 25 жыл бұрын пайдалануға берілген тұрғын үй қорының шамамен 65%.

Тұрғын үй-бұл негізінен тұрғын үй-жайлардан (пәтерлерден) және жалпы пайдаланылатын үйдің бөліктерінен, сондай-ақ тұрғын емес үй-жайлардан тұратын құрылым. Тұрғын үйлерде басқа (тұрғын емес) функционалдық мақсаты бар (кеңселер, дүкендер, кафелер, шаштараздар) кіріктірілген-жапсарлас үй-жайлар болуы мүмкін.

Тұрғын үйлердегі тұрғын емес үй-жайлар тұрғын үй қорына кірмейді.

Тұрғын емес үй-жай - құрылыс, санитарлық, экологиялық, өртке қарсы және басқа да міндетті нормалар мен ережелерге сәйкес келетін, егер ҚР заңнамасында өзгеше көзделмесе, шекаралары қабырғалардың, еденнің және төбенің (қабат аралық жабындардың) ішкі беттері болып табылатын жоба сатысында көзделген, тұрақты тұрудан басқа мақсаттарда пайдаланылатын көппәтерлі тұрғын үйдегі жеке ішкі кеңістік (кеңсе, дүкен, кафе, қонақ үй, жатақхана және халыққа қызмет көрсету саласының басқа да объектілері) және жеке (бөлек) меншіктегі, кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін қоспағанда.

Статистика органдарының анықтамасы бойынша тұрғын емес ғимараттарға - адамдардың тұрақты тұруынан басқа мақсатта пайдаланылатын ғимараттар (әкімшілік ғимараттар, банк ғимараттары, театрлар, спорт кешендері, Мейрамханалар, Барлар, асханалар, ауруханалар, емханалар, санаторийлер, мектептер, балабақшалар, зауыт цехтары, наубайханалар, баспаханалар, шаштараздар, шіркеулер, мешіттер, моншалар, автогараждар және т. б.).

1 кестеде тұрғын және тұрғын емес ғимараттардың құрылысына инвестициялар туралы ақпарат келтірілген.

5.1 бағыттар бойынша негізгі капиталға инвестициялар, мың теңге

	2016 год	2019 год	2020 год	2021 год
Тұрғын және тұрғын емес ғимараттар құрылысына инвестициялардың барлығы	16 665 901	37 577 100	35 096 872	52 375 089
тұрғын үй ғимараттарының құрылысына	7 926 447	12 069 842	11 869 978	32 223 471
1, 2 санаттағы стационарлық сауда объектілерін қоспағанда, тұрғын емес ғимараттар салуға	8 737 918	25 504 099	23 226 190	20 151 618
1 санаттағы стационарлық сауда объектілерін салу		-	-	-
2 санаттағы стационарлық сауда объектілерін салу		-	-	-

Дереккөз: БНС АСПиР ҚР деректері

2021 жылы тұрғын және тұрғын емес ғимараттардың құрылысына инвестиция салу бойынша көшбасшылар Маңғыстау облысы (14 002 020 мың теңге), Алматы қаласы (9 379 809 мың теңге) және Атырау облысы (6 908 170 мың теңге) болып табылады. Қызылорда (36 038 мың теңге) және Ақмола (56 821 мың теңге) облыстарындағы ең төмен көрсеткіштер.

2-кестеде пайдалануға берілген тұрғын және тұрғын емес мақсаттағы объектілердің саны туралы ақпарат берілген.

5.2 пайдалануға берілген объектілер, бірліктер бойынша ақпарат

	2016 год	2019 год	2020 год	2021 год	2022 год
БАРЛЫҒЫ	43 836	47 282	44 746	46 569	42 084
пайдалануға берілген тұрғын үй мақсатындағы объектілердің саны	39 283	42 641	40 803	42 879	37 701
пайдалануға берілген тұрғын емес мақсаттағы объектілердің саны	4 553	4 641	3 943	3 690	4 383

Дереккөз: БНС АСПиР ҚР деректері

2-кестеде көрсетілгендей, 2022 жылдың қорытындысы бойынша, егер пайдалануға берілген тұрғын үй мақсаттағы объектілердің саны 12% - ға азайса, ал тұрғын емес мақсаттағы объектілер бойынша, керісінше, 18,8% - ға өсім байқалады.

ҚР аспирантурасының БНС деректері бойынша Қазақстанның тұрғын үй қорының жалпы ауданы 2022 жылы 405 158,6 мың шаршы метрді құрады, оның ішінде қалалық жерлерде 263 921,4 мың шаршы метр, ауылдық жерлерде 141 237,2 мың шаршы метр және өткен жылмен салыстырғанда 17 418,1 мың шаршы метрге ұлғайды.

5.3 тұрғын үй қоры статистикасының серпіні, млн. шаршы метр

	2016 год	2019 год	2020 год	2021 год	2022 год
Тұрғын үй қоры-барлығы, оның ішінде:	342,6	64,3	373,3	387,7	405,2
мемлекеттік	8,1	7,9	7,9	8,3	9,3

жеке	334,5	356,4	365,4	379,4	395,9
------	-------	-------	-------	-------	-------

Дереккөз: БНС АСПиР ҚР деректері

2022 жылы тұрғын үйлердің саны 2 493 685 бірлікті құрады, оның ішінде қалада 1 019 357 бірлік, ауылда 1 474 328 бірлік. Оның ішінде жеке үйлер 2 182 144 бірлік, көппәтерлі үйлер 311 541 бірлік.

2017 жылғы деңгейге (2 298 994 бірлік) тұрғын үйлер санының өсуі 8,5% - құрады. 4-кестеде 2017 және 2022 жылдармен салыстырғанда тұрғын үйлер/үйлер саны туралы ақпарат берілген.

5.4 2017 және 2022 жылдардың қорытындысы бойынша тұрғын үйлердің саны, бірлік

№ пп	Аймақтар	Тұрғын үй саны	
		2017 год	2022 год
	Қазақстан Республикасы	2 298 994	2 493 685
1	Абай обласы		104 800
2	Ақмола обласы	126 962	134 584
3	Ақтөбе обласы	95 569	103 786
4	Алматы область	332 563	250 055
5	Атырауская обласы	73 077	90 070
6	Батыс-Қазақстан облысы	93 054	101 310
7	Жамбыл обласы	158 224	169 474
8	Жетісу обласы		127 824
9	Қарғанды областы	110 662	95 913
10	Қостанай обласы	114 838	114 542
11	Қызылорда обласы	108 688	122 921
12	Маңғыстау обласы	60 757	75 395
	Оңтүстік-Қазақстан	446 308	-
13	Павлодар обласы	74 263	75 882
14	Солтүстік-Қазақстан обласы	115 594	116 305
15	Түркістан обласы		345 172
16	Ұлытау обласы		17 857
17	Шығыс Қазақстан обласы	207 141	107 905
18	Астана қаласы	26 402	29 656
19	Алматы қаласы	154 892	168 363
20	Шымкент қаласы		141 871

Дереккөздер: БНС АСПиР ҚР деректері

. Қазақстан Республикасының Тұрғын үй қорында барлығы шамамен 5,7 млн.тұрғын үй/пәтер (405,2 млн. шаршы метр), оның ішінде қалалық тұрғын үй қорындағы 3,9 млн. тұрғын үй (264,0 млн. шаршы метр) және ауылдық тұрғын үй қорындағы 1,8 млн. тұрғын үй (141,2 млн. шаршы метр) бар.

2017 жылмен салыстырғанда (5 129 743 бірлік) 2022 жылы тұрғын үй-жайлардың (пәтерлердің) саны 606 158 бірлік үй-жайға немесе 11,8% - ға ұлғайды. Тұрғын үй-жай (пәтер) - тұрғын үй алаңын да, тұрғын емес алаңды да қамтитын, тұрақты тұруға арналған және пайдаланылатын жеке үй-жай.

5-кестеде республика өңірлері бөлінісіндегі тұрғын үй-жайлардың саны бойынша деректер келтірілген.

5.5 2017/2022 жылдармен салыстырғанда пәтерлер саны туралы ақпарат, бірлік

№ пп	Аймақтар	Тұрғын үй саны	
		2017 год	2022 год
	Қазақстан Республикасы	5 129 743	5 735 901
1	Абай обласы	-	201 512
2	Ақмола обласы	265 264	287 617
3	Ақтөбе обласы	229 821	256 849
4	Алматы обласы	472 038	332 429
5	Атырау обласы	153 933	181 677
6	Батыс-Қазақстан обласы	193 882	215 050
7	Жамбыл обласы	247 282	267 445
8	Жетісу обласы	-	187 886

9	Қарағанды обласы	494 866	436 677
10	Қостанай обласы	301 911	311 450
11	Қызылорда обласы	173 483	191 670
12	Маңғыстау обласы	153 096	193 960
	Оңтүстік Қазақстан обласы	577 562	-
13	Павлодар обласы	272 797	280 409
14	Солтүстік Қазақстан обласы	208 527	215 291
15	Түркістан обласы	-	390 964
16	Ұлытау обласы	-	73 126
17	Шығыс-Қазақстан обласы	477 987	289 243
18	Астана қаласы	277 424	440 826
19	Алматы қаласы	629 870	728 371
20	Шымкент қаласы	-	253 449

Дереккөздер: БНС АСПиР ҚР деректері

2022 жылы бір тұрғынға орташа есеппен тұрғын үймен қамтамасыз ету 23,6 шаршы метрді құрады, оның ішінде қалалық жерлерде 25,8 шаршы метр, ауылдық жерлерде 19,8 шаршы метр және өткен жылмен салыстырғанда бұл көрсеткіш 0,4 шаршы метрге (1,7%) немесе 2018 жылғы деңгейге (21,9 шаршы метр) 7,7% - ға өсті.

1-ші тұрғынға тұрғын үймен қамтамасыз етудің ең жоғары көрсеткішіне 9 өңірде: Астана (30,6 ш. м.) және Алматы (29,3 ш. м.), Қостанай (29,2 ш. м.) және Маңғыстау (28 ш. м.) облыстарында, Шымкент қаласында (27,5 ш. м.), Атырау (24,6 ш. м. қол жеткізілді), Ақмола (24,1 ш.м.), Қарағанды (24 ш. м.) және Ақтөбе (23,7 ш. м.) облыстардың

Орташа республикалық мәннен (23,6 шаршы метр) төмен қамтамасыз ету көрсеткіштері 11 өңірде байқалады: Жамбыл (18,1 шаршы метр), Жетісу (19 шаршы метр), Түркістан (19,5 шаршы метр), Абай (20 шаршы метр), Қызылорда (20,9 шаршы метр), Алматы (21,1 шаршы метр), Ұлытау (22 ш.м.), Батыс Қазақстан (22,5 ш. м.), Павлодар (22,9 ш. м.), Солтүстік Қазақстан (22,4 ш. м.), Шығыс Қазақстан (22,5 ш. м.) облыстары.

Мамандардың есептеулері бойынша елімізде әлемдік деңгейге (30 ш.м.) жету үшін қосымша 180-200 млн. ш. м тұрғын үй салу қажет.

Тұрғын емес (коммерциялық) қор туралы жалпы ақпарат

Қазақстанда азаматтық құқықтың бірнеше субъектісі меншік иесі болып табылатын көпфункционалды ғимараттардың саны өсуде.

Мұндай екі немесе одан да көп меншік иелері шағын кабинеттерге және бүкіл қабаттарға ие бола алады. Осыған байланысты мұндай ғимараттардағы ортақ мүлікті басқару мәселесі өзекті болып отыр. Дәл осы мақсаттар кондоминиум институтын шешуге көмектесуі керек.

Кеңсе ғимаратында кеңсеге ие бола отырып, иесі (оның қонағы) кондоминиумның бөліктерін (фойе, лобби, лифттер, коммуникациялар) пайдаланады. Осылайша, мұндай меншік иесінің ортақ мүлікті – кондоминиумды күтіп-ұстау және қызмет көрсету шығындарын оның меншігіндегі жылжымайтын мүлік алаңына пропорционалды түрде көтеруі әділетті болады. Бұл үшін кондоминиум қажет.

Көпфункционалды пайдалану бір ғимаратта тұрғын үй-жайларды (қызмет көрсетілетін пәтерлер, пәтерлер), сондай-ақ ортақ коммуникация жүйелері бар тұрғын емес (кеңселер, қонақ үйлер, кафелер, мейрамханалар және т. б.) орналастыруды көздеуі мүмкін.

ҚР Азаматтық кодексінің 209-бабының 6-тармағына сәйкес «жылжымайтын мүлікке меншік кондоминиум нысанында туындауы мүмкін, онда жылжымайтын мүліктің жекелеген бөліктері азаматтардың және (немесе) заңды тұлғалардың жеке (бөлек) меншігінде болады, ал жылжымайтын мүліктің бөлек меншікте болмайтын бөліктері ортақ үлестік меншік құқығындағы жылжымайтын мүлік бөліктерінің меншік иелеріне тиесілі болады».

Кондоминиум терминін анықтаған кезде тұрғын үй немесе тұрғын емес Қор арасында ешқандай айырмашылық жоқ. Кондоминиум үлестік меншік түріндегі бірлескен мүлікке жатады. Тиісінше «ортақ меншік» Азаматтық кодексінің 11-тарауының нормаларымен реттеледі.

Осылайша, тұрғын емес қор үшін кондоминиум келесі белгілер мен ерекшеліктермен сипатталады:

- меншік иелерінің әрқайсысының меншік құқығындағы үлесін айқындай отырып, мүлік ортақ меншікте болады;

- ортақ меншік екі немесе бірнеше адамның меншігіне оның мақсатын өзгертпей Бөлуге болмайтын (бөлінбейтін заттар) немесе заңға сәйкес Бөлуге жатпайтын мүлік түскен кезде пайда болады;

- ортақ мүліктегі әрбір меншік иесінің үлесі оның өзіне тиесілі жылжымайтын мүліктің бір бөлігіне жеке меншігінен бөлінбейді;

- егер заңнамалық актілерде немесе шартта өзгеше көзделмесе, әрбір меншік иесінің ортақ мүліктегі үлесінің мөлшері және оны ұстауға арналған шығыстарға қатысу дәрежесі жеке (бөлек) меншіктегі жылжымайтын мүлік бөліктерінің мөлшеріне байланысты болады;

- үлестік меншіктегі мүлікке билік ету оның барлық қатысушыларының келісімі бойынша жүзеге асырылады;

- үлестік меншіктегі мүлікті иелену және пайдалану оның барлық қатысушыларының келісімі бойынша, ал келісімге қол жеткізілмеген жағдайда сот белгілейтін тәртіппен жүзеге асырылады.

Үлестік меншіктің әрбір қатысушысы ортақ мүлік бойынша салықтарды, алымдарды және өзге де төлемдерді төлеуге, сондай-ақ оны ұстау және сақтау жөніндегі шығындарға өз үлесіне сәйкес қатысуға міндетті.

Заңға сәйкес, тұрғын үйде екі немесе одан да көп меншік иелері пайда болғаннан кейін кондоминиум пайда болады. Кондоминиумның пайда болуы (тек ортақ меншік емес, атап айтқанда кондоминиум) оның тіркелуіне байланысты емес. Тиісінше, тіркелмегендіктен, тұрғын үй қорының кондоминиумындағы құқықтық қатынастар қазірдің өзінде пайда болды деп саналады. Яғни, кондоминиумға қатысушылардың кейбір құқықтары мен міндеттері бар.

Бұл ереже Тұрғын емес қордағы кондоминиумдар үшін қолданылмайды.

Осыған байланысты қазіргі уақытта жылжымайтын мүлікті басқару және пайдалану саласында НҚА-ға толықтырулар мен өзгерістер енгізу бойынша жұмыс жүргізілді және депутаттар ұсынған түзетулер кондоминиумның құрылуы мен Коммерциялық жылжымайтын мүліктің жұмыс істеуі мәселелерін жетілдіруге бағытталған, атап айтқанда:

- пәтерлер мен тұрғын емес үй-жайлардың иелері үшін бірыңғай тариф белгілеу;

- «коммерциялық жылжымайтын мүлік» ұғымын енгізу;

- коммерциялық жылжымайтын мүлік саласында салааралық үйлестіруді жүзеге асыратын мемлекеттік органның анықтамалары;

- коммерциялық жылжымайтын мүлік кондоминиум объектісін бірлесіп басқару және пайдалану қағидаларын әзірлеу және бекіту жөніндегі уәкілетті мемлекеттік органның құзыретіне беру;

- жеке тұрған ғимараттарда коммерциялық үй-жайларды мемлекеттік тіркеуді жүргізу.

Заң жобасына осы түзетулер Қазақстан Республикасы Конституциясының нормаларына және қолданыстағы заңнамалық актілерге қайшы келмейді, сондай-ақ реттеуші құралды және онымен байланысты талаптарды енгізуді немесе жеке кәсіпкерлік субъектілеріне қатысты реттеуді қатаңдатуды жүзеге асыруды көздейтін нормаларды қабылдауды көздемейді.

Жалпы саны

2022 жылдың қорытындысы бойынша статистика деректеріне сәйкес әртүрлі мақсаттағы объектілерді пайдалануға беру бойынша жағдай келесідей:

5.6 2017/2022 жылдармен салыстырғанда пәтерлер саны, бірлік

	БАРЛЫҒЫ	оның ішінде құрылыс салушылардың меншік нысандары бойынша			
		мемлекеттік	жеке	оның ішінде азаматтардың меншігі	шетелдік
БАРЛЫҒЫ енгізілді	42 084	1 053	40 802	37 088	229
<i>Соның ішінде:</i>					
Тұрғын үйлер	37 701	501	37 166	35 924	34
Өнеркәсіптік нысандар	302	19	225	25	58
Сауда нысандар	841	1	836	547	4
Мәдени-ойын-сауық мақсатындағы объектілер	115	58	57	34	-
Қонақ үй, мейрамхана және ұқсас нысандар	239	-	235	143	5
Оқу орындарының объектілері	151	58	93	67	-
Медициналық ұйымдардың ғимараттары	85	29	56	35	-
Офистер	378	15	357	84	6
Көлік, байланыс және коммуникация объектілері	170	1	159	22	10
Азаматтық құрылыс объектілері: автомагистральдар (жер үстінен басқа), көшелер, жолдар; темір жолдар; әуеайлақтардағы құрылыстар; көпірлер, жер үсті автомагистральдары, туннельдер және жерасты жолдары	56	21	29	-	6
Резервуарлар мен қоймалар	205	2	185	74	18
Ауылшаруашылық нысандары	227	4	220	123	3
Ветеринария ғимараттары	1	-	1	1	-
Діни ғибадат объектілері	19	1	18	8	-
Магистральдық және жергілікті құбырлар, байланыс желілері, энергетикалық кабель желілері, қосалқы құрылыстар	1 535	325	1 137	1	73
Айлақтар, су жолдары, бөгеттер, суару жүйелері және басқа да су шаруашылығы құрылыстары	11	6	4	-	1
Басқа нысандар	48	12	25	-	11

Дереккөз: БНС АСПиР ҚР деректері

«QAZPRPPERTY» басқарушы және сервистік компаниялар қауымдастығы жүргізетін статистикалық деректерге сәйкес Қазақстан қалалары бойынша бизнес-орталықтардың (БО), сауда орталықтары мен сауда-ойын-сауық орталықтарының саны бойынша кесте ұсынылған. Кестенің деректерін талдау

негізінде біз елімізде 673 БО-ны, ал Астана мен Алматыда, бұдан әрі Ақтау, Орал, Қарағандыда БО-ның негізгі шоғырлануын көреміз.

5.7 Қазақстан қалалары бойынша Бизнес орталықтар, бірлік

№	Орналасқан жері	БО саны
1	Астана қаласы	176
2	Алматы қаласы	228
3	Шымкент қаласы	17
4	Ақтөбе қаласы	22
5	Қарағанды қаласы	47
6	Павлодар қаласы	15
7	Өскемен қаласы	5
8	Атырау қаласы	31
9	Орал қаласы	22
10	Ақтау қаласы	62
11	Көкшетау қаласы	13
12	Тараз қаласы	3
13	Қостанай қаласы	12
14	Петропавловск қаласы	2
15	Талдықорған қаласы	12
16	Түркістан қаласы	2
17	Қызылорда қаласы	3
	БАРЛЫҒЫ	673

Дереккөз: ведомстволық деректер

Сауда және сауда-ойын-сауық орталықтары бойынша деректерді талдау сауда орталықтарының болуы бойынша көпбасшы Алматы, Қарағанды, Астана, Павлодар және Өскемен болып табылатынын көрсетеді.

Қазақстанда барлығы 1114 сауда орталығы бар.

Сауда-ойын-сауық орталықтарының саны бойынша Алматы, Астана, Шымкент және Қарағанды атап өтілуі тиіс.

Қазақстан бойынша барлығы 83 СОО бар.

Айта кету керек, тұрғын емес (коммерциялық) ғимараттардың саны республиканың барлық қалалық және аудандық аумақтарында өсіп, дамуда.

5.8 Қазақстан қалалары бойынша сауда және сауда-ойын-сауық орталықтары, бірлік

№	Орналасқан жері	СО саны	СО саны
1	Астана қаласы	110	11
2	Алматы қаласы	144	33
3	Шымкент қаласы	57	8
4	Ақтөбе қаласы	60	4
5	Қарағанды қаласы	139	6
6	Тараз қаласы	51	1
7	Павлодар қаласы	92	2
8	Өскемен қаласы	92	2
9	Атырау қаласы	15	2
10	Қостанай қаласы	21	2
11	Қызылорда қаласы	30	1
12	Орал қаласы	63	2
13	Петропавловск қаласы	32	2
14	Ақтау қаласы	52	2
15	Көкшетау қаласы	84	2
16	Талдықорған қаласы	72	3
	БАРЛЫҒЫ	1114	83

Дереккөз: ведомстволық деректер

Қазақстанның экономикалық зерттеулер институты құрастырған қазақстан қалаларындағы өмір сапасының рейтингісіне сәйкес 2022 жылдың нәтижелері бойынша Қазақстанның 25 қаласы үшін «Экономика және бизнес», «адами

ресурстар» және «инфрақұрылым» үш факторды қамтитын өмір сапасының рейтингі, деп хабарлайды *Zakon.kz*.

Барлығы 89 көрсеткіш талданды, оның 53 - і статистикалық, ал 36 - сы қала тұрғындарының онлайн-сауалнамасының нәтижелері бойынша қалыптастырылды, делінген ERI мақаласында.

Қалалардағы жалақы айтарлықтай өзгереді. Ең көп сомалар елдің өнеркәсіптік моноқалаларында, батыс өңірлердің облыс орталықтарында, сондай-ақ Астана және Алматы қалаларында байқалады, бұл оларды басқа қалалармен салыстырғанда салыстырмалы түрде тартымды етеді.

«Өмірдің қымбаттығы» индексі ең жоғары күнкөріс деңгейінің тоғыз қалаға тән екенін көрсетті: Жаңаөзен, Астана, Риддер, Степногорск, Алматы, Екібастұз, Балқаш, Өскемен және Атырау.

Қалалардағы жалақы айтарлықтай өзгереді. Ең көп сомалар елдің өнеркәсіптік моноқалаларында, батыс өңірлердің облыс орталықтарында, сондай-ақ Астана және Алматы қалаларында байқалады, бұл оларды басқа қалалармен салыстырғанда салыстырмалы түрде тартымды етеді.

«Өмірдің қымбаттығы» индексі ең жоғары күнкөріс деңгейінің тоғыз қалаға тән екенін көрсетті: Жаңаөзен, Астана, Риддер, Степногорск, Алматы, Екібастұз, Балқаш, Өскемен және Атырау.

Қалалардағы жалақы айтарлықтай өзгереді. Ең көп сомалар елдің өнеркәсіптік моноқалаларында, батыс өңірлердің облыс орталықтарында, сондай-ақ Астана және Алматы қалаларында байқалады, бұл оларды басқа қалалармен салыстырғанда салыстырмалы түрде тартымды етеді.

«Өмірдің қымбаттығы» индексі ең жоғары күнкөріс деңгейінің тоғыз қалаға тән екенін көрсетті: Жаңаөзен, Астана, Риддер, Степногорск, Алматы, Екібастұз, Балқаш, Өскемен және Атырау.

Қалаларда кәрізбен орташа қамтамасыз ету 88,61% құрайды. Кәрізбен қамтамасыз етудің ең төмен көрсеткіштері Түркістан (53%), Қызылорда (63,5%), Көкшетау (72,5%) және Талдықорған (77,5%) қалаларында байқалды.

Статистикалық деректерге сәйкес, қалалар бойынша орта есеппен орталық ыстық сумен жабдықтау 59,84% деңгейінде қамтамасыз етілген. Түркістан және Қызылорда қалаларында бұл көрсеткіш төмен деңгейде-тиісінше 0,7% және 1,6%. Сондай-ақ Орталық ыстық сумен жабдықтау бойынша төмен көрсеткіштер Шымкент (5,7%), Көкшетау (12,4%) және Жаңаөзен (25,8%) қалаларында байқалады.

Орталық ыстық сумен жабдықтау жоқ қалалардың тұрғындары жеке су жылытқыштарын орнатуға мәжбүр. Шартты «Аристон индексі» бойынша мұндай қондырғылардың ең көп саны Көкшетау - 37,7%, Атырау - 35,5%, Қызылорда - 33,9%, Жаңаөзен - 29,8%, Алматы - 27,9%, Орал - 25,5%, Талдықорған - 21% қалаларында байқалды.

Бизнестің басым бөлігі ірі қалаларда шоғырланған, онда өндірілетін шағын және орта кәсіпкерлік өнімдерінің 51,7% - ы төрт агломерацияда-Астана, Алматы, Ақтөбе және Шымкент қалаларында өндіріледі. Бұл қалаларда шағын және орта бизнес кәсіпорындарының едәуір саны (34,1%) орналасқан. 2022 жылдың қорытындысы бойынша еліміздің үш мегаполисі - Астана, Алматы және Шымкент қалаларында қала халқының өсуі байқалды.

Экономикалық зерттеулер институты қалаларды дамытуға да кеңес береді:

- елорда мен Республикалық маңызы бар қалалар әлеуметтік инфрақұрылымды озыңқы дамытуға, Қалалық қызметтер қызметінің тиімділігін арттыруға баса назар аударсын.

- қала-облыс орталықтарына қала құрылысы мен абаттандыруда жаңа тәсілдерді қолдану есебінен қала ортасының сапасын арттыруға назар аудару ұсынылды.

- моноқалаларға моноқалалардың инженерлік инфрақұрылымын толық тексеруді және жоспарлы жаңартуды көздеу, сондай-ақ өз экономикасын әртараптандыру жөнінде шаралар қабылдау ұсынылды.

2023-2029 жылдарға арналған тұрғын үй-коммуналдық инфрақұрылымды дамыту тұжырымдамасы шеңберінде қабылданған нысаналы индикаторлар (23.09.2022 ж. № 736 ҚРҰ) ақыр соңында өмір сүру сапасын жақсартуға алып келеді.

Анықтама:

- Қалалар мен ауылдарда сумен жабдықтау қызметтеріне халықтың 100% қолжетімділігі;

- жылу, сумен жабдықтау және су бұру желілерінің тозуын 40-қа дейін төмендету%;

- 98,1% Республика қалаларында Азынды суларды тазартуды қамтамасыз ету;

- тұрғын үйдің қолжетімділігі 0,53 (халықтың жан басына шаққандағы орташа табысының орташа құны 1 шаршы метрге қатынасы (көпәтерлі үйлерде жаңа тұрғын үй/пәтер сату);

- күрделі жөндеуді қажет ететін кондоминиумдар үлесін 28,8-ге дейін төмендету %;

- өмір сүру жағдайларына қанағаттанған халықтың үлесін 60-қа дейін ұлғайту%;

- КТҰ-да жылу энергиясының шығынын 30% - ға дейін төмендету.

Бұл халық үшін гигиена, санитария және қауіпсіздіктің тиісті деңгейін; тұрғын үй-коммуналдық инфрақұрылымның жұмыс істеу сенімділігін; тұрғын үй-коммуналдық саладағы ресурстарды энергия тиімді пайдалануды арттыруды; тұрғын үй құрылысына инвестициялар көлемінің 46% - ға өсуін; құрылыс, жаңғырту, қайта жаңарту және күрделі жөндеу есебінен тұрғын үй қорын ұлғайтуды және жайлы тұрғын үй құруды қамтамасыз етеді. Бұл халық үшін гигиена, санитария және қауіпсіздіктің тиісті деңгейін; тұрғын үй-коммуналдық инфрақұрылымның жұмыс істеу сенімділігін қамтамасыз етеді; тұрғын үй-коммуналдық саладағы ресурстарды энергия тиімді пайдалануды арттыру; тұрғын үй құрылысына инвестициялар көлемінің 46% - ға өсуі; құрылыс, жаңғырту, қайта жаңарту және күрделі жөндеу есебінен тұрғын үй қорын ұлғайту және жайлы тұрғын үй құру.

Әкімшілік құрылымы (мемлекеттік және мемлекеттік емес тұрғын үй қорының болуы).

1996 жылдан бастап Қазақстан Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық секторында секторды монополиясыздандыруға, тұрғын үй қорын жаппай жекешелендіруге және мемлекеттік коммуналдық қызметтерге сараланған тарифтерге кезең-кезеңімен көшуге бағытталған реформалар жүргізді.

Қазақстан коммуналдық кәсіпорындар (табиғи монополиялар) үшін тарифтерді мемлекеттік реттеуді, сондай-ақ әлеуметтік қорғалмаған үй шаруашылықтары үшін тұрғын үй жәрдемақылары түріндегі әлеуметтік қорғауды және коммуналдық қызметтерді төлеуге арналған гранттарды енгізді.

«Азаматтарға арналған үкімет» КЕАҚ мәліметтері бойынша, 2022 жылдың басында 6,3 млн.үй иесі бар және Қазақстанның 19 млн. тұрғыны үшін бұл жақсы статистика. Егер бізде 10 миллионға жуық экономикалық белсенді халық болса, іс жүзінде 60%-ы үй иелері болып табылады. Егер сіз құрылымға енсеңіз, онда 5,6 млн., және бұл іс жүзінде 90% - ға жуық, жалғыз тұрғын үйге ие.

2021 жылдың деректері бойынша Қазақстан халқының көпшілігі өз пәтерлеріне және өз тұрғын үйлерінің жалпы пайдалану аумағындағы тиісті үлестеріне ие, бұл барлық тұрғын үй қорының 97,6% -3 құрайды3.

Статистика деректері бойынша 2022 жылдың қорытындысы бойынша республика бойынша ҚР тұрғын үй қорының 405,2 млн.шаршы метрінің барлығы: 9,3 млн. шаршы метр мемлекеттік және 395,9 млн. шаршы метр жеке меншік.

Барлығы 2 493 685 тұрғын үй, оның ішінде КТҮ саны 311 541 бірлікті (5 735 901 пәтер), 2 182 144 ЖТҚ құрады.

Қызмет көрсететін ұйымдардың нысандары мен саны

Тұрғын үй қоры

Тұрғын үй қорын (тұрғын ғимараттар мен кешендерді) басқару нысаны ҚР тұрғын үй заңнамасына сәйкес белгіленеді және айқындалады:

- 1) әкімдіктер (менікі) - мемлекеттік коммуналдық тұрғын үй қорында;
- 2) кәсіпорындардың әкімшіліктері-Мемлекеттік кәсіпорындардың тұрғын үй қорында;
- 3) меншік иелері (ЖТ және ЗТ) - жеке тұрғын үй қорында.

Жеке тұрғын үй қорынан тұрғын үйлерді басқаруды тікелей меншік иелерінің өздері не олар құратын (тағайындайтын, сайлайтын) органдар арқылы, сондай-ақ меншік иелерінің сенім білдірілген адамдары арқылы жүзеге асырады.

Бұрын айтылғандай, Заңның 42-бабына сәйкес, кондоминиум объектісін басқару нысаны оның қатысушыларының келісімімен анықталады:

- 1) мүлік иелерінің бірлестіктері (МИБ);
- 2) көппәтерлі тұрғын үйдің жай серіктестігі (ЖМ).

Сонымен қатар, Қазақстанда шағын пәтерлі үйлер үшін басқарудың тағы бір нысаны енгізілді.

2023 жылғы 15 наурызда № 207-ҮІІ ҚРЗ «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы қабылданды.

Осы Заңның негізгі мақсаты тұрғын үй қатынастары және ТКШ салаларындағы қолданыстағы заңнаманы жетілдіру болып табылады.

2023 жылдың наурыз айының ортасындағы жағдай бойынша «МИБ картасы» КЦЖКХ ақ айдарында МИБтің жалпы саны 5 520, ЖМ – 39 889 бірлікті құрады. Басқарудың жаңа нысандарына көшу реформасы шеңберінде КТК-нің 85% - ы өт нысанына, 11,5% - ы МИБке көшті. Бұл ретте 1 436 КТК басқарудың ешқандай нысанын таңдамады.

Осыған байланысты заңда қарапайым серіктестік құру кезінде пәтерлер саны бойынша - 30 пәтерге дейін шектеу көзделеді.

Республикада шамамен 10 211 көппәтерлі үй бар.

Мұндай үйлерде пәтерлердің аздығына және МИБ немесе ЖС қызметі бойынша қосымша шығындарға байланысты оларды пайдалану орынсыз.

Осыған байланысты басқарудың жаңа нысаны ұсынылады - тікелей бірлескен басқару (NSU).

³ *Tengrinews.kz мәліметі*

Бұл форманы пәтерлер саны 16-ға дейінгі үйлер үшін жасауға болады. Мұндай үйлер «бір үй — бір шот» қағидатын сақтай отырып, бірігіп, бірыңғай менеджерге ие бола алады. Заңда тұрғындар арасында басқару нысанын таңдау немесе олардың ауысуға дайынготовстігі туралы келісімге қол жеткізілмеген жағдайда да мәселе шешіледі.

Енді қарапайым серіктестіктер 30 пәтерден аспайтын үйлерде құрылуы мүмкін. Пәтерлері көп үйлерде-тек МИБтер. Сондықтан түзетулер енгізілгенге дейін құрылған қарапайым серіктестіктер өз қызметін заңға сәйкес келтіруге міндетті. Әкімдіктің тұрғын үй инспекциясына бір жылға дейінгі мерзімге уақытша басқарушы компанияны айқындауға мүмкіндік беру туралы норма енгізіледі.

ЖАО ТКШ саласындағы реформаны енгізу шеңберінде жұмыс істеп тұрған КТҮ-ны мемлекеттік техникалық тексеруді және кондоминиум объектілерін тіркеуді жергілікті бюджет қаражаты есебінен қамтамасыз ететін болады, бұл жалпы республика бойынша кондоминиум объектісін 100% тіркеуді қамтамасыз етуге және пәтерлердің, тұрғын емес үй-жайлардың меншік иелері кондоминиум объектісінің ортақ мүлкінің жекелеген бөліктерін пайдалану үшін заңды алғышарттар жасауға мүмкіндік береді.

Тұрғын емес (коммерциялық) қор

Facility management (FM) - жылжымайтын мүлікке қызмет көрсетуді кәсіби басқару. FM сегментіндегі объектінің мақсатына байланысты коммерциялық және тұрғын үйлерді басқару ерекшеленеді.

Сондай - ақ, басқарудың жауапкершілік аясы әр түрлі болуы мүмкін-осы нарықта жұмыс істейтін компаниялар жауапкершілік пен өкілеттікке байланысты объектіні толығымен басқара алады (басқарушы компаниялар) немесе объектілер инфрақұрылымының жекелеген элементтеріне қызмет ете алады (facility-операторлар).

Бірінші және екінші жағдайда меншік иесінің оператормен немесе басқарушы компаниямен қарым-қатынасы қызмет көрсету шартымен реттеледі.

Жылжымайтын мүлікке қызмет көрсету мен басқаруға немқұрайлы қарау оның тұтыну сипаттамаларының біртіндеп нашарлауына және инфрақұрылымның негізгі элементтерінің тез жарамсыз болып қалуына әкелуі мүмкін. Егер кейбір мәселелер объектіні пайдаланушылар үшін қолайсыздыққа әкелсе, басқалары оны пайдалану мүмкіндігіне баса назар аударуы мүмкін. Бұл мәселелердің барлығы күтпеген жерден келеді-жақсы дәстүр бойынша, ең сәтсіз сәтте.

Мұндай көрегендік тәсіл жалдау мөлшерлемесінің төмендеуінен көрінеді, сатып алушылардың, келушілердің және жалға алушылардың кетуіне әкеледі. FM-ге сауатты көзқарас бұл тәуекелдерді болжау және ескерту арқылы басқаруға мүмкіндік береді - тұрақты қызмет көрсету, маңызды инфрақұрылымның жай-күйін бақылау және бұзылуларды болжау. Бұл

пәнаралық бағыт ғимараттарды автоматтандыру, Бизнесің энергия тиімділігін арттыру, қоршаған ортаға әсерді азайту бойынша жоғары деңгейлі міндеттерді шешуге мүмкіндік береді.

Айта кету керек, қазіргі уақытта біліктілік талаптары КТЖ басқарушысына ғана қойылады (ҚР ИИДМ 2020 жылғы 30 наурыздағы № 169 бұйрығымен бекітілген).

Осылай біліктілік талаптарына сәйкес КТК басқарушысы оқытудан немесе дербес даярлықтан өтуі және сәйкестікті бағалау саласындағы аккредиттелген ұйым немесе мамандардың біліктілігін тәуелсіз сертификаттауды жүзеге асыратын орталықтарда берген кондоминиум объектісін басқару жөніндегі функцияларды жүзеге асыруға біліктілігін растайтын құжатты алуы тиіс.

Кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін күтіп-ұстауды жүзеге асыратын сервистік қызмет субъектілеріне Заңда және заңға тәуелді актілерде қандай да бір талаптар көзделмеген.

Сонымен бірге, Заңның 41-1-бабына сәйкес, осы саладағы мемлекеттік бақылауды тұрғын үй инспекциясының лауазымды адамдары тексеру және профилактикалық бақылау жүргізу арқылы жүзеге асырады.

Тұрғын үй инспекциясы өзіне жүктелген өкілеттіктерге сәйкес пәтерлердің, тұрғын емес үй-жайлардың меншік иелерінің кондоминиум объектісін басқару нысанын сайлау рәсімінің сақталуына, ағымдағы және жинақ шоттарының ашылуына; пәтер иелерінің ортақ мүлкін, объектідегі тұрғын емес үй-жайды және көппәтерлі тұрғын үйге іргелес аумақты пайдалану, күтіп-ұстау, пайдалану және жөндеу тәртібінің сақталуына мемлекеттік бақылау функцияларын жүзеге асырады; кондоминиум объектісінің ортақ мүлкінің және оның инженерлік жабдықтарының техникалық жай-күйі, Құрылыс және ТКШ саласындағы қолданыстағы нормативтік-техникалық және жобалау құжаттарына сәйкес оны күтіп ұстау және жөндеу жөніндегі жұмыстарды уақтылы орындау; КТК-ны маусымдық пайдалануға дайындау жөніндегі іс-шараларды жүзеге асыру.

Тұрғын үй инспекциялары тұрғын үй қорын басқару, газ және газбен жабдықтау салаларындағы әлеуметтік инфрақұрылым объектілеріндегі елді мекендер шекаралары шегінде бақылау субъектілеріне қатысты мемлекеттік бақылауды, сондай-ақ қауіпті техникалық құрылғыларды қауіпсіз пайдалану талаптарының сақталуын өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы әлеуметтік инфрақұрылым объектілеріндегі елді мекендер шекаралары шегінде қадағалау субъектілеріне қатысты мемлекеттік қадағалауды жүзеге асырады.

Жұмыспен қамтылған халық саны

2021 жылы ҚР АӘК БНС деректері бойынша «Әкімшілік және көмекші қызмет көрсету саласындағы қызмет» бөлімінің «Ғимараттар мен аумақтарға қызмет көрсету саласындағы қызмет» неғұрлым тиісті қызмет түрі бойынша:

- жұмыспен қамтылған халық саны 287 480 адамды құрады (2017 жылы – 279 728);

- кәсіпорындар (ұйымдар) саны 472 бірлікті құрады (2017 жылы-93 бірлік);

– қызметкерлердің тізімдік саны 18 459 адам (2017 жылы-24 811 адам), оның ішінде 10 857 ер адам және 7 602 әйел;

– қызметкерлердің нақты саны 17 410 адам (2017 жылы-24 158 адам), 2017 жылдан бастап жұмыспен қамтылғандар санының төмендеуі байқалады;

– ғимараттар мен аумақтарға қызмет көрсету саласындағы қызметкерлердің жалақы қоры 37,0 млрд. теңгені құрады, 2017 жылы-29,5 (салыстыру үшін ҚР бойынша 10 752,2 млрд. теңге);

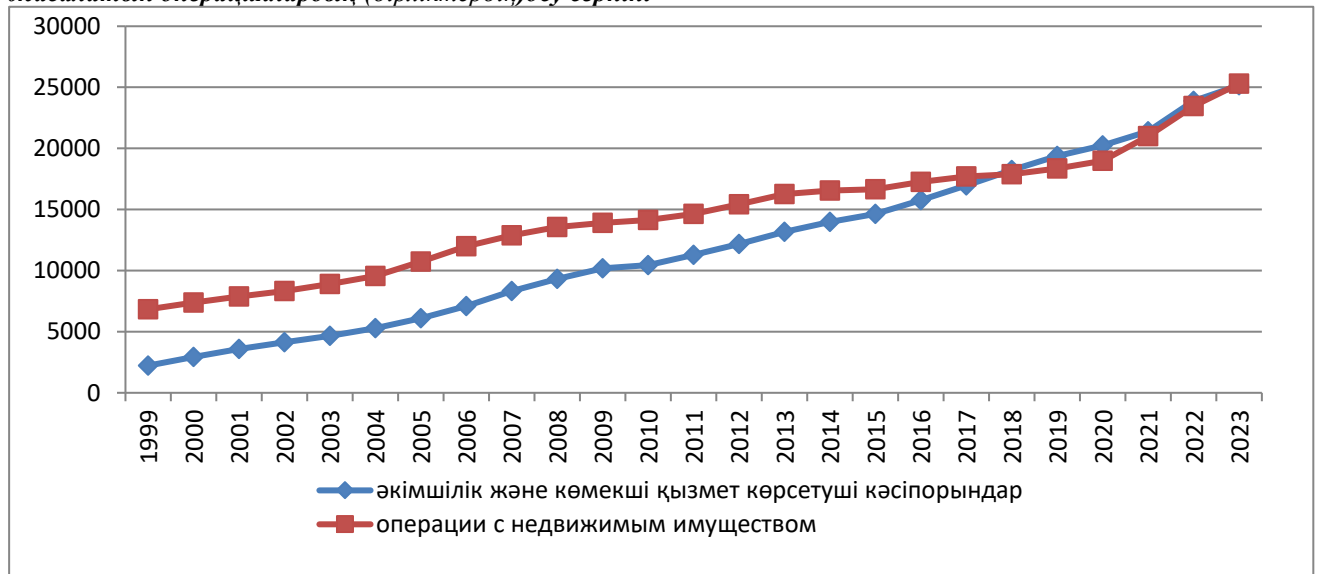
- орташа айлық атаулы жалақы 177 223 теңге, 2017 жылы 101 726 теңге (салыстыру үшін ҚР бойынша 2021 жылы 250 311 теңге).

2024 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша Қазақстан бойынша барлығы 421 209 заңды тұлға (412 186 шағын, 6 575 орта, 2 448 ірі кәсіпорын), 1 638 998 жеке кәсіпкерлік субъектісі, 22 305 филиал және шетелдік ЗТ, 2 002 199 шағын және орта кәсіпкерлік субъектісі жұмыс істейді.

«Әкімшілік және қосалқы қызмет көрсету саласындағы қызмет» экономика саласы бойынша ҚР тіркелген заңды тұлғаларының саны 2023 жылы 25 164 бірлікті құрайды.

1999 жылдан бастап әкімшілік және қосалқы қызмет көрсету саласында кәсіпорындар құру бойынша көрсеткіштердің тұрақты өсуі байқалады, бұл 1999 жылы 2 227 кәсіпорынға қарағанда 2023 жылы 8,8 есе немесе 25 167 өсімді құрады.

Сурет 3. Әкімшілік және қосалқы қызмет көрсету кәсіпорындарының және жылжымайтын мүлікпен жасалатын операциялардың (бірліктердің) өсу серпіні

Дереккөз: БНС АСПиР ҚР деректері

3-суреттен көріп отырғаныңыздай. қызмет көрсететін кәсіпорындардың өсуі жылжымайтын мүлікпен жасалатын операциялардың өсуімен қатар жүзеге асырылады.

Тұрақты басқарушы ұйымның құрамында мынадай персонал болуы тиіс: басшы, қоғамдық іс-шараларды ұйымдастырушы (немесе PR-менеджер), бухгалтер, жоспарлаушы экономист, сметашы, заңгер, диспетчер, бағдарламашы, жүргізуші, тазалаушы.

Менеджер / менеджер (немесе команда) келесі құзыреттерге ие болуы керек:

- коммуникативті дағдыларға ие болу (риторика, жанжалды жағдайларды тегістей білу), иелеріне КТҮ мазмұнының техникалық және қаржылық аспектілерін айта білу;

- үйді басқару, күтіп ұстау және жөндеу бойынша сметаны әзірлеу; техникалық құжаттамамен жұмыс істей білу, эскиздер, жоспарлар, кестелер

қалдыру, іс қағаздарын жүргізу; жобалау-сметалық құжаттаманы әзірлеу жөніндегі ұйымдармен, сондай-ақ күрделі жөндеу жүргізу жөніндегі мердігерлік ұйымдармен іріктеуді жүзеге асыру және шарттар жасасу;

- жиналысқа дайындық жүргізу, дауыс беруді және нәтижелерді ресімдеуді ұйымдастыру;

- үйді жоспарлы күтіп ұстауды және жөндеуді, үйге авариялық қызмет көрсетуді ұйымдастыру; сервистік қызмет субъектілерінің жұмысын бақылау; ұсынылған коммуналдық қызметтердің саны мен сапасын есепке алуды жүргізу;

- Бухгалтерия, статистикалық, салықтық есептілік, әкімшілік және азаматтық заңнама; өрт қауіпсіздігі, еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы туралы базалық білімге ие болу;

- коммуналдық кәсіпорындардың диспетчерлік және авариялық қызметтерімен өзара іс-қимыл жасау;

- төлемеушілермен сотқа дейінгі және сот жұмыстарын жүргізуге; персоналға басшылық жасауға, шарттар жасасуға, орындалған жөндеу жұмыстарын қабылдауға, наразылық жұмыстарын жүргізуге;

- актілер жасаумен көзбен шолып тексеру жүргізу, ақаулы ведомостарды, жөндеу жұмыстарының ірілендірілген сметаларын әзірлеу; тұрғын үйлерді энергетикалық тексеруді ұйымдастыру;

- үйдің техникалық жағдайы, нәтижелері, басқару, ұстау, жөндеу және қаржы-шаруашылық қызметі туралы есептер дайындау;

- бағдарламалық қамтамасыз етуді және заманауи ақпараттық технологияларды қолдану; ТКШ саласындағы нормативтік актілерді білу;

- тұрғын және тұрғын емес ғимараттардың инженерлік жүйелері мен конструктивтік элементтерін күтіп ұстау, пайдалану мәселелері бойынша техникалық және өзге де құжаттамаларды енгізуді, өзектендіруді және сақтауды жүзеге асыру.

КТҮ басқарушысы білікті талаптарға сай болуы және сәйкестікті бағалау саласындағы аккредиттелген ұйым немесе мамандардың біліктілігін тәуелсіз сертификаттауды жүзеге асыратын орталықтарда берген кондоминиум объектісін басқару жөніндегі функцияларды жүзеге асыруға біліктілігін растайтын құжаты (сертификаты) болуы тиіс.

жаңа технологиялар, халықаралық үрдістер
тұрғын үй жылжымайтын мүлік саласы

1980-90 жылдар кезеңінде көптеген елдердің үкіметтері әлеуметтік-экономикалық бағдарламалар мен экономиканың мемлекеттік секторын реформалау бағдарламалары шеңберінде ТКШ объектілерін жекешелендіруді жүргізді. Жекешелендіру үдерісімен қатар жеке бизнес өкілдерінің қатысуымен коммуналдық қызметтерді ұсынудың жаңа нысандарын іздеу жүргізілді.

Көптеген дамыған елдерде - Ұлыбританияда, Америка Құрама Штаттарында, Швецияда муниципалдық қызметтердің монополиялық жағдайы ірі қалалардағы өмір сүру жағдайларының жақсаруын тежейтіні мойындалды. Орталықтандыру мен орталықсыздандырудың ұтымды үйлесіміне негізделген дамыған елдердің тұрғын үй-коммуналдық саласындағы инновациялар оң нәтиже берді. Олар тежемейді, бірақ қызмет көрсету нарығын жандандырады

және тұтынушылардың өмір сүру жағдайларын жақсартады. Мұндай жаңалықтарды қалалық су құбырын, жылу, электр және газбен жабдықтауды ұйымдастыруда, яғни техникалық монополияға жатқызылатын қызметтердің жұмысына қолдануға болады. Мұндай тәжірибе біздің елімізде, әсіресе ірі қалалардың шетінде және облыста жаңа тұрғын үй құрылысының орындарында кеңінен қолданылуы мүмкін. Бұл тәсілдің тиімділігі Шығыс Еуропаның кейбір елдерінің (Польша, Югославия, Чехия және Словакия) тәжірибесімен дәлелденді.

Ұлыбританияның ірі қалаларының жергілікті билігі аумақтарды абаттандыру бойынша конкурстарды өткізудің үлкен тәжірибесін жинақтады. Жергілікті басқару туралы Акт оларға ғимараттарды, жолдарды салу мен жөндеуге, санитарлық тазалауға, аумақты тазартуға және т.б. мердігерлер кезінде жеке фирмалар арасында конкурстар өткізуді бұйырады. аталған салаларда Халыққа қызмет көрсетуді ұйымдастыру кезінде жергілікті билік жеке мердігерлермен конкурста жеңіске жеткен жағдайда ғана өз қызметтеріне жүгіне алады.

Әлемдік тәжірибеде, әдетте, Батыс Еуропа мен Солтүстік Американың жоғары дамыған елдерінде ТКШ саласында МЖӨ нысандарын дамытудың неғұрлым табысты тәжірибесі, кеңінен қолданылуы және жоғары деңгейі байқалады. Перспективалы экономикалық көшбасшыларға (Қытай, Үндістан, Ресей, Бразилия және т.б.), сондай-ақ посткеңестік кеңістіктегі көптеген елдерге келетін болсақ, олар МЖӨ нысандарының даму дәрежесі бойынша да, қолдану кеңдігі жағынан да айтарлықтай төмен.

Шетелдік тәжірибе тұрғын үй-коммуналдық салада МЖӨ дамытудың мынадай бағыттарын көрсетеді:

- тұрғын үй қорын ұйымдастыру және пайдалану (АҚШ, Ұлыбритания, Бельгия, Нидерланды, Швеция, Австрия) ;
- халыққа тұрмыстық қызмет көрсету: жөндеу қызметтері, аула аумақтарын абаттандыру, тұрмыстық қалдықтарды жинау, жою және қайта өңдеу (АҚШ, Ұлыбритания, Франция, Германия, Жапония, Канада, Швеция, Австрия);
- егін жинау жұмыстары, көгалдандыру (АҚШ, Ұлыбритания, Австрия, Германия, Бельгия, Канада);
- көлік қызметі (АҚШ, Ұлыбритания, Швеция, Австрия, Франция);
- жолдарды жөндеу және күтіп ұстау (АҚШ, Ұлыбритания, Австрия, Франция, Италия, Бельгия, Латын Америкасы елдері).

Дамыған елдердегі коммуналдық инфрақұрылымды мемлекеттік реттеу жойылып қана қоймай, сонымен қатар ТКШ-ның белгілі бір саласына нақты қажеттіліктердің әсерінен терең эволюцияға ұшырағанын ескеру қажет.

Әсіресе ТКШ қызметінің сындарлы үлгілері мен тәжірибелері Германияда қалыптасты. Негізгі маман-тұрғын үйге қызмет көрсету жөніндегі генералист-бұл «үй шебері». «Үй шебері» кәсіби позициясы сөзбе-сөз «үй шебері»деп аударылады. Бірінші кезеңде «үй шебері» «әмбебап» болды және үйді жөндеуге, тазалауға, тазалықты сақтауға байланысты барлық тапсырмаларды орындады. Тұрғын үйлерде қолданылатын инженерлік - техникалық жүйелердің күрделілігінің артуымен (жылыту, сумен жабдықтау, электр қуаты, желдету) «үй шеберіне» жүктелген міндеттер оның кәсіби қабілеттерінен асып

түсті. Техникалық күрделі жөндеу жұмыстары білікті мамандардың қолына түсе бастады. «Үй шебері» тапсырмалары каталогталған, тіпті жекелеген тармақтар бойынша заңнамалық деңгейде реттелген.

Германияда «үй шебері» жеке мамандық емес. Әдетте, «үй шебері» лауазымына үміткерлер бір немесе бірнеше мамандықтар бойынша білім алады (суретші, сантехник, электрик), өйткені олардың кең міндеттері шеңберінде олар Сантехника, жылу, электр, желдету және т. б.

«Үй шеберінің» негізгі міндеттеріне мыналар жатады: тұрғын үйдегі тәртіп пен тазалықты қамтамасыз ету және инженерлік-техникалық жүйелерге қызмет көрсету, сондай-ақ Шамдарды ауыстыру, тұтынуды есепке алу есептегіштерінің көрсеткіштерін алу (электр, су, газ), тұру қауіпсіздігін қамтамасыз ету.

«Үй шебері» дербес негізде немесе қызмет көрсететін ұйымда немесе бірлескен үй иесі ретінде жұмыс істейді. Орындалатын қызметтер спектрі міндетті түрде жеке шартпен реттеледі.

Бірлескен үй иелері мүшелерінің тапсырысына байланысты «үй шебері» тек «үй шебері» қызметтер каталогында көрсетілген тапсырмаларды орындайды немесе бұл каталог кеңейтіліп, қосымша қызметтерді қамтиды, мысалы:

- жалпы пайдаланымдағы үй-жайларды жинау,
- үй маңындағы аумақты жинау,
- жасыл кеңістіктерге күтім жасау (көгалдарды шабу және суару, ағаш күтімі).

Қызметтер каталогын кеңейту шартта міндетті түрде тіркелуі керек және әр қызметтің құны жеке-жеке көрсетіледі. Бұл тұрғын үйдің әрбір иесі міндетті түрде алатын жылдық қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет.

«Үй шебері» - менеджердің оң қолы және оның ең маңызды бағынушысы. Менеджердің міндеттеріне тұрақты бақылау және объектілерге бару кіреді (айына кемінде бір рет, көбінесе апта сайынғы бақылау). Бірақ басты жауапкершілік – «үй шебері». Ол апта сайын тұрғын үй мен техникалық жабдықтардың жалпы жағдайын тексеруге және бақылауға міндетті.

Шетелдік технологиялар трансферті кезінде ТКШ саласындағы жаңа технологиялар мен техникалық шешімдерге олардың тиімділігі мен бейімделгіштігі тұрғысынан сараптама жүргізу қажет. Энергия тиімді және озық технологиялар трансферт бағытталған мемлекеттік саясатты тиімді іске асыруды қамтамасыз ету үшін жабдықтар лизингі бойынша жобаларды іске асыру.

МЖӘ тетіктерін дамыту қажет. Қазіргі уақытта Қазақстанда МЖӘ - нің ең қарапайым түрі-сенімгерлік басқаруға және ұстауға арналған концессиялық келісімшарттар таратылды. Сонымен қатар, осы салада концессиялардың неғұрлым күрделі модельдерін іске асырудың көптеген оң мысалдары белгілі - жобалау, салу және пайдалану келісімшарттары, басқа келісімшарттар. Бұл модельдер ТКШ саласындағы МЖӘ механизмінің қолайлы құралдары ретінде қарастырылуы керек.

Көптеген МИБтерді біліктілігі жоқ басшылар басқарады. Көп жағдайда олар желілерді модернизациялау, КТЖ күрделі жөндеу жұмыстарын ұйымдастыруға дайын емес, тұрғындармен әлеуметтік жұмысты елемейді.

ТКШ саласында белсенді кәсіби қоғамдастық құру, энергиямен

қамтамасыз ету мен энергия тұтынудың тиімді шараларын әзірлеу және іске асыру үшін КТЖ-ны басқаруға жүйелі тәсіл қажет. МТЖ субъективті және Объектілік бөліктерді біріктіретін жүйелік объект ретінде қарастырылуы керек. Сонымен қатар, жалға алушылар (тауарлар мен қызметтерді тұтынушылар), меншік иелері, тапсырыс берушілер, менеджерлер, шаруашылық жүргізушілер, заңгерлер және басқа да кәсіби қызмет субъектілері кіретін субъективті бөлік алдын-ала анықтаушы рөл атқарады. Тиісінше, КТЖ жүйелік объект ретінде себеп-салдарлық функционалдық байланыстардың логикасында келесі ретпен қарастырылады: әлеуметтік – мәдени субъект – құқықтық субъект-шаруашылық жүргізуші субъект және, ең соңында, инженерлік-құрылыс объектісі ретінде. 9-кестеде ТКШ негізгі субъектілерінің - КТҮ меншік иелері, басқару органдары, әкімдіктер мен коммуналдық қызметтерді жеткізушілердің мәні, функциялары мен проблемалары көрсетілген.

5.9 Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық субъектілерінің пәні, функциялары мен проблемалары

Субъект	Тақырып қызметі	Функциялар	Мәселелер
Меншікті-үй-жайлардың (пәтерлердің)	Меншікті-Үй-жайлар (пәтерлер)	- кондоминиум объектісін басқарумен байланысты мәселелерді қарау және мақұлдау, ББ Үй-жайлар (пәтерлер) меншік иелерінің жалпы жиналысы, әкімдіктер, жеткізушілер және сервистік компаниялар шешімдерінің орындалуын мониторингілеу және бақылау;	Үй-жайлар (пәтерлер) иелерінің ОК басқаруына әлсіз қатысуы, меншік иелері тарапынан шарттарды Тапсырыс беруші ретінде орындау талаптарының болмауы,
Кондоминиум объектісін басқару органдары (мүлік иелерінің бірлестіктері)	меншік иелерімен, сервистік қызмет субъектілерімен, коммуналдық қызметтерді жеткізушілермен өзара іс-қимыл жасау	- жағдайды талдау, ресурстарды бекіту, қиындықтар, проблемаларды қою, проблемаларды шешу жолдарын әзірлеу және келісу, шешімдер қабылдау; - шырын мен жеткізушілердің өзара іс-қимылын ұйымдастыру, қабылданған шешімдерді іске асыру мониторингі;	басқарушылық кәсіпқойлық емес, ДҚ-мен шарттық қатынастардың болмауы, ССД-мен шарттардың орындалуын бақылау, кондоминиум объектісін басқару функциясының орындалмауы, ССД ретінде қызмет көрсету
Әкімдік	барлық өңірлік субъектілердің өзара іс-қимылы	- жағдайды талдау, ресурстарды, қиындықтарды бекіту, проблемаларды қою, проблемаларды шешу жолдарын әзірлеу және отв-мен келісу. орындаушылар, НҚА қабылдау; - субъектілердің өзара іс-қимылын ұйымдастыру, қабылданған НҚА іске асыру мониторингі;	басқарушылық кәсіпқойлық емес
Сервистік қызмет субъектісі	шырын қызметтерін ұсыну бойынша орындаушылардың өзара іс-қимылы	- сервистік қызмет көрсету; - орындаушылардың өзара іс-қимылын ұйымдастыру, қабылданған НҚА іске асыру мониторингі.	басқарушылық кәсіпқойлық емес

тұрғын емес (коммерциялық) жылжымайтын мүлік бойынша халықаралық тәжірибе

Жылжымайтын мүлікті басқарудың әлемдік нарығы шамамен 30 жыл бұрын қалыптасты. Бұл салада өткен ғасырдың 80-ші жылдарында құрылған International Facility Management Association (IFMA) халықаралық ассоциациясы жұмыс істейді. Ол үздік тәжірибелерді анықтаумен және таратумен айналысады, сондай-ақ осы салада қызмет көрсету стандарттарын тұжырымдайды.

Қауымдастықтың соңғы халықаралық стандарттарының бірі -

жылжымайтын мүлікті басқару. Басқару жүйелері. Талаптар, оның ішінде пайдалану жөніндегі нұсқаулық - ISO 41001: 2018 (Facility management - Management systems - requirements with guidance for use).

Бұрын ең өзекті құжат EN 15221-1:2006 Facility Management еуропалық стандарты болды. Terms and definitions (Withdrawn).

Кеңсе жылжымайтын мүлік нарығы біртіндеп қалпына келеді және өмір сүру жағдайына пандемияға бейімделеді және көптеген қызметкерлерді қашықтан жұмыс істеуге ауыстырады. Коворкингтер мен икемді кеңселер сұранысқа ие бола бастады, жалға алушылар бұрыннан бар кеңселерді жаңа сұраныстарға бейімдейді, депелоперлер болашақ жобаларды қайта қарастырады.

Бүгінде бұл нарық жылжымайтын мүлік объектілерінің өздері өзгергеннен кейін дамуын жалғастыруда.

Тапсырыс берушілер Заттар интернеті технологияларын белсенді түрде енгізуде, сондықтан сала цифрландырылуда, деректерді жинақтауға ұмтылады және оқиғаларға қызмет көрсетуден бизнес үшін тәуекелдерді азайтуға көмектесетін болжамды талдауға көшеді.

Сарапшылардың деректері бойынша Қазақстандағы коммерциялық жылжымайтын мүлік нарығы қазір өсуде және оның көлемі мен жалдау ставкалары бойынша пандемияға дейінгі көрсеткіштерден асып түседі⁴.

Қазір негізгі тенденцияны коммерциялық жылжымайтын мүлік нарығының көптеген бағыттары бойынша сұраныстың белсенді өсуі деп атауға болады. Бұл ЕАЭО өңіріндегі осы нарықтың жалпы тұрақсыздығы аясында орын алуда.

2022 жылдың қорытындысы бойынша бүкіл Қазақстан бойынша сауда жылжымайтын мүлік сегментінде сұраныстың пандемияға дейін байқалған деңгейге дейін қалпына келуі байқалады. Сонымен қатар, көлік және логистика салалары белсенді өсуде. Нәтижесінде қоймадағы жылжымайтын мүлікке сұраныс артады.

Ірі қалалардағы кеңсе жылжымайтын мүлік нарығында В класындағы Үй-жайлар арасында жұмыссыздық деңгейі өте төмен.

Өңірлерде бұл жағдай біршама тұрақты, бірақ мұндай бөлмелерге сұраныстың күрт артуынан туындаған қиындықтар бар. Қойма логистикасы сегментінде жұмыссыздықтың өте төмен деңгейі байқалады.

Жалпы, сыртқы және ішкі күйзелістерге қарамастан, 2022 жылдың қорытындысы бойынша Коммерциялық жылжымайтын мүлік нарығы экономиканың өрлеуі аясында өсуді көрсетеді деп айтуға болады.

Қазіргі уақытта тауар ағындарының Ресей Федерациясына қайта бағытталуына байланысты көлік және логистикалық компаниялар тарапынан қоймалық жылжымайтын мүлікке белсенді сұраныс бар. Сондай-ақ, сауда объектілеріне сұраныстың артуы байқалады. Қоғамдық тамақтандыру ұйымдары үшін үй-жайларға сұраныс артып келеді. Өнеркәсіптік сегмент сонымен қатар бос жұмыс орындарының төмен деңгейін көрсетеді.

Салыстырмалы тұрақтылық тек төмен баға сегментіндегі Үй-жайлар арасында байқалады.

ХВҚ (Халықаралық Валюта Қоры) Қазақстан экономикасының өсуі бойынша 2023 жылға арналған болжамы 4,4% - құрайды.

Сондықтан коммерциялық жылжымайтын мүлік нарығының болжамы оптимистік.

⁴ https://kapital.kz/real_estate/112511/что-значит-рынок-коммерческой-недвижимости-в-2023-году.html

Осы нарықтың барлық сегменттерінде сұраныстың артуы күтілуде. Тіпті жаңа аумақтарды пайдалануға беру нарықтың көптеген санаттарына өсіп келе жатқан сұранысты қанағаттандыруға мүмкіндік бермейді деп болжануда.

Бос үй-жайлардың көлемін қысқарту жалғасатын болады.

2023 жылы Коммерциялық жылжымайтын мүлік нарығына әсер ететін негізгі факторлар өзгермейді. Бұл жоғары инфляция және жаңа жылжымайтын мүлікті белсенді пайдалануға беру. 2023 жылы бұл факторлар нарықтағы бос жұмыс орындарының (жұмыссыздықтың) өсуіне және шетел валютасында көрсетілген баға деңгейінің төмендеуіне ықпал етеді.

Елге уақытша көшіп келген ресейліктердің Қазақстан экономикасына ықпалының артуы, сондай-ақ шетелдік бизнес белсенділігінің артуы сияқты ынталандыруларды атап өтуге болады. Бұл факторлар, өз кезегінде, нарықты бос жұмыс орындарының төмендеуіне және коммерциялық жылжымайтын мүлік (*сауда, кеңсе, индустриалды, еркін мақсаттағы*) ставкаларының өсуіне қарай жылжытады.

Саланы цифрландыру

Сонымен қатар, тұрғын үй-коммуналдық инфрақұрылымды дамытудың 2026 жылға дейінгі тұжырымдамасы ТКШ саласында цифрлық технологияларды енгізуді көздейді.

Республикада кондоминиум объектілерін басқару органдары, сервистік қызмет субъектілері, ТМС (табиғи монополиялар субъектілері), бақылаушы органдар қызметінің басқару процесі мен ашықтығын ақпараттық қолдауды қамтамасыз ету үшін ТКШ саласында цифрландыруды енгізу жандандырылуда.

Тұрғын үй қоры мен тұрғындар туралы, энергия ресурстарын тұтыну, ТКШ объектілерінің ағымдағы жай-күйі, инженерлік коммуникациялар туралы мәліметтерге қатысты барлық ақпарат цифрландырылады және сала субъектілерінің электрондық ресурстары мен ақпараттық жүйелерінде пайдаланушылар үшін әрі қарай «Е-Шаңырақ» платформасына беріле отырып қолжетімді болады, ол КЦЖКХ сенімгерлік басқаруға берілетін болады.

Кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін тиімді басқару және күтіп ұстау үшін мүлік иелерінің бірлестіктері, жай серіктестіктер, КТҮ басқарушылары, басқарушы компаниялар, пәтерлердің, тұрғын емес үй-жайлардың меншік иелері көппәтерлі тұрғын үй қорының ағымдағы жай-күйі туралы толыққанды ақпаратты иеленуі қажет.

Алайда, энергия ресурстарын тұтыну бойынша, коммуналдық қызметтерді жеткізушілер бойынша, Коммуналдық қызметтерге тарифтер туралы, есепке алудың, есептеудің жеке және жалпыүйлік аспаптары бойынша деректер туралы ақпараттың болмауы авариялық жағдайларды жою бойынша және орын алған шығындарға уақтылы ден қоюға, сондай-ақ ресурстарды тұтыну өндірісінің, тариф белгілеудің және коммуналдық қызметтерді жеткізушілердің қызметінің теңгерімінің ашықтығын қамтамасыз етуге мүмкіндік бермейді.

Сондай-ақ мемлекет үшін тұрғын үй қорының ағымдағы жай-күйінің

толық көрінісі жоқ, бұл жағдайдың өзгеруіне жедел ден қоюға мүмкіндік бермейді. Коммуналдық қызметтерді бөлудің және тұтынудың барлық деңгейлерінде дұрыс есепке алу деректерін алу көрсетілетін қызметтердің сенімділік деңгейін арттырады.

Коммуналдық қызметтерді жеткізушілердің ақпараттық жүйелерінен орталықтандырылған алым АЖ-да шоғырландырылған ақпарат жинауды қамтамасыз ету, онда Коммуналдық қызметтерге тарифтер туралы ақпарат, есепке алудың, есептеудің және т.б. жеке және жалпы үй аспаптары бойынша деректер көрсетіледі, бұл ресурстарды тұтыну, тариф белгілеу және қызметтерді жеткізушілер қызметінің теңгерімінің ашықтығын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Орталықтандырылған алым АЖ-ға түсетін үлкен деректерді талдау инженерлік желілердегі шығындарды анықтауға және азайтуға мүмкіндік береді, бұл кондоминиум объектісін басқару ауыртпалығын және кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін күтіп ұстауды азайтуға әкелуі тиіс.

МИБтер, ЖС, көппәтерлі тұрғын үй менеджерлері, басқарушы компаниялар ақпаратты ақпараттық жүйеге ұсынуы керек.

Енгізілген ақпараттық құрал кондоминиум объектісін басқаруға және кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін ұстауға пәтерлер, тұрғын емес үй-жайлар иелерінің шығындарын барынша азайтуға мүмкіндік береді.

МИБтер, ЖС, көппәтерлі тұрғын үй менеджерлері, басқарушы компаниялар қызмет көрсетушілерді ең қолайлы бағамен таңдай алады.

Астана қаласында жалпы ауданы 1,5 млн. шаршы метрге жуық әлеуметтік-экономикалық, стратегиялық, коммерциялық және өзге де мақсаттағы әртүрлі объектілерге 10 жылдан астам қызмет көрсететін табысты жұмыс істеп тұрған ұйымға «ADAM work for people» компаниялар тобы болып табылады.

ҚР сауда министрлігінің, БАӘ-дегі ҚР Елшілігінің, халықаралық аудиторлық компанияның қолдауымен компанияның халықаралық нарыққа шығуы бойынша жұмыстар жүргізілуде.

ADAM work for people ақпаратына сәйкес, барлық объектілердің жылу пункттерін жаппай Автоматтандыру және тұрақты мониторингілеу ЖЭО жүктемесінің айтарлықтай төмендеуіне әкеледі.

Электр энергиясын үнемдеуге тәуліктің түнгі уақытында энергияны регламенттелген тұтыну және объектінің адамдар жоқ бөліктерінде жабдықтың қуатын төмендету де алып келеді⁵.

Осы тұрғыда 2023 жылдың 17 наурызынан бастап Германиядан келген оқытушылар «цифрландыру және жылжымайтын мүлік саласындағы деректерді басқару» тақырыбында, оның ішінде цифрландырудың аспектілері мен артықшылықтары туралы семинар өткізді.

нормативтік база

Қазақстандағы тұрғын үй қатынастары Азаматтық кодекстің нормаларымен және «Тұрғын үй қатынастары туралы» ҚР Заңымен (бұдан әрі - заң) реттеледі.

Негізгі нормативтік құқықтық актілер:

- 1) ҚР ӘҚБтК Азаматтық, Салық, Жер кодекстері;
- 2) «Тұрғын үй қатынастары туралы» Қазақстан Республикасының Заңы;

3) «Жылжымайтын мүлікке құқықтарды мемлекеттік тіркеу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы;

4) «Газ және газбен жабдықтау туралы» Қазақстан Республикасының Заңы;

5) «Электр энергетикасы туралы» Қазақстан Республикасының Заңы;

⁵ GK ADAM work for people (www.adamcorp.kz) мәліметтерінен

Басқа нормативтік құқықтық актілер:

6) Коммуналдық қызметтер тізбесі және коммуналдық қызметтер көрсетудің үлгілік қағидалары (ҚР ИИДМ 2020 жылғы 29 сәуірдегі № 249 бұйрығы);

7) Әкімшілік және тұрғын үйлерге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар (ҚР ДСМ 2022 жылғы 16 маусымдағы № ҚР ДСМ-52 бұйрығы);

8) Кондоминиум объектісін басқару және кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін күтіп-ұстау жөнінде шешімдер қабылдау қағидалары, сондай-ақ жиналыс хаттамаларының үлгілік нысандары (ҚР ИИДМ 2020 жылғы 30 наурыздағы № 163 бұйрығы);

9) Кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін ұстау қағидалары (ҚР ҰЭМ 2015 жылғы 19 ақпандағы № 108 бұйрығы);

10) Тұрғын үй инспекциясы туралы Үлгілік ереже (ҚР ҰЭМ 2015 жылғы 30 наурыздағы № 241 бұйрығы);

11) Кондоминиум объектісін басқару және кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін күтіп-ұстау, сондай-ақ кондоминиум объектісін басқару және кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін күтіп-ұстау жөніндегі ай сайынғы және жылдық есептер нысандары бойынша қызметтер көрсету туралы шарттың үлгілік нысаны» (ҚР ИИДМ 2020 жылғы 30 наурыздағы № 164 бұйрығы);

12) Мүлік иелерінің бірлестігі немесе көппәтерлі тұрғын үйді басқарушымен, басқарушы компаниямен немесе сервистік қызмет субъектілерімен жай серіктестік арасындағы шарттардың үлгілік нысандары (ҚР ИИДМ 2020 жылғы 30 наурыздағы № 165 бұйрығы);

13) МИБ немесе өт немесе КТҮ басқарушысы немесе коммуналдық қызметтерді ұсынатын басқарушы компания мен ұйымдар арасындағы ынтымақтастықтың үлгілік шарттары (ҚР ИИДМ 2020 жылғы 29 сәуірдегі № 250 бұйрығы);

14) Тұрғын үйлерге қойылатын техникалық талаптар (ҚР ҰЭМ 2015 жылғы 27 ақпандағы № 153 бұйрығы);

15) Кондоминиум объектісін басқаруға және кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін ұстауға арналған шығыстар сметасын есептеу әдістемесі, сондай-ақ кондоминиум объектісін басқаруға және кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін ұстауға арналған шығыстардың ең аз мөлшерін есептеу әдістемесі (ҚР ИИДМ 2020 жылғы 30 наурыздағы № 166 бұйрығы);

16) «Қазақстан ТКШ жаңғырту және дамыту орталығы «акционерлік қоғамын құру туралы» ҚРК Қаулысы (ҚРК 2009 жылғы 30 қазандағы № 1725);

17) Жұмысшылардың жұмыстары мен кәсіптерінің Бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (БТБА);

18) Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлау бағыттарының сыныптауышы (ҚР БҒМ 2018 жылғы 13 қазандағы № 569

бұйрығы);

19) Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру мамандықтары мен біліктіліктерінің сыныптауышы (ҚР БҒМ 2018 жылғы 27 қыркүйектегі № 500 бұйрығы);

19) Ақпаратты электрондық нысанда қалыптастыру, өңдеу, сондай-ақ орталықтандырылған жинау және сақтау, оның ішінде тұрғын үй қатынастары және ТКШ саласындағы ақпараттандыру объектілерінің жұмыс істеуі қағидалары (ҚР ИИДМ 2020 жылғы 31 наурыздағы № 172 бұйрығы);

20) Көппәтерлі тұрғын үй басқарушысына қойылатын біліктілік талаптары (ҚР ИИДМ 2020 жылғы 30 наурыздағы бұйрығы № 169);

21) Бюджет қаражатынан қаржыландырылатын ұйымдар бойынша электр энергиясын, жылытуға арналған жылуды, ыстық және суық суды және басқа да коммуналдық қызметтерді тұтыну нормативтері туралы (ҚР ІІІ 02.11.1998 жылғы № 1118);

22) Құрылыс объектілерін салу, реконструкциялау, жөндеу және іске қосу, пайдалану кезіндегі еңбек және тұрмыстық қызмет көрсету жағдайларына қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар (ҚР ДСМ 16.06.2021 ж. № ҚР ДСМ-49 бұйрығы);

Негізгі нормативтік техникалық құжаттар:

23) Тұрғын үй қорын техникалық пайдалану қағидалары (ҚТЖКХ 29.12.2010 ж. № 606 бұйрығы);

24) Техникалық жағынан күрделі жүйелері мен тетіктері бар ғимараттар мен құрылыстарды пайдалану қағидалары (ҚТЖКХ 29.12.2010 ж. № 606 бұйрығы);

25) Ғимараттар мен құрылыстардың инженерлік жүйелеріне сервистік қызмет көрсетуді ұйымдастыру қағидалары (ҚР ӨДМ ҚДСЖКХ 25.12.2013 ж. № 391-НҚ бұйрығы);

26) «азаматтық, өндірістік ғимараттар мен құрылыстарды қайта жаңарту, күрделі және ағымдағы жөндеу» ҚР ҚН (ҚР ИИДМ ҚКЖКХ 21.06.2022 ж. № 121-НҚ бұйрығы);

27) ҚР ҚН «тұрғын көппәтерлі ғимараттар» (ҚР ИДМ ҚКЖКХ 12.06.2018 ж. № 131-НҚ бұйрығы);

28) Кондоминиум объектісін басқару органдары мен сервистік қызмет субъектілері қызметкерлерінің санының нормативтері (ҚР ӨДМ ҚКЖКХ 22.01.2014 ж. № 15-НҚ бұйрығы);

29) Тұрғын үйлерге қойылатын техникалық талаптар (ҚР ҰЭМ 27.02.2015 ж. № 153 бұйрығы);

30) Көппәтерлі тұрғын үйлердің үй маңындағы аумағының ауданын анықтау жөніндегі Нұсқаулық (ҚР ҰЭМ ҚДСЖКХУЗР 29.12.2014 ж. № 155-НҚ бұйрығы);

31) Кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін күтіп-ұстауға тұтынылған коммуналдық қызметтерге ақы төлеуге жұмсалатын шығыстарды есептеу әдістемесі (үйге ортақ мұқтаждар) (ҚР ҰЭМ ҚДСЖКХУЗР 29.12.2014 ж. № 155-НҚ бұйрығы);

32) Шектеулі пайдаланудағы ортақ мүліктің тізбесін айқындау жөніндегі ұсынымдар (ҚР ҰЭМ ҚДСЖКХУЗР 29.12.2014 ж. № 155-НҚ бұйрығы);

33) ҚР ҚН 4.02-101-2011 ҚР БК 4.02-101-2012* «жылыту, желдету және

ауаны баптау» (ҚР ҰЭМ ТКШ ЖҚБ 29.12.2014 ж. № 156-НҚ бұйрығы);

34) ҚР СТ EN 15628-2016 техникалық қызмет көрсету. Техникалық қызмет көрсету бойынша персоналдың біліктілігі (ҚР ИДМ ҚТРМ 18.11.2016 ж. № 290-НҚ бұйрығы);

35) ҚР СТ EN 15331-2017 ғимараттарға техникалық қызмет көрсету бойынша қызметтерді жоспарлау, басқару және бақылау критерийлері (ҚР ИДМ ҚТРМ 09.10.2017 ж. № 274-НҚ бұйрығы);

36) ҚР СТ 2976-2017 тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық және көппәтерлі үйлерді басқару қызметтері. Көппәтерлі үйлердің ортақ мүлкін ұстау қызметтері. Жалпы талаптар (ҚР ИДМ ҚТРМ 07.09.2017 ж. № 239-НҚ бұйрығы);

37) ҚР СТ 2862-2016 тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық және көппәтерлі үйлерді басқару қызметтері. Үй маңындағы аумақты күтіп-ұстау, тұрмыстық қалдықтарды жинау және әкету қызметтері. Жалпы талаптар (ҚР ИДМ ҚТРМ 25.11.2016 ж. № 300-НҚ бұйрығы);

38) ҚР СТ 2863-2016 тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық және көппәтерлі үйлерді басқару қызметтері. Көппәтерлі тұрғын үйлерді жылумен және ыстық сумен жабдықтаудың үйішілік жүйелерін ұстау қызметтері. Жалпы талаптар (ҚР ИДМ ҚТРМ 25.11.2016 ж. № 300-НҚ бұйрығы);

39) ҚР СТ 2864-2016 тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық және көппәтерлі үйлерді басқару қызметтері. Көппәтерлі тұрғын үйлердің ортақ мүлкін ағымдағы жөндеу қызметтері. Жалпы талаптар (ҚР ИДМ ҚТРМ 25.11.2016 ж. № 300-НҚ бұйрығы);

40) ҚР СТ 2970-2017 тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық және көппәтерлі үйлерді басқару қызметтері. Көп пәтерлі үйлерді басқару қызметтері. Жалпы талаптар (ҚР ИДМ ҚТРМ 07.09.2017 ж. № 239-НҚ бұйрығы);

41) ҚР СТ 2971-2017 тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық және көппәтерлі үйлерді басқару қызметтері. Көппәтерлі үйлерді үйішілік суық сумен жабдықтау жүйелерін ұстау қызметтері. Жалпы талаптар (ҚР ИДМ ҚТРМ 07.09.2017 ж. № 239-НҚ бұйрығы);

42) ҚР СТ 2972-2017 тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық және көппәтерлі үйлерді басқару қызметтері. Көппәтерлі үйлердің үйішілік кәріз жүйелерін ұстау қызметтері. Жалпы талаптар (ҚР ИДМ ҚТРМ 07.09.2017 ж. № 239-НҚ бұйрығы);

43) ҚР СТ 2973-2017 тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық және көппәтерлі үйлерді басқару қызметтері. Көп пәтерлі үйлерді электрмен жабдықтаудың үйішілік жүйелерін ұстау қызметтері. Жалпы талаптар (ҚР ИДМ ҚТРМ 07.09.2017 ж. № 239-НҚ бұйрығы);

44) ҚР СТ 2975-2017 тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық және көппәтерлі үйлерді басқару қызметтері. Диспетчерлік және авариялық-жөндеу қызметтері. Жалпы талаптар (ҚР ИДМ ҚТРМ 07.09.2017 ж. № 239-НҚ бұйрығы);

45) ҚР СТ 2978-2017 тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық және көппәтерлі үйлерді басқару қызметтері. Көппәтерлі үйлердің ортақ мүлкін күрделі жөндеу қызметтері. Жалпы талаптар (ҚР ИДМ ҚТРМ 07.09.2017 ж. № 239-НҚ бұйрығы);

46) ҚР СТ 2979-2017 тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық және көппәтерлі үйлерді басқару қызметтері. Көппәтерлі үйлерге техникалық тексеру жүргізу және олардың негізінде жұмыс жоспарын, жұмыс тізбесін айқындау қызметтері. Жалпы талаптар (ҚР ИДМ ҚТРМ 07.09.2017 ж. бұйрығы № 239-од);

47) Осы «тұрғын және тұрғын емес ғимараттарды басқару кәсіби стандарты;

48) «Авариялық-диспетчерлік қызмет» Кәсіби стандарты.

кәсіптік-біліктілік бөлінісіндегі сала құрылымын талдау

Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық жүйесін табысты жаңғыртудың, басқару тиімділігі мен энергия тиімділігін арттырудың, ғимараттарда тұру және болу жайлылығын тиісті түрде арттырудың басты факторы басқарушылық кәсібилікті арттыру және субъектілердің өзара іс-қимыл тетіктерін бірыңғай негізде жетілдіру болып табылады.

Тұрғын үйді басқару саласындағы проблемалардың бірі басқарушылардың, оның ішінде МИБ төрағаларының, басқарушы компаниялардың басшыларының, тұрғын үй қатынастары саласы субъектілерінің басқа да өкілдерінің біліктілігінің төмендігі болып табылады.

Көбінесе көп пәтерлі үйлерді басқарумен тиісті білімі мен жұмыс тәжірибесі жоқ стихиялы таңдалған адамдар айналысады.

ТКШ және ТКШ саласында кадрлар даярлау мақсатында білімді тарату бойынша мақсатты жұмыс жүргізілуде.

Құрылған ТКШ оқу орталығы «Тұрғын және тұрғын емес үйлерді басқару жөніндегі Менеджер «Мамандығы бойынша біліктілікті арттыру курстарына барлық ниет білдірушілерді бірінші болып қабылдады.

«ТКШ сертификаттау орталығы» ЖШС оқыту бойынша көшбасшы бола отырып, жұмысты басқарды және құрамында оқытудан және сертификаттаудан өткен мамандар бар заңды тұлғалардың, жеке кәсіпкерлердің және әртүрлі ұйымдық-құқықтық нысандағы компаниялардың басқарушыларының тізілімін қалыптастырды.

Қолданыстағы тұрғын үй заңнамасына сәйкес бұдан әрі басқарушы компанияларды таңдау кезінде оқытудан өткен, біліктілік емтиханын тапсырған және тиісті сертификаты бар мамандар басымдыққа ие болады.

Заңның 48-1-бабына сәйкес КТК басқарушысы немесе басқарушы Компания өзінің құрамында кондоминиум объектісін басқару жөніндегі функцияларды жүзеге асыруға біліктілігін растайтын құжаты бар және оқытудан өткен мамандар болған кезде кондоминиум объектісін басқару жөніндегі қызметтерді көрсетеді.

Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің м.а. 2020 жылғы 30 наурыздағы № 169 бұйрығымен **көппәтерлі тұрғын үйді басқарушыға қойылатын біліктілік талаптары** бекітілді.

Көппәтерлі тұрғын үй басқарушысына қойылатын бекітілген Біліктілік талаптары Білімі, Жұмыс тәжірибесі, білімі мен дағдылары, кондоминиум объектісін басқару жөніндегі функцияларды жүзеге асыруға оның біліктілігін растайтын құжаттың болуы туралы ақпаратты қамтиды.

Атап айтқанда, 1-тармақта білімге қойылатын мынадай талаптар қамтылады: «құқық, әлеуметтік ғылымдар, экономика және бизнес,

гуманитарлық ғылымдар, техникалық ғылымдар және технологиялар мамандықтары бойынша орта кәсіптік, жоғары немесе жоғары оқу орнынан кейінгі білім.

Бұл талап орта кәсіптік білім, бакалавр және магистр дәрежесін қамтиды.

Осы талаптарға сәйкес КТК басқарушысы сәйкестікті **бағалау саласындағы аккредиттелген ұйым** немесе мамандардың біліктілігін **тәуелсіз сертификаттауды** жүзеге асыратын орталықтарда берген кондоминиум объектісін басқару жөніндегі функцияларды жүзеге асыруға біліктілігін растайтын құжатты оқудан немесе өз бетінше даярлаудан өтуге міндетті.

Осы қағидалар шеңберінде заңды тұлғалар көппәтерлі үйдің басқарушысын аккредиттеуді екі жолмен жүзеге асыра алады:

1) Сәйкестікті бағалау саласында-ұлттық аккредиттеу орталығы (ҰКО) арқылы («Сәйкестікті бағалау саласындағы аккредиттеу туралы» Заң);

2) Кәсіптік біліктілікті тану саласында – «Атамекен» ҚР Ұлттық Кәсіпкерлер палатасы арқылы жүзеге асырылады.

Қазақстан Республикасының Ұлттық Кәсіпкерлер Палатасы (бұдан әрі – ҰКП) тану орталықтарын аккредиттеуді уәкілетті органмен келісім бойынша **ерікті және өтеусіз негізде** жүргізеді.

Анықтама:

Оқудан өткен мамандарды сертификаттауды «Атамекен» ҰКП сертификаттау орталықтарының тізілімінде тіркелген сертификаттау орталықтары жүзеге асырды:

1. «ТКШ сертификаттау орталығы» ЖШС (Алматы қаласы);

2. «Еңбек-2010» ТКШ сертификаттау орталығы (Астана қаласы);

3. «Ақтау – ТКШ сертификаттау орталығы» ЖШС (Ақтау қаласы);

4. «Тжкш меншік иелері Қауымдастығы» ЗТБ мамандарды сертификаттау орталығы.

Айта кету керек, ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі **міндетті кәсіптер** тізбесіне енгізгеннен кейін, **КТК басқарушысының** кәсібі, ҰКП қазіргі уақытта тану орталықтарын аккредиттеуді жүргізбейді.

Ақылы негізде заңды тұлғалар сәйкестікті бағалау саласында аккредитацияны **ҰКО** арқылы ала алады.

Қазіргі уақытта **тиісті аккредиттеуді алған** оқу орны ретінде Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы **Мемлекеттік басқару академиясымен** (АМУ) мәселе пысықталуда

ҰКО-да ел өңірлерінде филиалдары бар мамандарды сертификаттауға.

Мынадай құзыреттерді қалыптастыра (жетілдіре) отырып, ғимараттар мен құрылыстарды пайдалану саласындағы кәсіби қызметті орындау үшін жүйелі білім қажет:

- жөндеу жұмыстарын, сондай-ақ құрылыс объектілерін реконструкциялау және пайдалану жөніндегі жұмыстарды орындау кезінде еңбекті қорғау, тіршілік қауіпсіздігі және қоршаған ортаны қорғау талаптарының сақталуын қамтамасыз ету;

- тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық объектілерінің ғимараттары мен құрылыстарын, инженерлік жабдықтарды техникалық пайдалануды жүзеге асыру және ұйымдастыру, олардың жұмысының сенімділігін, қауіпсіздігін және тиімділігін қамтамасыз ету; ғимараттардың техникалық жай-күйін бағалау және қайта жаңарту жөніндегі іс-шараларды жүзеге асыру;

- Құрылыс конструкциялары мен материалдарынан ең оңтайлы

шешімдерді таңдау, пайдалану шарттары мен мақсаттарына сәйкес ғимараттар мен құрылыстардың құрылымдық элементтерінің тораптары мен бөлшектерін әзірлеу;

- көппәтерлі үйлерді күрделі жөндеу бойынша жұмыстар жүргізуді ұйымдастыру;

- құрылыс-монтаждау жұмыстарын, оның ішінде әрлеу жұмыстарын жүргізу, құрылыс объектілерін ағымдағы жөндеу және реконструкциялау кезінде құрылымдық бөлімшелердің қызметін жедел жоспарлауды жүзеге асыру;

- қызмет бейіні бойынша ғылыми-техникалық ақпаратты, отандық және шетелдік тәжірибені білу.

Білім беру мен кадрларды даярлаудың негізгі мәселелері, ең алдымен, сапаны арттыру және халықаралық деңгейге сәйкестік болып табылады.

Ұлттық біліктілік жүйесі (ҒСК) озық білім мен дағдыларды уақтылы алу және жетілдіру үшін негіз құруға және үш негізгі сұраққа жауап беруге мүмкіндік береді: мамандар нені білуі және білуі керек, оларды не және қалай оқыту керек және оларға біліктілікті қалай беру керек.

ҒСК, бұл кадрларды даярлау жүйесі мен экономикадағы Нәтижелі жұмыспен қамту арасындағы көпірдің бір түрі.

ҰБТ-ның маңызды компоненттері кәсіби стандарттар (КС), білім беру бағдарламалары (ББ) және біліктілікті бағалау мен берудің тәуелсіз жүйесі болып табылады.

ҒСК-салалық біліктілік шеңберін (СБШ) және ҚС әзірлеу үшін жалпы кәсіптік құзыреттердің біліктілік деңгейлерінің бірыңғай шкаласы.

ТКШ саласындағы өзекті бағыттардың бірі «ғимараттар мен әлеуметтік инфрақұрылым объектілерін пайдалану» болып табылады, оның шеңберінде мынадай біліктіліктерді қамтитын **«Тұрғын және тұрғын емес ғимараттарды басқару»** кәсіби стандарты әзірленді:

- *тұрғын және тұрғын емес ғимараттарды басқару жөніндегі менеджер;*

- *көппәтерлі тұрғын үй менеджері;*

- *үй шебері.*

Мамандардың білім деңгейіне, біліктілігі мен құзыреттілігіне, мазмұнына, сапасына және еңбек жағдайларына қойылатын талаптар анықталды.

Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлау бағыттарының Сыныптауышында (ҚР БҒМ 2018 жылғы 13 қазандағы бұйрығы

№ № 569) жоғары оқу орындарында - бакалавриатта, магистратурада және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беруде - резидентура мен докторантурада кадрлар даярлау бағыттарының кодтары мен сыныптамалары айқындалған.

Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру мамандықтары мен біліктіліктерінің сыныптауышы (ҚР БҒМ 2018 жылғы 27 қыркүйектегі № 500 бұйрығы) мамандық және біліктілік атауларымен; білім беру, мамандық және біліктілік деңгейінің кодымен; білім берудің халықаралық стандарттық сыныптауындағы кодпен және ҚР БҒЗ-дағы кодпен ұсынылған.

Мысалы, «ғимараттарды жобалау мен пайдаланудың автоматтандырылған жүйелері» мамандығының атауы, «ВІМ-техник» біліктілігінің атауы, «4s07320302» білім коды, «0732» білім берудің халықаралық стандарттық

сыныптамасының коды, ҚР «3113-9» ҰКЗ-да.

«Жылжымайтын мүлікті басқару» мамандығының атауы, «Хаус-мастер» біліктілігінің атауы, «3w07320401» білім коды, «0732» білім берудің халықаралық стандарттық сыныптамасындағы код, ҚР ҰКЗ «көрсетілмеген».

«Жылжымайтын мүлікті басқару» мамандығының атауы, «КТК басқарушысы» біліктілігінің атауы, «4s07320402» білім коды, «0732» білім берудің халықаралық стандарттық сыныптамасындағы код, ҚР ҰКЗ «көрсетілмеген».

2021-2022 оқу жылының басында Қазақстан Республикасында жұмыс істеп тұрған жоғары оқу орындарының (ЖОО) саны 122 ұйымды құрады, 724 дербес техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдары (ТЖКБ) және 38 Филиал жұмыс істеді.

5.10 2022-2023 оқу жылындағы ЖОО және сала типіндегі студенттер саны

Сала мамандықтары	Студенттер қабылданды	Барлығы саны	Мамандарды шығару
ЖОО-ға (барлығы)	163 472	578 237	161 974
6B07 «инженерлік, өңдеу және құрылыс салалары», <i>оның ішінде:</i>	26 497	93 411	8 581
6B11 «қызметтер»	6 563	24 585	3 175
6B111 «қызмет көрсету саласы»	3 202	11 926	1 007
ТЖКБ	195 189	525 909	138 760
07 «инженерлік, өңдеуші және құрылыс саласы», <i>соның ішінде</i>	59 218	108 935	10 535
07320100 «құрылыс және құрылым мен ғимаратты қолдану»	3 887	7 354	1 098
07320300 «ғимаратты қолданудың проектилеуді автоматтандырылған жүйелер»	67	11 2	2 0
07320400 «жылжымайтын мүлікті басқару»	25	2	-
1400000 «құрылыс және коммуналды шаруашылық», <i>соның ішінде:</i>	-	7 581	5 515
1401000 «құрылыс және құрылыс мен ғимараттарды қолдану»	-	3 315	2 720
1415000 «лифттік шаруашылық және эскалаторлар (түрлері бойынша)»	-	6 6	6 8

Дереккөз: БНС АСПиР ҚР деректер

2021 жылы ТКШ саласындағы мамандықтар мен мамандықтар бойынша кадрлар даярлау 26 оқу үлгісінде жүргізілді.

Мұндай кәсіптер әрдайым өзекті болады, өйткені қалалар кеңейіп, халық саны артып келеді, тұрғын үй-жайлармен ғана емес, инфрақұрылыммен де (мектептер, медициналық мекемелер, сауда орталықтары, жолдар) жұмыстар артып келеді.

Қазіргі уақытта Ақтөбе, Ақмола, Атырау, Шығыс Қазақстан, Павлодар, Алматы облыстарынан 10 ЖОО мен колледж, «Astana Polytechnic» Жоғары колледжі, Павлодар мемлекеттік университеті. С. Торайғырова, Атрау Мұнай және газ университеті, Семей жоғары колледжі, ШҚМУ.Аманжолова, «Семей» колледжі, Хромтау тау-кен техникалық колледжі, СҚУ Қозыбаева және басқалары кәсіптер атласы негізінде жаңа білім беру бағдарламаларын іске

қосуды және әзірлеуді жоспарлап отыр, оның ішінде ТКШ саласы бойынша «Жылжымайтын мүлікті басқару» мамандығы және «Көппәтерлі тұрғын үйді басқару» біліктілігі бойынша.

Бүгінгі таңда «Шаңырақ» тұрғын үй саласындағы басқару, сервис және Энергосервис субъектілерінің қауымдастығы» жеке кәсіпкерлер мен заңды тұлғалар бірлестігінің (бұдан әрі - қауымдастық) ақпараты бойынша «КЖО басқарушысы» және «Хаус-мастер» мамандықтары бойынша жылжымайтын мүлікті басқару» бағыты бойынша кадрлар даярлау үшін лицензия алды және құрылыс-техникалық колледжде дайындық жүргізілуде Алматы қ. және Астана қ.

Қауымдастық колледждермен, жұмыс берушілермен бірлесіп, әзірленген КС негізінде білім беру бағдарламаларын (ББ) әзірледі, олардың негізінде колледждерде оқу бағдарламалары әзірленді.

Астана және Петропавл қалаларында ТКШ саласының 100-ге жуық өкілін үйді басқару қызметін ұйымдастыру мәселелері бойынша: қаржы мәселелері, энергия үнемдеу және т. б. бойынша, КТҮ басқару саласында біліктілікті арттыру тақырыбында оқыту бойынша бірлескен жұмыс жүргізілді, соның ішінде:

05-06.08.2023 жыл, Фасилити менеджмент – Тұрғын үй ғимараттарының экожүйесін жақсартуға бағытталған қызмет. Burmist оқу орталығы бастамашыл меншік иелеріне, үй кеңесінің мүшелеріне, басқарушы ұйымдардың төрағаларына арналған оқыту бағдарламасы;

05-09.09. 2023 жыл, КТК басқару саласында біліктілікті арттыру. Burmist оқу орталығы басқарушы ұйымдардың төрағалары үшін дайындаған оқыту бағдарламасы;

27-28.01. 2024 жыл, Орта басқару буынының құзыреттілік деңгейін арттыруға арналған Семинар. Burmist оқу орталығы басқарушы компаниялардың менеджерлеріне арналған оқыту бағдарламасы.

Мұндай курстардың негізгі мақсаты тұрғын үй қорын сақтауға белсенді қатысқысы келетін және тұрғын үй заңнамасын түсінгісі келетін жоғарыда аталған тыңдаушылардың тиісті білімдерін қалыптастыру болып табылады.

Құрылыс бумы, соның ішінде жылжымайтын мүлік нарығының дамуына, оның ішінде оларды пайдалану мен қызмет көрсетуге әкеледі.

Респонденттердің көпшілігі **басқару органдарының** мәліметтері бойынша:

1) жиналыс хаттамасы немесе бірлескен шарт негізінде басқару органдарының басшылары болып жұмыс істейді;

2) арнаулы орта немесе жоғары білімі бар;

3) біліктілікті арттыру курстарынан өтті.

Айта кету керек, басқару органдары басшыларының көпшілігі «тұрғын үй шаруашылығы саласы мамандарының біліктілігін арттыру» бюджеттік бағдарламасы шеңберінде мынадай тақырыптарда біліктілікті арттыру курстарынан өтті: «Тұрғын үйлердегі энергия үнемдеу: энергия үнемдеу технологияларын тиімді басқару және қолдану «(үш күндік курстар), «объектінің ортақ мүлкін басқару кезіндегі ұйымдастырушылық, құқықтық, қаржылық және энергия үнемдеу аспектілері кондоминиум» (бес күндік курстар) және «Энергоменеджмент, тұрғын үй шаруашылығындағы энергия

аудиті және энергия үнемдеу» (он күндік курстар) кондоминиум объектісін басқару органдарының басшылары мен қызметкерлерінің, тұрғын үй инспекцияларының, ТКШ саласындағы тіршілікті қамтамасыз ету және сервис жөніндегі қызметтің аралас бағыттарының мамандарының білім деңгейін арттыру үшін.

«Әлеуметтік инфрақұрылым ғимараттары мен объектілерін пайдалану» саласының кәсіптік-біліктілік құрылымы нысаналы талаптардың ыдырауына – «Тұрғындардың жайлы тұруы үшін КТҮ-ді күтіп-ұстау және қызмет көрсету және тұрғын үй қызметтерінің сапасын арттыру» негізделеді.

жаңа кәсіптер мен біліктіліктер, күтілетін сұраныс және жұмыс күшінің ұсынысы

«Шаңырақ» тұрғын үй саласындағы басқару, сервис және Энергосервис субъектілері қауымдастығының Қазақстан экономикасындағы тұрғын үй қорын кәсіби басқару әлеуетін талдауына сәйкес, тұрғын үйді басқару саласындағы заңнаманы (МИБ және ЖС) жаңартуға байланысты жылжымайтын мүлікті кәсіби басқару қажеттілігі айтарлықтай өсті.

Тұрғын үй шаруашылығының осы саласы үшін білікті мамандардың жетіспеушілігі байқалады.

«Promhouse - Қазақстанда және Өзбекстанда тұрғын үй қорын басқаруды кәсібилендіру» ЕО жобасы (бұдан әрі - PROMHOUSE ЕО жобасы) алдына осы қажеттілікті қанағаттандыруға бағытталған міндеттер қойды-«Көппәтерлі тұрғын үйді басқарушы» және «Хаус-мастер» мамандықтары бойынша кәсіптік-техникалық білім беру колледждерінде эксперименттік түрде енгізу; қауымдастықтарда дамыту -мамандардың біліктілігін арттыру жөніндегі қызметті біріктіретін серіктестер.

ҚЦЖКХ деректері бойынша Алматы құрылыс-техникалық колледжінде 07320400 – «Жылжымайтын мүлікті басқару» мамандығы және 3w7320401 – «Хаус-мастер» біліктілігі бойынша мемлекеттік білім беру тапсырысы бойынша білім беру бағдарламаларына сәйкес 75 адам оқиды.

«Хаус-мастер» біліктілігін оқыту бойынша білім беру бағдарламасында ғимараттарда энергия үнемдеу, жылжымайтын мүлікті басқару саласын цифрландыру, коммуникация сияқты тақырыптарды қосу бойынша ЕО PROMHOUSE жобасының ұсынымдары ескерілді.

3w7320401 – «Үй шебері» біліктілігін игеру үшін кәсіби модульдерді (ПМ) және базалық модульдерді (БМ) міндетті түрде қосу көзделген:

ПМ 01-де кондоминиум объектісінің инженерлік жүйелері мен құрылымдық элементтеріндегі жасырын ақауларды анықтау үшін заманауи диагностикалық жабдықты **қалай пайдалану** керектігін зерттеу, көлемдердің сипатын, жөндеу технологиясын, қажетті материалдар мен жабдықтарды анықтау үшін өлшеу, ашу, жөндеу жұмыстарын жүргізу кезінде сервистік қызмет субъектілерімен өзара әрекеттесу, оқшаулау шеңберінде көппәтерлі тұрғын үйдің инженерлік жүйелерін қажетті өшіруді жүргізу қарастырылған және апаттар салдарының таралуын болдырмау. Энергияны үнемдейтін және энергияны үнемдейтін шараларды қолдану үшін көппәтерлі тұрғын үйдегі физикалық тозу мен жылу шығынын бағалау. Кабельдік жылыту жүйелерін (КӘЖ) жөндеу жұмыстарын, монтаждауды және оларға қызмет көрсетуді жүргізу кезінде энергия тиімді материалдардың дұрыс қолданылуының сақталуын бақылау.

ПМ 02-де қауіпсіз еңбек жағдайларын сақтай отырып, **негізгі** слесарлық және дайындау операцияларының **орындалуын** зерделеу, қажетті құралдарды пайдалану, олардың қасиеттеріне сәйкес материалдарды таңдау, Материалдарды қабылдау, тасымалдау және сақтау ережелерін білу қарастырылған. Олар сумен жабдықтау және кәріз жүйелерінің сызбаларын еркін оқуды, сызбалар негізінде қажетті материалдарды есептеуді үйренеді. Қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, сумен жабдықтау және кәріз жүйелерінің қажетті жабдықтары мен құбырларын монтаждауды орындау. Құбырларды сынау кезінде ақаулы жерлерді диагностикалау және орнату.

ПМ 03-те олар санитарлық-техникалық жүйелер мен жабдықтарды орнатуға дайындықты **бақылауды**, санитарлық-техникалық жүйелер мен жабдықтар жүйелерін орнатуды үйренеді.

РМ 04 электрогазды Дәнекерлеуге және металдарды кесуге **дайындық жұмыстарын** жүргізуді, құрылымды білуді және электрогазды дәнекерлеу бойынша техникалық құжаттаманы қолдануды, электрогазды дәнекерлеу процесін білуді, сапаға қойылатын талаптарды сақтай отырып, электрогазды дәнекерлеу сапасын қамтамасыз етуді үйренеді.

ПМ 05-те жылыту және газбен жабдықтау жүйелерінің **жұмыс принциптерін** және олармен байланысты құрылғылардың қалай жұмыс істейтінін зерттеу, жылыту және газ жабдықтарын орнату кезінде қауіпсіздік ережелерін білу, жұмыс сызбалары бойынша жабдықтардың тізімін жасау, сызбалар негізінде монтаждауға дайындалу, қауіпсіз еңбек жағдайларын сақтай отырып, жылу жүйесі мен құбырларды орнату кезіндегі ақауларды жою қарастырылған.

ПМ 06-да электр сымдарын монтаждауды, іске қосу аппаратурасы мен шамдарды монтаждауды, жерге тұйықтауды, ішкі және сыртқы контурларды монтаждауды, кабельдік және әуе желілерін монтаждауды, Шина сымдарын монтаждауды, электр машиналары мен басқару аппараттарын **монтаждауды орындауды** зерделеу көзделген.

БМ 02-де жылжымайтын мүлікті басқару саласындағы **цифрлық технологияларды** зерделеу көзделген.

«Хаус-мастер» біліктілігі бойынша колледж түлегі - тұрғын үй-коммуналдық шаруашылықтың инженерлік жүйелеріне қызмет көрсету үшін болашақ білікті маман.

Алайда, халықты сапалы коммуналдық-шаруашылық қызметтермен және жақсы құрылымдалған ақпаратқа жылдам қол жеткізумен қамтамасыз ету үшін ТКШ саласында **басқарудың заманауи әдістерін енгізу** қажет. Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық экономиканың әлеуметтік маңызды жүйелерінің бірі болып табылады.

Тұрғын үйді басқару арнайы білімді, жоғары біліктілік пен кәсіпқойлықты қажет етеді, өйткені көп пәтерлі үйлер мен тұрғын үйдің басқа түрлері бүгінгі күні кешенді техникалық жүйелер болып табылады. Пәтер иелерінің, тұрғын емес үй-жайлардың қауіпсіз және жайлы тұру (болу) жағдайларын жасауға, ортақ мүлікті тиісінше күтіп-ұстауға, ортақ мүлікті пайдалану мәселелерін шешуге және коммуналдық қызметтер көрсетуге бағытталған іс-шаралар жүргізу қажет.

Кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін басқару және күтіп-ұстау

жөніндегі жұмыстар мен қызметтерді жоспарлау үшін тұрғын үй қатынастары, тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық мәселелерін реттейтін нормативтік құқықтық актілерді білу, тұрғын үй қорын техникалық пайдалану нормалары мен ережелерін, тұрғын үй жылжымайтын мүлігін күтіп-ұстау ережелерін білу, ғимараттарға, көппәтерлі тұрғын үйлерге қойылатын техникалық талаптарды және саладағы басқа да нормативтік-техникалық құжаттарды білу қажет. Құрылыс, тұрғын үй қатынастары және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық, ақпараттандыру және автоматтандыру негіздерін білу, бухгалтерлік есептің базалық білімі, халықаралық стандарттар мен озық тәжірибелерді білу.

Туындайтын проблемаларды жедел шешу, жұмысқа кәсіби тұрғыдан қарау, көп ақпаратпен жұмыс істей білу, Көп персоналды басқару қабілеті көппәтерлі тұрғын үй менеджерінің құзыретіне кіреді.

2024 жылы жоғарыда аталған колледж «Тұрғын үй көппәтерлі үйдің менеджері» біліктілігіне **лицензия алуға** және 2024-2025 оқу жылына жалпы орта білім базасында 25 студентті даярлауға мемлекеттік тапсырыс алуға ниетті.

Білім беру қызметіне қойылатын біліктілік талаптарына сәйкес тиісті бейіндер бойынша педагогикалық білімі бар жұмыс оқу жоспарының пәндеріне сәйкес педагогтердің болуы қажет.

Осыған байланысты, «Көппәтерлі тұрғын үйді басқарушы» біліктілік лицензиясына қосымша алу шеңберінде біліктілік талаптарына сәйкес болу үшін кемінде 2 (екі) педагог қызметкерді даярлауға жәрдемдесу талап етіледі.

«Тұрғын үйге қызмет көрсету саласындағы пәтерлердің (үй – жайлардың) меншік иелері кооперативтерінің Алматы қалалық Қауымдастығы» ЗТБ (бұдан әрі – ПИК Қауымдастығы) деректері бойынша 2020 жылғы мамырдан бастап Қазақстан Республикасының Ұлттық кооперативтер және экономикалық қоғамдастықтардың басқа да нысандары «ЗТБ (бұдан әрі-кооперативтер қауымдастығы) және ПИК қауымдастығының жанынан тұрғын үйге қызмет көрсету саласында «Сертификаттау» ЖШС жұмыс істейді ТКШ орталығы» (бұдан әрі – Орталық).

Орталықтың негізгі міндеті ТКШ басқару саласындағы қызметтердің сапасын арттыру және ҚР заңнамасына сәйкес келетін ҚР техникалық, жоғары және кәсіптік білім беру жүйесінде кадрларды даярлау сапасының сәйкестігін сертификаттау және бағалау жүйесін енгізу болып табылады.

Сонымен қатар, Орталық ТКШ КО, кооперативтер қауымдастығымен бірлесіп өзара ынтымақтастық туралы Меморандумға қол қойды. Меморандумның мақсаты тұрғын үй қатынастары және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық саласындағы ынтымақтастықты нығайту, өзара түсіністік, құрмет және сенім қағидаттарында саланы жаңғыртудың жетістіктері мен тәжірибесін бірлесіп пайдалану болып табылады.

Үш жыл бойы Орталық ТКШ басқару қызметі саласындағы жеке тұлғалардың білімін келесі біліктіліктер бойынша тексеру бойынша қызметті жүзеге асырады:

- *«Тұрғын және тұрғын емес ғимараттарды басқару жөніндегі менеджер»,*

- *«Көппәтерлі тұрғын үй менеджері».*

Орталық қызметінің барлық кезеңінде білімдерін сәтті растап, сәйкестік

сертификатын алды:

«Тұрғын және тұрғын емес ғимараттарды басқару жөніндегі менеджер» біліктілігі бойынша **354 маман**;

«Көппәтерлі тұрғын үй менеджері» біліктілігі бойынша **66 маман**.

Кәсіптік біліктілік туралы Заңның күшіне енуі аясында орталықтар міндетті түрде қайта аккредиттеуден өтуі және Орталық туралы ақпаратты «Ұлттық жіктеу жүйесі» цифрлық платформасында ұсынуы қажет.

Әрі қарай, аккредиттеуден өту кезінде Орталыққа ұсынылған кәсіптер тізімінен кәсіптер тізіліміндегі біліктілікті таңдау қажет.

Осы кезеңде Орталық мамандықтар тізілімінде «Тұрғын және тұрғын емес ғимараттарды басқару жөніндегі менеджер» біліктілігінің жоқтығына тап болды.

«Тұрғын және тұрғын емес ғимараттарды басқару жөніндегі менеджердің» негізгі мақсаты құрылымдық элементтердің, инженерлік-техникалық жүйелердің және тұрғын және тұрғын емес ғимараттардың іргелес аумақтарының сақталуын және қауіпсіз жұмыс істеуін қамтамасыз ету жөніндегі ұйым болып табылады.

«Тұрғын және тұрғын емес ғимараттарды басқару жөніндегі «Менеджер» біліктілігі бойынша кандидаттарды сертификаттауға қатысты айтарлықтай тәжірибесі бар ПИК қауымдастығының өтініші бойынша қосу мәселесін қарастыру қажет «Тұрғын және тұрғын емес ғимараттарды басқару жөніндегі менеджер» біліктілігін **ерікті тану бойынша кәсіптер тізіліміне**.

Сондай-ақ, қолданыстағы ҰБЖ-да (2017 жылғы 11 мамырдан бастап бекітілген және 2018 жылғы қаңтарда қолданысқа енгізілген) «Тұрғын және тұрғын емес ғимараттарды басқару жөніндегі Менеджер», «Көппәтерлі тұрғын үйді басқарушы», «Үй шебері» мамандықтарында жеке кодтар жоқ.

Тиісінше, жоғарыда аталған кәсіптердің жеке кодтары алғаш рет бекітілген «Тұрғын және тұрғын емес ғимараттарды басқару» КС-да жоқ

2019 жылғы 26 желтоқсандағы, сондай-ақ 2023 жылғы 28 шілдедегі жаңартылған КС соңғы нұсқасы.

Бұл КС-ты өзектендіру, кәсіп карточкаларын толтыру және career цифрлық платформасында КС құру кезінде қиындықтарға әкеледі Enbek.kz жоғарыда аталған мамандықтардың ҰБЖ кодтары бойынша деректері жоқ. Бұл КС-ті өзектендіру, кәсіп карталарын толтыру және career цифрлық платформасында КС құру кезінде қиындықтарға әкеледі Enbek.kz жоғарыда аталған мамандықтардың ҰБЖ кодтары бойынша деректері жоқ.

Бұл ретте ҰБЖ кодтарына өзгерістер 5 жылда бір рет енгізіледі.

күтілетін жұмыс күшіне сұраныс пен ұсыныс

Еңбек ресурстарын болжауды әзірлеу Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2023 жылғы 20 мамырдағы № 161 бұйрығымен бекітілген Еңбек ресурстарын болжаудың ұлттық жүйесін қалыптастыру және оның нәтижелерін пайдалану қағидаларына (бұдан әрі – қағидалар) сәйкес жүзеге асырылады.

Қағидалардың 4-тармағына сәйкес Еңбек ресурстарын болжау қысқа мерзімді кезеңге (1 жыл), орта мерзімді кезеңге (6 жыл), ұзақ мерзімді кезеңге (2050 жылға дейін) қалыптастырылады.

Еңбек ресурстарын болжаудың ұлттық жүйесі жыл сайын қалыптасады

және электрондық еңбек биржасында орналастырылуға жатады.

Кадрларға қажеттілік болжамы электрондық еңбек биржасында орналастырылатын немесе мансап орталығына жазбаша түрде жіберілетін жұмыс берушілердің тиісті ақпараты, сондай-ақ экономика салаларында жұмыспен қамтылғандар саны бойынша сабақтар бөлінісінде статистикалық деректер негізінде негізделеді.

Мәселен, Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің деректері бойынша кадрларға қажеттіліктің орта мерзімді болжамына сәйкес 2022-2030 жылдарға арналған құрылыс саласындағы жиынтық сұраныс 111,7 мың адамды құрайды (2022 жылы-11,0 мың адам, 2023 жылы-10,3 мың адам, 2024 жылы-12,0 мың адам, 2025 жылы-12,2 мың адам, 2026 жылы-12,6 мың адам, 2027 жылы-12,7 мың адам, 2028 жылы-13,4 мың адам, 2029 ж.-13,9 мың адам, 2030 жылға қарай-13,5 мың адам.).

Еңбек ресурстарын болжау жаңа сұраныс блогын және ауыстыру бойынша сұраныс блогын қамтиды, соңғысы сонымен қатар жас бойынша өлім статистикасына сәйкес қызметкерлердің зейнеткерлік жасына күтілетін жетуді және қызметкерлердің күтілетін өлімін ескереді.

Мәселен, «Еңбек ресурстарын дамыту орталығы» АҚ деректері бойынша өнеркәсіп, құрылыс, көлік және басқа да ұқсас кәсіптердің жұмысшылары 464 250 адамды құрайды. (18 жасқа дейін-172 адам; 18 жасан 25 жасқа дейін - 35 426 адам; 25 - тен 35 жасқа дейін - 109 833 адам, 35 - тен 45 жасқа дейін - 123 507 адам, 45-тен 55 жасқа дейін-111 100 адам, 55-тен зейнеткерлік жасқа дейін-72 106 адам, зейнеткерлік жасан жоғары-12 106 адам.).

Жұмыс істеп тұрған қызметкерлердің саны туралы мәліметтер «Еңбек шарттарын есепке алудың бірыңғай жүйесінде еңбек шарты туралы мәліметтерді ұсыну және алу қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2020 жылғы 3 қыркүйектегі № 353 бұйрығы негізінде жиналады. Еңбек ресурстарын болжау нәтижелері «Электрондық еңбек биржасы» (ЭБТ) мемлекеттік ақпараттық порталында орналастырылады.

5.11 Бос жұмыс орындары және экономикалық қызмет түрлері (СЭҚ) бойынша қызметкерлерге күтілетін қажеттілік)

	2021 год		2022 год		2023 год	
	Есепті кезеңнің басындағы бос жұмыс орындарының саны,	Есепті кезеңге қызметкерлерге күтілетін қажеттілік,	Есепті кезеңнің басындағы бос жұмыс орындарының саны,	Есепті кезеңге қызметкерлерге күтілетін қажеттілік,	Есепті кезеңнің басындағы бос жұмыс орындарының саны,	Есепті кезеңге қызметкерлерге күтілетін қажеттілік,
	саны	адам	саны	адам	саны	адам
Барлығы	32 823	14 161	36 976	12 080	46 170	11 396
Әкімшілік және көмекші қызмет көрсету саласындағы қызмет	1 738	1 301	2 552	1 378	4 288	1 054
Жылжымайтын мүлікпен операциялар	237	97	320	165	527	240

Дереккөз: БНС АСПиР ҚР деректері

«Атамекен» Қазақстан Республикасының Ұлттық Кәсіпкерлер Палатасы «МДДҰ» АҚ (бұдан әрі – ҰОК) кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық органы

жіберген деректер бойынша салалар бөлінісінде неғұрлым талап етілетін кәсіптер бойынша талдау және 2024-2026 жж. және 2030 жылға дейін кадрларға қажеттілікке талдау жүргізді (№ 04628/30 09.04.2024 ж. бастан).

Сауалнама нәтижелері бойынша 45 мың жұмыс беруші (қызметкерлердің жалпы саны 2 104 316 адам), оның ішінде 27 мың ЗТ, 18 мың ЖК.

Сауалнамаға қатысқан кәсіпорындардың 29% - ы кадрларға қажеттілік туралы мәлімдейді, бұл ретте ең үлкен үлес білім беру саласының ұйымдарына (50%), электр энергиясымен, газбен, бумен, ыстық сумен және кондицияланған ауамен жабдықтауға (42%), Денсаулық сақтау мен әлеуметтік қызмет көрсетуге (42%) тиесілі.

2024 жылға кадрларға жалпы қажеттілік 130 562 адамды құрады.

Ең үлкен қажеттілік Шымкент қаласында (16 874 адам), БҚО-да (14 375 адам), Астана қаласында (10 343 адам), Жетісу облысында, Алматы қаласында, Қызылорда және Ақтөбе облыстарында (7 мыңнан 9 мың адамға дейін) байқалды.

Ең аз қажеттілік Абай (2 168 адам) және Ұлытау (2 193 адам), Түркістан (2 391 адам), Атырау (2 538 адам) және Маңғыстау (2 870 адам) облыстарында байқалады.

Экономикалық қызмет түрлері бойынша ең көп сұранысқа ие мамандықтар (2024-2030 жылдар), секциялар бойынша (адам):

5.12 «Әкімшілік саласындағы қызмет. және көмекші қызмет көрсету»

ҰБЖ-2017	Атауы	Негізгі	2024	2025	2026	2030
БАРЛЫҒЫ, <i>оның ішінде ТКШ саласы бойынша</i>		96 840	12 383	11 847	14 145	15819
5414-9	Күзетшілер, инкассаторлар және соған байланысты кәсіптер	39 015	4 641	4 714	5 533	6 968
2411-1	Бухгалтерлер	9 738	989	1 202	1 406	1 593
4110-1	Кеңсе қызметкерлері (жалпы профиль)	7 941	805	996	1 363	1 288
5414-1	Жеке тұлғалардың өмірі мен денсаулығын қорғауды жүзеге асыратын күзетшілер	7 453	847	876	1 098	1 209
9112-9	Қонақүйлер мен ұқсас мекемелердегі тазалаушылар мен қызметшілер	4 220	979	444	438	541
9116-0	Ашық аумақтарды тазалаушылар мен тазалаушылар	3 399	375	522	430	433
1210-0	Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары	2 537	423	312	543	322
4221-0	Туризм агенттері және туыстық қызметшілер	2 428	301	280	441	373
8322-2	Автокөлік жүргізушілері мен жүргізушілері	2 267	241	253	342	309
9622-1	Ғимараттардың күзетшілері мен күзетшілері	1 778	245	251	192	266
9113-0	Кеңселердегі тазалаушылар	1 611	144	145	210	181
9629-9	Біліктілігі жоқ жұмысшылар	1 407	220	182	185	187
9622-2	Күзетшілер мен консьерждер	1 332	226	141	139	384
9622-9	Күзетшілер және туыстық сабақтардың жұмысшылары	1 331	301	164	217	122
2431-2	Өнімдерді жарнамалау және жылжыту бойынша кәсіби мамандар	1 182	380	109	127	152
1329-1	Өндірістік бөлімшелердің басшылары (Техникалық және инженерлік)	1 181	373	109	122	148
2151-2	Энергетика инженерлері	1 112	147	97	250	187
1222-0	Адам ресурстарын басқару жөніндегі	981	79	88	228	264

	функционалдық басшылар					
8332-1	Жүк көлігінің жүргізушілері	962	124	379	68	81
3333-0	Жұмысқа орналасуға жәрдемдесу жөніндегі қызметшілер	907	150	105	119	142
1324-0	Жабдықтау бөлімшелерінің басшылары	877	49	55	263	193
7126-1	Сантехниктер	855	50	56	65	73
2422-1	Кадрларды іріктеу және пайдалану саласындағы кәсіби мамандар	805	84	115	107	138
3313-0	Есепшілер мен бухгалтерлердің көмекшілері	762	64	177	173	93
8321-0	Мотоцикл курьерлері	759	146	75	86	172

Дереккөз: БНС АСПиР ҚР деректері

5.13 «Жылжымайтын мүлікпен жасалатын операциялар», адам

ҰБЖ-2017	Атауы	Негізгі	2024	2025	2026	2030
БАРЛЫҒЫ, <i>оның ішінде ТКШ саласы бойынша</i>		81 001	8 115	9 433	11 018	14 591
3334-0	Жылжымайтын мүлік және басқа мүлік агенттері	24 062	2 447	2 760	3 338	4 451
2411-1	Бухгалтерлер	10 979	1 125	1 245	1 575	1 842
1210-0	Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары	4 824	463	578	652	818
4110-1	Кеңсе қызметкерлері (жалпы профиль)	4 170	382	672	493	669
1324-0	Жабдықтау бөлімшелерінің басшылары	4 077	372	402	606	872
1349-0	Қызметтер бойынша бөлімшелердің басшылары	3 112	300	323	391	533
7126-1	Сантехниктер	3 078	313	415	380	494
2422-1	Кадрларды іріктеу және пайдалану саласындағы кәсіби мамандар	3 076	327	340	404	731
2631-0	Зерттеу талдаушылары	2 871	264	500	344	478
3315-1	Бағалаушылар (материалдық емес активтерді бағалаушыны қоспағанда)	2 431	228	258	403	407
8132-1	Фармацевтикалық өнімдер мен препараттарды өндіру жөніндегі операторлар	2 353	276	221	267	440
9116-0	Ашық аумақтарды тазалаушылар мен тазалаушылар	2 019	206	231	252	365
8322-2	Автокөлік жүргізушілері мен жүргізушілері	1 628	137	217	165	373
9112-9	Қонақүйлер мен ұқсас мекемелердегі тазалаушылар мен қызметшілер	1 550	203	170	181	191
1420-0	Бөлшек және көтерме сауда қызметтері бойынша бөлімшелердің басшылары	1 401	144	154	187	256
5414-9	Күзетшілер, инкассаторлар және соған байланысты кәсіптер	1 387	117	112	136	263
9629-7	Разнорабочие	1 205	111	121	171	207
1329-1	Өндірістік бөлімшелердің басшылары (Техникалық және инженерлік)	1 148	97	104	282	171
2431-2	Өнімдерді жарнамалау және жылжыту бойынша кәсіби мамандар	1 007	85	91	111	150
4110-2	Іс жүргізу жөніндегі қызметшілер	916	117	82	98	132
9622-2	Күзетшілер мен консьерждер	771	62	75	77	281
4321-0	Қоймадағы қызметкерлер	753	61	66	243	107
9622-1	Ғимараттардың күзетшілері мен күзетшілері	749	72	78	89	125

3121-1	Техниктер-электриктер (жалпы профиль)	731	70	150	88	118
3349-0	Көмекші кәсіби персонал АУД	703	136	68	85	117

Дереккөз: БНС АСПиР ҚР деректері

Сонымен қатар, Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің болжамды деректері бойынша.6

2000 жылдардың демографиялық өсуіне байланысты 2030 жылға қарай (6 жылдан кейін) еңбек нарығына жыл сайын 300 мың жас қазақстандық шығады.

Орталық және жергілікті атқарушы органдардың негізгі міндеттерінің бірі – жаңа жұмыс орындарын құру. Айта кету керек, жұмыс орындарын құру негізінен ұлттық жобалар, мемлекеттік органдардың тұжырымдамалары мен кешенді жоспарлары, Өңірлерді дамыту жоспарлары, инвестициялық жобалар, шағын және орта кәсіпкерлікті дамытуды ынталандыру бағдарламалары шеңберінде жүзеге асырылады.

Атап айтқанда, мақсаттар мен міндеттер тұрғын үй-коммуналдық инфрақұрылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасында жазылған.

Жұмысқа орналасуға, әсіресе оқу орындарын бітірген жастарға көмек көрсету үшін бірқатар мемлекеттік қолдау шаралары қарастырылған.

Мысалы, оқу орнын бітіргеннен кейін бастапқы тәжірибе алуға және жастардың еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға мүмкіндік беретін жастар тәжірибесі ескерілді. 2023 жылы жастар практикасына 33,9 мың адам жіберілді, жастар практикасын аяқтағандардың жартысы өз әлеуетін іске асырды, яғни практика аяқталғаннан кейін олар сол жерде жұмысқа орналасты.

2024 жылы 35 мың жасты жіберу жоспарлануда.

Сондай-ақ, 2020 жылдан бастап «Бірінші жұмыс орны» және «Ұрпақтар келісімшарты» жобалары іске асырылуда, олар жас мамандардың жұмысының бірінші жылында жалақыны субсидиялау арқылы тұрақты жұмысқа орналасуға, аға әріптестерінің тәжірибесін қабылдауға мүмкіндік береді.

Сонымен қатар, кәсіпкерлік бастаманы дамыту үшін 2023 жылдан бастап жастарға жылдық 2,5% шағын несие беру жоспарлануда.

Өткен жылдың қорытындысы бойынша жас кәсіпкерлерге жалпы сомасы 25,6 миллиард теңгеге 5 490 кредит берілді.

Еңбек кодексіне сәйкес жұмыс берушілер тиісті салада өз мүшелерінің құқықтары мен мүдделерін білдіретін жұмыс берушілердің бірлестіктерін (қауымдастықтарын, одақтарын) құруға және оларға қосылуға құқылы.

Жұмыс берушілердің бірлестіктері (қауымдастықтары, одақтары) өз мүшелерінің құқықтары мен мүдделерін әлеуметтік әріптестік тетіктері арқылы:

- жұмыскерлер мен жұмыс берушілердің еңбек саласындағы құқықтарының кепілдіктерін қамтамасыз ету және Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасын жетілдіру;

- әлеуметтік әріптестік және әлеуметтік және еңбек қатынастарын реттеу жөніндегі үшжақты республикалық, салалық, өңірлік комиссиялардағы жұмыстар;

- келісімдерді әзірлеуге қатысу және оларды жасасу;

- жеке еңбек дауларын қарау кезінде келісім комиссиясының, татуластыру комиссиясының және ұжымдық еңбек дауларын қарау кезінде еңбек төрелігінің

құрамына қатысу;

- еңбек қатынастарын және олармен тікелей байланысты өзге де қатынастарды реттеу мәселелері бойынша қызметкерлердің өкілдерімен консультациялар мен келіссөздер жүргізу. Мұндай кәсіби қоғамдастыққа жылжымайтын мүліктің тұрғын үй және тұрғын емес қорын басқару және пайдалану маңызды рөл атқарады.

Мысалы, «Шаңырақ» тұрғын үй саласындағы сервис және Энергосервис басқару субъектілерінің қауымдастығы «ИЫҰ және ЗТ Орталық Азия Университеті АҚ-мен, «еңбекті қорғау орталығы» АҚ-мен ынтымақтастықта кадрларды бағалау, аттестаттау, сертификаттау және біліктілігін растау, даярлау және қайта даярлау үшін негіз ретінде уақтылы әзірленіп, 2019 жылы бекітілді. тұрғын және тұрғын емес ғимараттарды басқару

стандарттары.⁶<https://www.inform.kz/ru/cherез-6-let-na-rinok-truda-ezhagodno-budet-vihodit-bolee-300-tisyach-molodih-kazahstanzev-prognoz-svetlani-zhakupovoy-a40bb3>

«Атамекен» ҰКП 10.08.2022 ж. № 15 бұйрығымен мамандарды сертификаттау орталықтарының тізіліміне «Еңбек-2010» ЖШС мамандарын сертификаттау орталығын және келесі біліктіліктерді, кәсіптерді, мамандықтарды енгізді:

1. Тұрғын және тұрғын емес ғимараттарды басқару жөніндегі Менеджер
2. Көп пәтерлі тұрғын үй менеджері
3. «Үй шебері»
4. Ғимарат әкімшісі осы орталықта сертификаттауды жүзеге асырады.

2022 жылғы жаңартылған ақпарат бойынша ҰКП-да 200 қауымдастық (одақ) аккредиттелген, олардың ішінде ТКШ саласы бойынша мыналарды бөліп көрсетуге болады:

- «Қазақстан Су арнасы» Қазақстан Республикасының сумен жабдықтау және су бұру кәсіпорындарының қауымдастығы ЗТБ;
- «Лифтшілер одағы» қауымдастығы нысанындағы ЗТБ;
- «QAZPROPERTY» басқарушы және сервистік компаниялар қауымдастығы «ЗТБ»;
- «Шаңырақ» тұрғын үй саласындағы басқару, сервис және Энергосервис және Энергосервис субъектілерінің Қауымдастығы «ЗТБ (бұдан әрі – «Шаңырақ» ЗТББ);
- «Қазақстан Республикасының Ұлттық кооперативтер және экономикалық қоғамдастықтардың басқа да нысандары қауымдастығы» ЗТБ;
- «Тұрғын үйге қызмет көрсету саласындағы пәтерлердің (үй-жайлардың) меншік иелері кооперативтерінің Алматы қалалық Қауымдастығы» ЗТБ;
- «ҚР өңірлік сауда жылжымайтын мүлік иелері Қауымдастығы» ЗТБ және ЖК және т. б.

«Құрылыс» СБШ, «Коммуналдық қызметтер» СБШ және экономиканың басқа салаларындағы бірқатар салалық біліктілік шеңберлерін әзірлеген және бекіткен «Шаңырақ» ББЗИ-нің жұмыс тәжірибесі мен маңызды рөлін атап өтуге болады.

Сонымен қатар, бұл қауымдастық әртүрлі салаларда көптеген кәсіби стандарттарды әзірледі және бекітті.

6. ЭҚТЖЖ бойынша кәсіптік қызметтің әрбір түрінің

кәсіпорындарында ҰҚЖ бойынша қызметтер мен кәсіптердің негізгі топтарының сипаттамасы және олардың білімі (дипломдар, сертификаттар, куәліктер) және жұмыс тәжірибесі бойынша тиісті біліктіліктер

Бір деңгейдегі біліктіліктің екіншісінен сапалы айырмашылығын анықтайтын сабақтардың білімі, іскерлігі мен құзыреттілігінің сипаттамасы қосымшаға сәйкес «Ғимараттар иен әлеуметтік объектілерін пайдалану» саласы үшін СБШ біліктілік деңгейлерінің сипаттамасы 1-кестеде көрсетілген.

Төменде СБШ деңгейлеріне сәйкес әр маманның қызметіне қажетті білім мен біліктілік деңгейі келтірілген.

⁷ https://kodeksy-kz.com/ka/trudovoj_kodeks/20-1.htm

6.1 СБШ және ҰБЖ сабақтарына арналған білім деңгейлері

СБШ деңгейлері	ҰБЖ-дегі қызметтер (5 таңба бойынша)	Білім,біліктілік деңгейі (<i>тиісті деңгейдегі біліктілікке қол жеткізу жолдары</i>)
8 деңгей	1329-1 Мамандандырылған өндіріс орындарының басшылары (басқарушылары) бөлімшелерінің (техникалық және инженерлік) 1329-3 Мамандандырылған электр, энергия, су, бу, газбен жабдықтау бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары) 1439-9 Басқа қызмет көрсету салалары бойынша мамандандырылған бөлімшелердің басқа басшылары (басқарушылары), б.т.к. 2141-4 Сапаны бақылау инженерлері 2142-9 Басқа құрылыс инженерлері, б.т.к.. 2143-2 Кәріз жүйесі және қалдықтарды бөлу жөніндегі инженерлер 2144-1 Инженер-механиктер (жалпы профиль) 2144-2 Өнеркәсіптік жабдықтар мен құралдар инженерлері 2144-9 Басқа инженер-механиктер, б.т.к. 2149-5 Сметалық инженерлер 2149-9 Инженер-электротехниктерді қоспағанда, техника саласындағы басқа да кәсіби мамандар, б.т.к.. 2151-1 Электр инженерлері (жалпы профиль) 2151-2 Энергетика инженерлері 2151-3 Жылу инженерлері 2151-9 Басқа электр инженерлері, б.т.к.. 2152-3 Аудио және бейне жабдықтар инженерлері 2152-4 Электрондық бақылау-өлшеу аспаптары бойынша инженерлер 2153-2 Телекоммуникация инженерлері	PhD Докторантура, PhD докторы ғылыми дәрежесі, бейіні бойынша PhD докторы, ғылым кандидаты, ғылым докторлары немесе жоғары кәсіптік білім және мамандық бойынша практикалық тәжірибе, немесе басқарушылық жұмыс тәжірибесі. Инновациялық-кәсіби қызмет саласындағы әдіснамалық білім.
7 деңгей	1329-1 Мамандандырылған өндіріс орындарының басшылары (басқарушылары) бөлімшелерінің (техникалық және инженерлік) 1329-3 Мамандандырылған электр, энергия, су, бу, газбен жабдықтау бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары) 1439-9 Басқа қызмет көрсету салалары бойынша мамандандырылған бөлімшелердің басқа басшылары (басқарушылары), б.т.к. 2141-4 Сапаны бақылау инженерлері 2142-9 Басқа құрылыс инженерлері, б.т.к.. 2143-2 Кәріз жүйесі және қалдықтарды бөлу жөніндегі инженерлер 2144-1 Инженер-механиктер (жалпы профиль) 2144-2 Өнеркәсіптік жабдықтар мен құралдар инженерлері 2144-9 Басқа инженер-механиктер, б.т.к. 2149-5 Сметалық инженерлер 2149-9 Инженер-электротехниктерді қоспағанда, техника саласындағы басқа да кәсіби мамандар,б.т.к. 2151-1 Электр инженерлері (жалпы профиль) 2151-2 Энергетика инженерлері 2151-3 Жылу инженерлері	Магистратура және / немесе практикалық тәжірибе. Ғылым және кәсіби қызмет саласындағы тұжырымдамалық білім, кәсіби салада жаңа қолданбалы білім құру.

	2151-9 Басқа электр инженерлері, б.т.к. 2152-3 Аудио және бейне жабдықтар инженерлері 2152-4 Электрондық бақылау-өлшеу аспаптары бойынша инженерлер 2153-2 Телекоммуникация инженерлері	
6 деңге й	1329-1 Мамандандырылған өндіріс орындарының басшылары (басқарушылары) бөлімшелерінің (техникалық және инженерлік) 1329-3 Мамандандырылған электр, энергия, су, бу, газбен жабдықтау бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары) 1439-9 Басқа қызмет көрсету салалары бойынша мамандандырылған бөлімшелердің басқа басшылары (басқарушылары), б.т.к. 2141-4 Сапаны бақылау инженерлері 2142-9 Басқа құрылыс инженерлері, б.т.к. 2143-2 Кәріз жүйесі және қалдықтарды бөлу жөніндегі инженерлер 2144-1 Инженер-механиктер (жалпы профиль) 2144-2 Өнеркәсіптік жабдықтар мен құралдар инженерлері 2144-9 Басқа инженер-механиктер, б.т.к. 2149-5 Сметалық инженерлер 2149-9 Инженер-электротехниктерді қоспағанда, техника саласындағы басқа да кәсіби мамандар, б.т.к. 2151-1 Электр инженерлері (жалпы профиль) 2151-2 Энергетика инженерлері 2151-3 Жылу инженерлері 2151-9 Басқа электр инженерлері, б.т.к. 2152-3 Аудио және бейне жабдықтар инженерлері 2152-4 Электрондық бақылау-өлшеу аспаптары бойынша инженерлер 2153-2 Телекоммуникация инженерлері	Жоғары білім. Бакалавриат, практикалық тәжірибе. Кәсіби саладағы теориялық және практикалық білімнің кең ауқымы.
6 деңге й	3102-3 Телекоммуникация және телерадио хабарларын тарату инженерлерінің көмекшілері 3112-1 Техник-технологтар (жалпы бейін) 3112-2 Өндірісті ұйымдастыру жөніндегі техника 3112-4 Сапаны бақылау техникасы 3113-1 Құрылыс техниктері (жалпы профиль) 3113-5 Мамандандырылған жұмыстар жөніндегі техниктер 3113-9 Басқа құрылыс техниктері, б.т.к. 3114-2 Кәріз жүйесі және қалдықтарды бөлу техникасы 3115-1 Техника-механиктер (жалпы бейін) 3115-8 Салқындату және кондиционерлеу жүйелері бойынша техника 3115-9 Басқа техника-механиктер, б.т.к.. 3121-1 Техника-электриктер (жалпы бейін) 3121-9 Басқа техниктер-электриктер, б.т.к. 3160-1 Құрылыс және өрт инспекторлары 3160-6 Сапаны бақылау және қауіпсіздік инспекторлары 3160-9 Құрылыс жұмыстарының, сапаны бақылау және еңбекті қорғау жөніндегі басқа инспекторлары, б.т.к. 3349-0 Өкімшілік-басқару қызметімен айналысатын басқа да көмекші кәсіби персонал, б.т.к. 3522-0 Телекоммуникация бойынша техник-мамандар 4322-3 Өндірісті диспетчерлік даярлаумен айналысатын қызметшілер	Жоғары білім. Бакалавриат, практикалық тәжірибе. Кәсіби саладағы теориялық және практикалық білімнің кең ауқымы.
5 деңге й	3102-3 Телекоммуникация және телерадио хабарларын тарату инженерлерінің көмекшілері 3112-1 Техник-технологтар (жалпы бейін) 3112-2 Өндірісті ұйымдастыру жөніндегі техника 3112-4 Сапаны бақылау техникасы 3113-1 Құрылыс техниктері (жалпы профиль) 3113-5 Мамандандырылған жұмыстар жөніндегі техниктер 3113-9 Басқа құрылыс техниктері, б.т.к. 3114-2 Кәріз жүйесі және қалдықтарды бөлу техникасы 3115-1 Техника-механиктер (жалпы бейін) 3115-8 Салқындату және кондиционерлеу жүйелері бойынша техника 3115-9 Басқа техника-механиктер, б.т.к. 3121-1 Техника-электриктер (жалпы бейін) 3121-9 Басқа техниктер-электриктер, б.т.к. 3160-1 Құрылыс және өрт инспекторлары 3160-6 Сапаны бақылау және қауіпсіздік инспекторлары	Орта білімнен кейінгі білім, (қолданбалы бакалавриат), практикалық тәжірибе; бакалавриатта кемінде екі жыл оқу немесе арнайы жоғары білім беру бағдарламаларын игерудің үш жылы, практикалық тәжірибе. Кәсіби саладағы теориялық және практикалық білімнің кең ауқымы.

	<p>3160-9 Құрылыс жұмыстарының, сапаны бақылау және еңбекті қорғау жөніндегі басқа инспекторлары, б.т.к.</p> <p>3349-0 Әкімшілік-басқару қызметімен айналысатын басқа да көмекші кәсіби персонал, б.т.к.</p> <p>3522-0 Телекоммуникация бойынша техник-мамандар</p> <p>4322-3 Өндірісті диспетчерлік даярлаумен айналысатын қызметшілер</p> <p>7100-0 Электриктен басқа, құрылысшы-монтажшылар, құрылысшы-әрлеушілер, Суретшілер және ұқсас кәсіптердің жұмысшылары үстіндегі супервайзерлер (бригадирлер)</p>	
4 деңгей і	<p>7100-0 Электриктен басқа, құрылысшы-монтажшылар, құрылысшы-әрлеушілер, Суретшілер және ұқсас кәсіптердің жұмысшылары үстіндегі супервайзерлер (бригадирлер)</p> <p>7119-9 Басқа құрылысшы-монтажшылар және туыстық сабақтардың жұмысшылары, б.т.к.</p> <p>7122-0 Еден төсеушілер мен плиткалар</p> <p>7126-1 Сантехниктер</p> <p>7126-9 Басқа сантехниктер мен құбырлар, б.т.к.</p> <p>7127-0 Кондиционерлер мен тоңазытқыш қондырғыларының механиктері мен монтажшылары</p> <p>7129-0 Басқа құрылысшылар-әрлеушілер және туыстық сабақтардың жұмысшылары, б.т.к.</p> <p>7131-1 Ғимараттар мен құрылыстарға техникалық қызмет көрсету жөніндегі жұмысшылар</p> <p>7131-2 Қасбеттерді, ғимараттар мен құрылыстарды тазалау жөніндегі жұмысшылар және ұқсас сабақтардың жұмысшылары</p> <p>7133-9 Басқа лактар, бояушылар және басқа суретшілер, б.т.к.</p> <p>7411-0 Электр беру желілерінен басқа электриктер мен электрмонтажшылар</p> <p>7412-2 Лифтілердің, экскаваторлардың және өзге де көтергіштердің механиктері мен монтерлері</p> <p>8189-0 Өндірістік стационарлық жабдықтың басқа операторлары, б.т.к.</p>	<p>Жалпы орта білім және, техникалық және кәсіби және кәсіби Білім (орта буын маманы) Жалпы орта білім және практикалық тәжірибе. Кәсіби (теориялық және практикалық) білім мен тәжірибе.</p>
3 деңгей і	<p>7119-9 Басқа құрылысшы-монтажшылар және туыстық сабақтардың жұмысшылары, б.т.к.</p> <p>7122-0 Еден төсеушілер мен плиткалар</p> <p>7126-1 Сантехниктер</p> <p>7126-9 Басқа сантехниктер мен құбырлар, б.т.к.</p> <p>7127-0 Кондиционерлер мен тоңазытқыш қондырғыларының механиктері мен монтажшылары</p> <p>7129-0 Басқа құрылысшылар-әрлеушілер және туыстық сабақтардың жұмысшылары, б.т.к.</p> <p>7131-1 Ғимараттар мен құрылыстарға техникалық қызмет көрсету жөніндегі жұмысшылар</p> <p>7131-2 Қасбеттерді, ғимараттар мен құрылыстарды тазалау жөніндегі жұмысшылар және ұқсас сабақтардың жұмысшылары</p> <p>7133-9 Басқа лактар, бояушылар және басқа суретшілер, б.т.к.</p> <p>7411-0 Электр беру желілерінен басқа электриктер мен электрмонтажшылар</p> <p>7412-2 Лифтілердің, экскаваторлардың және өзге де көтергіштердің механиктері мен монтерлері</p> <p>8189-0 Өндірістік стационарлық жабдықтың басқа операторлары, б.т.к.</p>	<p>Жалпы орта білім және техникалық және кәсіби және кәсіби білім (жоғары деңгей) немесе жалпы орта білім және практикалық тәжірибе және / немесе кәсіптік даярлық (білім беру ұйымының базасындағы бағдарламалар бойынша курстар кәсіби бір жылға дейін дайындық немесе кәсіпорында оқыту). Кәсіби саладағы базалық, жалпы білім беру және тәжірибеге бағытталған білім.</p>
2 деңгей і	<p>7119-9 Басқа құрылысшы-монтажшылар және туыстық сабақтардың жұмысшылары, б.т.к.</p> <p>7122-0 Еден төсеушілер мен плиткалар</p> <p>7126-1 Сантехниктер</p> <p>7126-9 Басқа сантехниктер мен құбырлар, б.т.к.</p> <p>7127-0 Кондиционерлер мен тоңазытқыш қондырғыларының механиктері мен монтажшылары</p> <p>7129-0 Басқа құрылысшылар-әрлеушілер және туыстық сабақтардың жұмысшылары, б.т.к.</p> <p>7131-1 Ғимараттар мен құрылыстарға техникалық қызмет көрсету жөніндегі жұмысшылар</p> <p>7131-2 Қасбеттерді, ғимараттар мен құрылыстарды тазалау жөніндегі жұмысшылар және ұқсас сабақтардың жұмысшылары</p> <p>7133-9 Басқа лактар, бояушылар және басқа суретшілер, б.т.к.</p>	<p>Негізгі орта білім және практикалық тәжірибе және / немесе кәсіптік даярлық (білім беру ұйымы базасындағы қысқа мерзімді курстар немесе кәсіпорында оқыту, белгіленген деңгей). Негізгі базалық білім, кәсіби бағдар</p>

	7411-0 Электр беру желілерінен басқа электриктер мен электромонтажшылар 7412-2 Лифтілердің, экскаваторлардың және өзге де көтергіштердің механиктері мен монтерлері 8189-0 Өндірістік стационарлық жабдықтың басқа операторлары, б.т.к.	
1 денге й	9116-0 Ашық аумақтарды тазалаушылар мен тазалаушылар 9120-3 Терезе жуғыштар 9120-9 Басқа жуғыштар, б.т.к.. 9212-1 Бақша жұмысшылары 9212-2 Шөп шабушылар 9212-9 Абаттандыру және көгалдандыру бойынша басқа да біліктілігі жоқ жұмысшылар, б.т.к. 9312-2 Ғимараттарды салу және жөндеу бойынша біліктілігі жоқ жұмысшылар 9610-1 Қоқыс жинаушылар мен қайта өңдеушілер (жалпы профиль) 9622-1 Ғимараттардың күзетшілері мен күзетшілері 9622-2 Күзетшілер мен консьерждер 9629-2 Есептегіштерді бақылаушылар (көрсеткіштерді есептегіштер) 9629-7 Қолөнершілер 9629-9 Басқа біліктілігі жоқ жұмысшылар, б.т.к.	Бастауыш білім және практикалық тәжірибе және / немесе жұмыс орнында қысқа мерзімді оқыту (нұсқау) және / немесе қысқа мерзімді курстар. қоршаған әлем туралы плиткалар. Құбылыстар арасындағы қарапайым байланыстарды түсіну.

7. САЛАНЫҢ КӘСІБИ СТАНДАРТТАРЫНЫҢ ТІЗБЕСІ

(қолданыстағы және әзірлеуге жоспарланған)

ҚР Премьер-Министрінің орынбасары Е.Л. Тоғжановтың 2022 жылғы 14 сәуірдегі хаттамалық тапсырмаларын іске асыру мақсатында ИИДМ-нің 2022 жылғы 26 мамырдағы № 285 бұйрығымен «Атамекен» ҰКП, сала бірлестіктері, оқу орындары және жергілікті атқарушы органдар құрамында құрылыс кәсіптері бойынша салалық біліктілік шеңберлерін әзірлеу немесе өзектендіру мәселелері жөніндегі жұмыс тобы бекітілді.

Кәсіптік стандарттарды әзірлеу және өзектендіру жөніндегі 2022-2023 жылдарға арналған жоспарға сәйкес Еңбекмині (МДМ) 3 СБШ өзектендірілді, оның ішінде ТКШ саласы бойынша:

- «Әлеуметтік инфрақұрылым ғимараттары мен объектілерін пайдалану» СБШ (Салалық комиссияның 31.03.2023 жылғы № 22 ХАТТАМАСЫ);

- «Коммуналдық қызметтер» СБШ (Салалық комиссияның 10.03.2023 жылғы хаттамасы № 35-нқ).

Сондай-ақ, 2023 жылы **202 кәсіпті қамтитын 38 кәсіби стандарт** бекітілді және қолданыста, оның ішінде:

1) 116 кәсіпті қамти отырып, 20 кәсіптік стандарт өзектендірілді (оның ішінде: *ТКШ саласы бойынша 35 кәсіпті қамтитын 4 КС*),

2) 18 кәсіпті қамтитын 5 Кәсіби стандарт әзірленді (оның ішінде: *ТКШ саласы бойынша 13 кәсіпті қамтитын 3 КС*).

3) 2023 жылғы қыркүйекте қабылданған кәсіптік біліктілік туралы Заңға сәйкес жаңа құрылым бойынша 86 кәсіп (құрылыс саласы бойынша) мыналарды қамтитын 13 кәсіби стандарт әзірленді.

Әзірлеушілер Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігінің Құрылыс және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері комитеті, Комитеттің ведомстволық бағынысты ұйымдары, жұмыс тобы.

ТКШ саласы бойынша барлығы 48 кәсіпті қамтитын 7 КС бекітілді.

7.1 ТКШ саласының қолданыстағы кәсіби стандарттары (бұрынғы құрылымы бойынша ҚР «Атамекен» ҰКП бұйрығымен бекітілген)

Тіркеу №	КС атауы	МАМАНДЫҚТАР		Бекіту туралы бұйрықтың № және күні			
ТКШ саласы бойынша (өзектендіру):							
3-қосымша (ТКШ)	Тұрғын және тұрғын емес ғимараттарды сумен жабдықтау және су бұру бойынша қызмет көрсету	1)	2142-9-006 Су құбыры-кәріз шаруашылығының құрылыстары мен жабдықтарын пайдалану және жөндеу жөніндегі инженер	№ 122 28.07.2023 ж. бастап (өзектендіру)			
		2)	*** Әлеуметтік инфрақұрылым ғимараттары мен объектілерін пайдалану жөніндегі Техник				
		3)	7126-1-001 Сантехник-слесарь				
4-қосымша (ЖКХ) \	Сумен жабдықтау және су бұру жүйелерін пайдалану	4)	2143-2-001 Су тазарту құрылыстары жөніндегі инженер	№ 122 от 28.07.2023ж. бастап (өзектендіру)			
		5)	*** Сумен жабдықтау және су бұру шебері				
		6)	*** Сумен жабдықтау желілері мен құрылыстарын пайдалану жөніндегі техник				
		7)	*** Су бұру желілері мен құрылыстарын пайдалану жөніндегі техник				
		8)	7126-9-015 Авариялық-қалпына келтіру жұмыстарының слесарі				
		9)	8189-0-035 Тазарту құрылыстарының операторы				
		10)	8189-0-031 Тордағы оператор				
		11)	8189-0-030 Құм ұстағыштар мен май ұстағыштардағы оператор				
		12)	8189-0-029 Тұндырғыштардағы оператор				
		13)	8189-0-025 Аэротенктердегі оператор				
		14)	8189-0-042 Шөгінділерді жою жөніндегі құрылыстардың операторы				
		15)	8189-0-027 Балшық алаңдарындағы оператор				
		16)	8189-0-032 Сүзгілердегі оператор				
		17)	8189-0-040 Суару және сүзу алқаптарының операторы				
		18)	8189-0-026 Биофилтрлердегі оператор				
		19)	8189-0-033Эмшерлердегі оператор				
		20)	8189-0-028Метантенкалардағы оператор				
		21)	8189-0-045Тұнбаны кептіру жөніндегі қондырғы операторы				
		22)	8189-0-046Тұнбаны сусыздандыру жөніндегі қондырғы операторы				
		23)	8189-0-043 Арнайы су тазарту операторы				
		24)	8189-0-021 Су бекіту құрылыстарының операторы				
		25)	8189-0-048 Хлоратор қондырғысының операторы				
		26)	9629-2-001 Су шаруашылығы бақылаушысы				
		27)	*** Диспетчерлік басқару пунктінің операторы				
		28)	*** Тазарту құрылыстарының технологиялық жабдықтарын монтаждаушы				
		29)	*** Су сапасын талдау зертханашысы				
		8-қосымша (ТКШ)	Іргелес аумақтарға қызмет көрсету		30)	3432-2-001 Ландшафт дизайнері	28.07.2023 ж. № 122 (өзектендіру)
					31)	6113-2-002 Бау-бақша қызметкері	
					32)	9116-0-001 Аула тазалаушы	
Қосымша 12 (ТКШ)	Тұрғын және тұрғын емес ғимараттарды басқару	33)	** Тұрғын және тұрғын емес ғимараттарды басқару жөніндегі Менеджер	№ 122 28.07.2023 ж. (өзектендіру)			
		34)	** Көп пәтерлі тұрғын				
		35)	**Үй менеджері				
ТКШ салалары бойынша (әзірлеу):							
Қосымша	Клининг	36)	** Клининг қызметтерінің технологы	№ 137			

а 2 (ТКШ)		37)	7119-9-019 Техник – механик	01.09.2023 бастап (әзірлеу)
Қосымша а 4 (ТКШ)	Лифт шаруашылығы және эскалаторлар (түрлері бойынша)	38)	7412-2** Лифттер мен эскалаторлар бойынша электромеханик	№ 137 01.09.2023 бастап (әзірлеу)
		39)	7412-9 ** Техник-механик	
Қосымша а 5 (ТКШ)	Ғимараттарға қызмет көрсету	40)	3113-1-001 Ғимарат механигі	№ 137 от 01.09.2023 бастап (әзірлеу)
		41)	3113-1-003 Құрылыстар мен құрылыстарды мемлекеттік техникалық тексеру жөніндегі техник	
		42)	7100-0-006 Құрылыстарды жөндеу және салу шебері	
		43)	7100-006 Құрылыстарға техникалық қызмет көрсету шебері	
		44)	3113-1-003 Ғимараттардың биік бөліктерін техникалық күтіп ұстау және жөндеу жөніндегі жұмысшы	
		45)	3113-1-002 Ғимараттарға кешенді қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі жұмысшы	
		46)	7119-9-019 Құрылыс слесарі	
		47)	7131-2-006 Қасбеттерді тазалаушы	
		48)	7122-0-004 Полотер	
<p>Ескерту: ** - Кәсіптің кодтары мен деректері 2023 жылы ҰБЖ (ҚР ҰК 01-2017) өзгерістер жобасына, 19.10.2023 ж. № 24-02-24/2390-И және 16.02.2023 ж. № 24-5-18/221-і-ні қосу үшін негіздемелері бар өтінімдерге қолдау көрсетілді және енгізілді. *** - ҰБЖ-ға кодты қосу үшін ұсынылады.</p>				

2024-2026 жылдары ТКШ салаларының 20 жаңа кәсіби стандарттарын әзірлеу және құрылыс (96 кәсіпті қамти отырып) жоспарлануда, оның ішінде 23 кәсіпті қамти отырып, ТКШ саласында 4 кәсіби стандарт.

Бұдан басқа, бұрын әзірленген кәсіби стандарттарды өзектендіру жоспарлануда (әр үш жыл сайын).

Сонымен қатар, ескі құрылым бойынша әзірленген кәсіби стандарттарды өзектендіру мазмұны мен құрылымын толық өңдеуді талап етеді, сондықтан да қаржыландыруды қамтамасыз етуді талап етеді.

7.2 Әзірлеуге жоспарланған саланың кәсіби стандарттары

Кәсіби стандарттар	Мамандықтар (№/пп, атауы)	Саласы	
2024 жылы (әзірлеу)			
1. «Коммерциялық жылжымайтын мүлік басқармасы»	1)	1229-0-003 Менеджер (коммерциялық жылжымайтын мүлікте)	ЖКХ
	2)	3349-0-008 Ғимарат әкімшісі	
	3)	2142-9-004 Ғимараттар мен құрылыстарды пайдалану мен жөндеуді ұйымдастыру жөніндегі инженер	
	4)	3334-0-002 Жылжымайтын мүлік жөніндегі агент	
2. Көп қабатты тұрғын үйлер мен ғимараттарды күтіп ұстау және жөндеу кезіндегі өнеркәсіптік альпинизм қызметтері	5)	7119-9-016 Өнеркәсіптік альпинист	ЖКХ
	6)	7119-2-003 Монтажшы-биіктік	
	7)	7119-9-018 Ғимараттардың биік бөліктерін техникалық күтіп ұстау және жөндеу жөніндегі жұмысшы	
3. Тұрғын үй бейнебақылау жүйелерін пайдалану	8)	2152-3-001 Бейне жабдықтар инженері	ЖКХ
	9)	3122-3-002 Аудио және бейне жабдықтар бойынша техник	
	10)	3521-1-002 Бейне жабдықтар бойынша техник	
	11)	3521-1-001 Бейне және дыбыстық жабдық шебері	
	12)	9622-1-001 Күзет дабылы және бейнебақылау операторы	
4. Тұрғын үйлердегі тұрғын	13)	3160-1-011 Ғимараттарға техникалық қызмет көрсету жөніндегі басшы	ЖКХ

үй-жайларды автоматтандыру, өрт сөндіру және зияткерлік басқару жүйелеріне қызмет көрсету	14)	2141-3-001 Автоматтандыру инженері	
	15)	2149-3-012 Өртке қарсы автоматика инженері	
	16)	3122-4-006 Бақылау-өлшеу аспаптары және автоматика жөніндегі Техник	
	17)	3160-1-007 Ғимараттарға техникалық қызмет көрсету инспекторы	
	18)	3160-1-015 Өрт қауіпсіздігі жөніндегі маман	
	19)	2151-2-030 Автоматтандырылған жүйелер жөніндегі маман	
	20)	7422-2-003 Күзет-өрт дабылының электромонтері	
	21)	7239-9-014 Өрт жабдықтары жөніндегі слесарь	
	22)	3159-0-002 Автоматтандырылған басқару жүйесінің диспетчері	
	23)	7131-1-001 Ғимараттар мен құрылыстарға техникалық қызмет көрсету жөніндегі жұмысшылар	
2024 жылы (жаңа заңнама бойынша өзектендіру)			
5. Тұрғын және тұрғын емес ғимараттарды басқару	24)	** Тұрғын және тұрғын емес ғимараттарды басқару жөніндегі менеджер	ҰҚП бұйрығының 11-қосымшасы № 122 28.07.2023ж.
	25)	**Көп пәтерлі тұрғын үй менеджері	
	26)	**Хаус-мастер	
2025 жылы (жаңа заңнама бойынша қайта жаңарту)			
6. Тұрғын және тұрғын емес ғимараттарды сумен жабдықтау және су бұру бойынша қызмет көрсету (өзектендіру)	27)	2142-9-006 Су құбыры-кәріз шаруашылығының құрылыстары мен жабдықтарын пайдалану және жөндеу жөніндегі Инженер	ҰҚП №122 бұйрығының 3-қосымшасы 28.07.2023 ж.
	28)	***Ғимараттар мен әлеуметтік инфрақұрылым объектілерін пайдалану жөніндегі Техник	
	29)	7126-1-001 Слесарь-сантехник	
7. Сумен жабдықтау және су бұру жүйелерін пайдалану (өзектендіру)	30)	2143-2-001 Су тазарту құрылыстары жөніндегі инженер	ҰҚП №122 бұйрығының 4-қосымшасы 28.07.2023 ж..
	31)	*** Сумен жабдықтау және су бұру шебері	
	32)	*** Сумен жабдықтау желілері мен құрылыстарын пайдалану жөніндегі техник	
	33)	*** Су бұру желілері мен құрылыстарын пайдалану жөніндегі техник	
	34)	7126-9-015 Авариялық-қалпына келтіру жұмыстарының слесарі	
	35)	8189-0-035 Тазарту құрылыстарының операторы	
	36)	8189-0-031 Тордағы оператор	
	37)	8189-0-030 Құм ұстағыштар мен май ұстағыштардағы оператор	
	38)	8189-0-029 Тұндырғыштардағы оператор	
	39)	8189-0-025 Аэротенктердегі оператор	
	40)	8189-0-042 Шөгінділерді жою жөніндегі құрылыстардың операторы	
	41)	8189-0-027 Балшық алаңдарындағы оператор	
	42)	8189-0-032 Сүзгілердегі оператор	
	43)	8189-0-040 Суару және сүзу алқаптарының операторы	
	44)	8189-0-026 Биофильтрлердегі оператор	
	45)	8189-0-033 Эмшерлердегі оператор	
	46)	8189-0-028 Метантенкалардағы оператор	
	47)	8189-0-015 Тұнбаны кептіру жөніндегі қондырғы операторы	
	48)	8189-0-045 Тұнбаны сусыздандыру жөніндегі қондырғылардың операторы	
	49)	8189-0-043 Арнайы су тазарту операторы	
	50)	8189-0-021 Су бекіту құрылыстарының операторы	
	51)	8189-0-048 Хлоратор қондырғысының операторы	
	52)	9629-2-001 Су шаруашылығы бақылаушысы	
53)	*** Диспетчерлік басқару пунктінің операторы		
54)	*** Тазарту құрылыстарының технологиялық жабдықтарын монтаждаушы		
55)	*** Су сапасын талдау зертханашысы		
8. Іргелес аумақтарға қызмет	56)	3432-2-001 Ландшафт дизайнері	ҰҚП №122 бұйрығының
	57)	6113-2-002 Бағбан	

көрсету	58)	9116-0-001 Тазалаушы	ң 8- қосымшасы 28.07.2023 ж.
9. Клининг	59)	*** Тазалау қызметтерінің технологы	01.09.2023 ж. № 137 бұйрықтың 2- қосымшасы
	60)	3115-1-016 Техник-механик	
10. Лифт шаруашылығы және эскалаторлар (түрлері бойынша)	61)	*** Лифт және эскалатор электромеханигі	ҰКП 01.09.2023 ж. № 137 бұйрығыны ң 4- қосымшасы
	62)	3115-1-016 Техник-механик	
	63)	9629-9-006 Лифтер*	
11. Ғимараттарға қызмет көрсету	64)	3113-1-001 Механик здания	ҰКП 01.09.2023 ж. № 137 бұйрығыны ң 5- қосымшасы
	65)	3113-1-003 Құрылыстар мен құрылыстарды мемлекеттік техникалық тексеру жөніндегі техник	
	66)	7100-0-006 Құрылыстарды жөндеу және салу шебері	
	67)	7100-0-009 Құрылыстарға техникалық қызмет көрсету шебері	
	68)	7119-9-018 Ғимараттардың биік бөліктерін техникалық күтіп ұстау және жөндеу жөніндегі жұмысшы	
	69)	7131-1-001 Ғимараттарға кешенді қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі жұмысшы	
	70)	7119-9-019 Құрылыс слесарі	
	71)	7331-2-006 Қасбеттерді тазалаушы	
12. Апаттық-диспетчерлік қызмет	72)	7122-0-013 Полотер	ҰКП 26.12.2019 ж. № 262 бұйрығыны ң 18- қосымшасы
	73)	*** Аға шебер	
	74)	*** Коммуналдық қызмет диспетчері	
	75)	*** Авариялық-диспетчерлік қызметтің Слесарь-электригі	
	76)	7126-9-015 Авариялық-қалпына келтіру жұмыстарының слесарі	
13. Тұрғын және тұрғын емес ғимараттарды желдету және кондиционерлеу бойынша қызмет көрсету	77)	*** Газ жабдығы бойынша авариялық-диспетчерлік қызметтің слесарі	ҰКП 26.12.2019 ж. № 262 бұйрығыны ң 23- қосымшасы
	78)	*** Желдету жүйелері мен санитарлық-техникалық жабдыктарды техникалық пайдалану жөніндегі инженер	
	79)	3115-8-005 Салқындату және кондиционерлеу жүйелері бойынша техник	
	80)	7127-0-001 Ауаны баптауға арналған жабдық механигі	
	81)	7239-2-044 Желдету және ауаны баптау жүйелерін жөндеу және қызмет көрсету жөніндегі слесарь	
82)	9629-7-007 Ауаны баптау және жылыту қызметінің жабдыктарына қызмет көрсету жөніндегі жұмысшы		
2026 жылы (ТКШ саласы бойынша КС әзірлеу/өзектендіру жоспарланбайды)			
-/-	-/-	-/-	-/-
2027 жылы (КС толық қайта өңдеу жоспарлануда, қаржыландыру қажет)			
14. Жылумен жабдықтау жүйелерін баптау	1	*** Баптау қызметінің бастығы	ТКШ, ҰКП 26.12.2019 ж. № 262 бұйрығыны ң 19- қосымшасы
	2	*** Баптау қызметін есепке алу аспаптары секторының инженері	
	3	2144-9-006 Баптау және сынау жөніндегі инженер	
	4	3112-2-001 Баптау және сынау жөніндегі техник	
	5	3122-4-009 Техник-аспапшы	
	6	*** Коммуналдық қызмет диспетчері	
15. Жылумен жабдықтау жүйелерін жөндеу	7	*** Жылу желілерін жөндеу инженері	ТКШ, ҰКП 2019.12.26 № 262 бұйрығыны ң 20- қосымшасы
	8	*** Жылу желілерін жөндеу шебері	
	9	7239-2-051 Жылу желілерінің жабдыктарын жөндеу жөніндегі слесарь	
	10	8211-3-003 Механикалық құрастыру жұмыстарының слесарі	
16. Жылумен жабдықтау жүйелерін пайдалану	11	*** Диспетчерлік қызметтің бастығы	ТКШ, ҰКП 26.12.2019 ж. № 262 бұйрығыны
	12	*** Жылумен жабдықтау жүйесі қызметінің бастығы	
	13	*** Жылумен жабдықтау жүйелерін пайдалану жөніндегі инженер	
	14	*** Жылумен жабдықтау жүйелерін пайдалану шебері	

	15	2151-3-001 Жылу желілерінің диспетчері	н 22- қосымшасы
	16	7239-2-043 Жылу желілеріне қызмет көрсету жөніндегі слесарь	
	17	7239-2-042 Жылу пункттеріне қызмет көрсету жөніндегі слесарь	
	18	8185-3-002 Сорғы қондырғыларының машинисі	
	19	8182-2-003 Қазандық операторы	
17. Тұрғын және тұрғын емес ғимараттарды энергиямен қамтамасыз етуге қызмет көрсету	20	2151-2-028 Инженер-энергетик	ТКШ, ҰКП 26.12.2019 ж. № 262 бұйрығыны н 26- қосымшасы
	21	3113-1-002 Ғимаратқа техникалық қызмет көрсету механигі	
	22	*** Технологиялық қондырғылар мен газ жабдықтарын жөндеу және қызмет көрсету жөніндегі слесарь	
	23	7239-2-040 Жылу беру жабдығына қызмет көрсету жөніндегі слесарь	
	24	7413-2-001 Алаңшілік электрмен жабдықтау және жарықтандыру электромеханигі	
	25	8186-0-009 Қазандық машинисі (от жағушы)	
18. Электр сымдары мен жарықтандыру құрылғыларын орнату бойынша электротехникалық және монтаждау жұмыстары	26	7215-3-001 Кабельдік дәнекерлеуші	ҚҰРЫЛЫС ҰКП 26.12.2019 ж. № 262 бұйрығыны н 10- қосымшасы
	27	7411-0-013 Кабельдік желілер бойынша электромонтажшы	
	28	7411-0-014 Жарықтандыру және жарықтандыру аспаптары бойынша электр монтаждаушы	
	29	7411-0-020 Электрмонтажшы-реттеуші	
	30	7400-0-011 Электрик жұмысшыларына супервайзерлер (бригадирлер)	
19. Газбен жабдықтау жүйелерін монтаждау және пайдалану	31	7126-9-015 Құрылыс слесарі	ҚҰРЫЛЫС, ҰКП 28.07.2023 ж. № 122 бұйрығыны н 15- қосымшасы
	32	8131-9-153 Шағын механикаландыру құралдарының машинисі	
	33	7421-1-003 Бақылау-өлшеу аспаптары мен автоматика жүйелерін реттеуші	
	34	*** Басшының көмекшісі (газбен жабдықтаушы ұйымдар)	
	35	2142-4-004 Қадағалау инженері	
	36	*** Өндірістік бөлім бастығы	
<p>Ескерту:</p> <p>** - кәсіптің кодтары мен деректері 2023 жылы ҰБЖ (ҚР ҰК 01-2017) өзгерістер жобасына, 19.10.2023 ж. № 24-02-24/2390-И және 16.02.2023 ж. № 24-5-18/221-і-ні қосу үшін негіздемелері бар өтінімдерге қолдау көрсетілді және енгізілді.</p> <p>*** - ҰБЖ-ға кодты қосу үшін ұсынылады.</p>			

Әзірленуге жататын жаңа кәсіби стандарттардың жоғарыда көрсетілген тізбесі ұсыныстар/өтінімдер ескеріле отырып қалыптастырылды:

- «QAZPROPERTY» коммерциялық жылжымайтын мүлік нарығына қатысушылар қауымдастығы « қауымдастығы нысанындағы ЗТБ 18.08.2023 ж. № 93-2023:

3)»Коммерциялық жылжымайтын мүлік басқармасы»;

4) «Тазалау» өзектендіру;

- «ТКШ жаңғырту және дамыту ҚазОрталығы» АҚ 08.09.2023 ж. № 16-05/828:

5) «Көп қабатты тұрғын үйлер мен ғимараттарды күтіп ұстау және жөндеу кезіндегі өнеркәсіптік альпинизм қызметтері»;

6)»Тұрғын үй Бейнебақылау жүйелерін пайдалану»;

7) «Тұрғын үйлердегі тұрғын үй-жайларды автоматтандыру, өрт сөндіру және зияткерлік басқару жүйелеріне қызмет көрсету»;

- «Каспий қоғамдық университеті» ҚБ 12.09.2023 ж. №04.01/7720:

- «Ш. Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті» КЕАҚ 12.09.2023 ж. № 0,13,11-13/4139:

14) «Ақылды үйді» жобалау және қызмет көрсету.

Бұдан басқа, Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі мемлекеттік органдармен, «Атамекен» Ұлттық Кәсіпкерлер палатасымен бірлесіп, ҰБЖ-ны, электрондық еңбек биржасындағы сұранысқа ие бос жұмыс орындарын, жаңа кәсіптер мен құзыреттер атласын талдау қорытындысы бойынша КС әзірлеу және/немесе өзектендіру талап етілетін кәсіптердің тізбесін айқындады.

8. ҚОРЫТЫНДЫЛАР МЕН ҰСЫНЫСТАР

(ҰБЖ, білім беру жіктеуіштерін жаңарту бойынша ұсыныстар)

Технологияның дамуымен кейбір мамандықтар ескіреді немесе мүлдем жоғалады; олардың орнына басқа мамандықтар пайда болады.

Еңбек нарығы қалай өзгертінін және болашақта қандай мамандықтар қажет болатынын түсіну үшін форсайт-болжам жасалады.

Форсайт-зерттеудің (жаңа кәсіптер атласы) қорытындысы бойынша алдағы 5-10 жылда экономиканың тоғыз саласында (тау-кен металлургиясы, мұнай-газ саласы, ауыл шаруашылығы, көлік және логистика, машина жасау, АКТ, энергетика, туризм, құрылыс) 239 жаңа кәсіп пайда болатыны, 95-і өзгертінін және 129-ы жойылатыны анықталды.⁸

Мысалы, құрылыс саласында «робототехника жөніндегі техник» мамандығы, энергетикада — атом электр станцияларын салу және пайдалану жөніндегі маман, ақпараттық технологиялар саласында — киборгизация жөніндегі нұсқаушы, тау — кен металлургиясында-қашықтағы оператор-технолог пайда болады.

Жақын арада тау — кен металлургиясындағы конвейер машинисі, көтергіш құрылғылар машинисі (2030 жылға қарай), металл газ кескіш, құрылыс саласында-шыны жасаушы (2030 жылға қарай) мамандықтары жоғалады.

Жоғарыда аталған мамандықтар мүлдем жойылмайды; тек олар қоғамның қажеттіліктеріне сәйкес жаңартылатынын атап өткен жөн.

Уақытпен қатар жүру үшін Сіз үнемі және кез-келген кәсіпте жаңа нәрселерді үйреніп, басқа салаларда дамуыңыз керек.

Жаңа мамандықтар сұранысқа ие болады: саланы цифрландыру, «ақылды» мақсатты тұтыну, экологиялық талаптардың өсуі, таза энергетика, энергия объектілерін басқару процесін автоматтандыру, электр және жылу энергиясын «ақылды» тұтыну және т.б.

Кәсіптің өзгеруі болжануда:

Электр инженерлері → «ақылды» электр желілерінің инженері

(Smart Grid технологиясын енгізу және баламалы энергия көздерін пайдалануға көшу, энергия өндіретін объектілерді, энергияны беру және тарту жүйесін өзгерту үшін Big Data алу мен өңдеуді цифрландыру).

Жоғарыда айтылғандардың негізінде процеске қатысушылар саладағы осындай өзгерістерге дайын болуға тиіс, яғни «икемді» болуға тиіс: өз біліктіліктерін, білімдерін, іскерліктері мен дағдыларын қайта даярлау/ қайта оқыту/ ұдайы арттыру бөлігіндегі мамандар; білім беру мекемелері - өздерінің білім беру бағдарламаларын қайта қарау; салалық мемлекеттік органдар мен жұмыс берушілер бірлестіктері талаптар бойынша кәсіби стандарттарды әзірлеу/өзектендіру уақыт.

Сабақтардың ұлттық жіктеуіші (ҰБЖ) Еңбек ресурстарын статистикалық есепке алу мен жіктеуде, кадрларға қажеттілікті болжауда, кадрларды даярлау бойынша білім беру тапсырысын қалыптастыруда, салалық біліктілік шеңберін және кәсіби стандарттарды әзірлеуде, бос жұмыс орындарын орналастыруда және электрондық еңбек биржасында түйіндемеде қолданылады (Enbek.kz), электрондық еңбек шарттарын тіркеу (hr.enbek.kz) және басқа да есептерде сабақтармен.

Қазіргі уақытта, бес жылда бір рет жүзеге асырылатын Қазақстан Республикасының Ұлттық сабақ сыныптауышын (ҚР ҰКЗ 01-2017) қайта қарау шеңберінде Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігіне 19.10.2023 жылғы № 24-02-24/2390-И и 16.02.2023 жылғы № 24-5-18/221-ішкі істер министрлігіне жаңа сабақтарды енгізу бойынша ұсыныстар жолданды мамандықтар мен құзыреттер.

Барлығы келесі мамандықтарға ҰБЖ кодтарын беру қажет:

3349-0-021 * * Тұрғын және тұрғын емес ғимараттарды басқару жөніндегі менеджер;

1439-9-034** Көп пәтерлі тұрғын үй менеджері;

⁸<https://www.inform.kz/ru/cherez-6-let-na-rinok-truda-ezhegodno-budet-vihodit-bolee-300-tisyach-molodih-kazahstantsev-prognoz-svetlani-zhakupovoy-a40bb3>

1439-9-035 * * Ғимарат, көппәтерлі үй менеджері;

7129-0-009 * * Үй шебері;

Бұдан басқа, кәсіптік стандарттар тізбесіне сәйкес және жаңа кәсіптерді оқыту үшін білім беру бағдарламаларын әзірлеу үшін ҰБЖ-ға мынадай сабақтарды/кәсіптерді қосу қажет:

1439-2-001 * * Коммерциялық жылжымайтын мүлік менеджері;

1439-3-001 * * Коммерциялық жылжымайтын мүлік әкімшісі;

2143-3-001 * * Коммерциялық үй-жайларды/ғимараттарды пайдалану жөніндегі бас инженер;

3111-9-006 * * Су сапасын талдау зертханашысы;

3113-9-005 * * Тазалау қызметтерінің технологы;

3113-9-006 * * Әлеуметтік инфрақұрылым ғимараттары мен объектілерін пайдалану жөніндегі техник;

3113-9-007 * * Ғимаратты басқарудың зияткерлік жүйелеріне қызмет көрсету жөніндегі техник;

3113-9-008 * * Тазалау қызметтерінің технологы;

3114-2-006 * * Сумен жабдықтау желілері мен құрылыстарын пайдалану жөніндегі техник;

3114-2-007 * * Су бұру желілері мен құрылыстарын пайдалану жөніндегі техник;

3334-0-011 * * Коммерциялық жылжымайтын мүлік брокері.

*** Сумен жабдықтау және су бұру шебері;

*** Тазарту құрылыстарының технологиялық жабдықтарын монтаждаушы;

*** Лифт және эскалатор электромеханигі;

*** Аға шебер;

*** Диспетчерлік басқару пунктіннің операторы;

*** Коммуналдық қызмет диспетчері;

*** Авариялық-диспетчерлік қызметтің слесарь-электригі;

*** Газ жабдығы бойынша авариялық-диспетчерлік қызметтің слесарі;

*** Желдету жүйелері мен санитарлық-техникалық жабдықтарды техникалық пайдалану жөніндегі инженер;

Сондай ақ ҰБЖ кодтарын тағайындау қажет:

2142-9 - * * Құрылыстағы инновациялар жөніндегі менеджер;

2142-9 - * * Құрылыстағы жөндеу жөніндегі маман;

2151-1 - * * Энергия үнемдеу технологияларының инженері;

7100-0 - * * ВІМ-де жұмыс істеу дағдылары бар прораб;

2164-1 - * * Генеративті дизайнды қолдану дағдысы бар дизайнер;

2164-9 - * * Виртуалды дизайнер;

2164-9 - * * «Ақылды үй» жобалаушысы; а

2521-3 - * * Үлкен деректерді өңдеу талдаушысы;

- 2521-3 - * * Сандық дизайнер (BIM маманы);
 8188-2 - * * Құрылыс роботтары/робототехника операторы;
 7127-0 - * * Желдету және пневмокөлік жүйелерінің монтажшысы;
 *** Негізгі бөлімдегі бас маман (сәулет-жоспарлау шеберханасы);
 *** Жер қазу және траншея машинасының операторы;
 *** Санитарлық-техникалық жабдықты пайдалану жөніндегі инженер;
 *** Сайт шебері;
 *** Учаске бастығы;
 *** Моль егеуқұйрығы;
 *** Инженер-технолог;
 *** Өндірістік бөлім бастығы;
 *** Құрғақ құрылыс шебері (жұмыс біліктілігі);
 *** Құрылысшылар-монтажшылар, құрылысшылар-әрлеушілер, суретшілер және
 электриктерден басқа байланысты кәсіптердің жұмысшылары;
 *** Басшының көмекшісі (газбен жабдықтаушы ұйымдар);
 *** Қадағалау инженері;
 *** Күю жабындарын монтаждау жөніндегі жабдық операторы;
 *** Инженер-механик;
 *** Сумен жабдықтау және кәріз жүйелерін салу инженері;
 *** Бас инженер;
 *** Супервайзер (Бригадир);
 *** Тракторшы-машинист.

9. СБШ БІЛІКТІЛІК ДЕҢГЕЙЛЕРІНІҢ СИПАТТАМАСЫ

СБШ біліктілік деңгейлерінің сипаттамасы қосымшаға сәйкес «1-кесте. «Ғимараттар мен әлеуметтік инфрақұрылым объектілерін пайдалану» саласы үшін СБШ біліктілік деңгейлерінің сипаттамасы» деген сипаттамасы кестелік форматта келтірілді.

Бұл кестеде ЭҚТЖЖ мен ҰБШ деңгейлерінің, ҰҚЖ қызметтерінің өзара байланысы, сондай-ақ ұжымдық еңбек бөлінісіндегі рөлдер, қызметті жүзеге асыру үшін қандай білім, іскерлігі (дағдылар) қажет, сондай-ақ жеке құзыреттер көрсетілген.

ҰБШ біліктілік деңгейлерінің бірыңғай шкаласын айқындайды және сәйкестікті растау және мамандардың біліктілігін беру үшін негіз болып табылады.

Шеңберлі құрылымның құрылымы біліктіліктің 3 деңгейін білдіреді:

- жеке және кәсіби құзыреттер;
- дағдылар мен біліктіліктер;
- білім.

Қызметкердің белгілі бір еңбек функцияларын орындау үшін жеткілікті білімі мен дағдыларының жалпы жиынтығын бағалау үшін 9 біліктілік деңгейі көзделеді:

- қатаң талаптар ұсынылмайтын біліктілігі жоқ еңбек деңгейі 1;
- жұмысшы мамандықтарының 2, 3, 4 деңгейлері,
- маман 5, 6 деңгейлері,
- ұйым басшыларының 7, 8 деңгейлері, топ менеджерлер,
- 9 деңгей - ел басшылығы.

Төменде кестедегі формада біліктіліктің әр деңгейіне қажетті іскерлігі мен дағдылар, жеке және кәсіби құзыреттер көрсетілген,

Төменде кестелік нысанда біліктіліктің әрбір деңгейі үшін қажетті іскерлігі мен дағдылар, жеке және кәсіби құзыреттіліктер, сондай-ақ біліктілікке

негізделген оқыту нәтижелеріне қойылатын талаптарды сабақтастық, сабақтастық және дәйекті арттыру қағидаттары (1-ден 8-ші біліктілік деңгейіне дейін) көрсетілген.

9.1 ҰБШ деңгейлері бойынша ҰБШ деңгейлері, құзыреттер

ҰБШ деңгейлері	ҰБШ деңгейлері	Жеке және кәсіптік құзыреттер
1	Белгілі үлгі бойынша қарапайым тапсырмаларды орындау	Тікелей бақылаудағы қызмет
2	Берілген іс-қимыл алгоритмі бойынша тапсырмаларды орындау және оны жұмыс жағдайларына сәйкес түзету	Дербестіктің белгілі бір үлесі бар басшылықтағы қызмет
3	Стандартты жағдайларда типтік кәсіби мәселелерді шешу	Қойылған міндетке сүйене отырып белгілі бір дербестік үлесі бар қызмет
4	Оқу және еңбек жағдайын, оның мүмкін болатын өзгерістері мен салдарын дербес талдауды талап ететін болжамды жағдайларда кең спектрлі типтік кәсіби міндеттерді шешу	Маңызды әлеуметтік және этикалық аспектілерді ескере отырып, басқалардың стандартты жұмысына басшылық ету Жеке оқыту және басқаларды оқыту үшін жауапкершілік
5	Теориялық және практикалық білімді қолдана отырып, кәсіби мәселелерді шешудің әртүрлі нұсқаларын дербес әзірлеу және ұсыну	Ұйымның стратегиясы, саясаты мен мақсаттары шеңберіндегі Еңбек және оқу іс-әрекетінің процестерін дербес басқару және бақылау, проблеманы талқылау, қорытындыларды дәлелдеу және ақпаратпен сауатты жұмыс істеу
6	Теориялық және практикалық білімді қолдана отырып, кәсіби мәселелерді шешудің әртүрлі нұсқаларын дербес әзірлеу және ұсыну	Ұйымның стратегиясы, саясаты мен мақсаттары шеңберіндегі Еңбек және оқу іс-әрекетінің процестерін дербес басқару және бақылау, проблеманы талқылау, қорытындыларды дәлелдеу және ақпаратпен сауатты жұмыс істеу
7	Кәсіби қызметтің мақсатын өз бетінше анықтау және оларға жетудің тиісті әдістері мен құралдарын таңдау. Жаңа білім алу бойынша ғылыми, инновациялық қызметті жүзеге асыру	Бөлімшенің немесе ұйымның стратегиясын, қызметін анықтау. Бөлімше деңгейінде шешім қабылдау және жауапкершілік
8	Идеяларды қалыптастыру, инновациялық қызмет нәтижелерін болжау кәсіби және әлеуметтік салада кең ауқымды өзгерістерді жүзеге асыру, күрделі өндірістік және ғылыми процестерге басшылық жасау	Стратегияны анықтау, процестер мен қызметті басқару, институционалдық құрылымдар деңгейінде шешім қабылдау және жауапкершілік Ғылыми және практикалық салада көшбасшылық, дербестік, талдау, бағалау және күрделі инновациялық идеяларды жүзеге асыру қабілеті

10. КӘСІПТІК ТОПТАРДАҒЫ КӘСІПТЕРДІ КӨРСЕТІЛГЕН КӘСІПТІК БІЛІКТІЛІКТІҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ КАРТАСЫ

Кәсіптік біліктіліктің функционалдық картасы кәсіптік топтарда кәсіптерді көрсете отырып, кестелік форматта келтірілген: «2-кесте. Кәсіптік

топтардағы кәсіптерді көрсете отырып, кәсіптік біліктіліктің функционалдык картасы».

Бұл кестеде жұмысшылардың кәсіби дамуын көрсету үшін кәсіптер/қызметтер арасындағы байланыс көрсетілген.

Кесте кәсіптік даму көлденең – СБШ-ның бір біліктілік деңгейі шегінде де, тігінен - әртүрлі біліктілік деңгейлері бойынша да жүруі мүмкін екенін көрсетеді.

Жаңа технологияларды енгізу мамандарға жаңа білім мен дағдыларды игеру бойынша талаптар қояды, бұл еңбек нарығында ҰҚЖ-да жоқ жаңа кәсіптердің/қызметтердің пайда болуына түрткі болады.

Бұл кестеде функционалды карта, оның ішінде жаңа мамандықтар бар. Көрсеткілер қызметкерлердің кәсіби дамуын, соның ішінде біліктілігін арттыру арқылы көрсету үшін кәсіптер/сабақтар арасындағы байланысты көрсетеді.

Тік көрсеткілер СБШ деңгейлері бойынша өсу мүмкіндіктерін көрсетеді, көрсеткілердің болмауы келесі деңгейге шығу үшін тиісті білім алу қажет екенін білдіреді (білім деңгейін 6-бөлімді қараңыз).

Кестенің көлденеңінен қызметкердің СБШ деңгейлеріне сәйкес кестеде келтірілген кез-келген салада өз қызметін жүзеге асыруға мүмкіндігі бар екендігі көрсетілген.

11. 2008 (ISCO-08) КӘСІПТЕР СЫНЫПТАУЫШЫНЫҢ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ СТАНДАРТЫН ЖӘНЕ ҰКС ЕСКЕРЕ ОТЫРЫП, СБШ-ДАҒЫ КӘСІПТІК БІЛІКТІЛІК КАРТАСЫ

Салалық біліктілік шеңбері Қызметтердің халықаралық стандартты жіктелмесін (ISCO-08), ҚР 01-2017 Ұлттық қызметтердің жіктеуішін (ҰҚЖ) ескере отырып, біліктілік деңгейлері бойынша бөлінген кәсіптік біліктілік картасы (КБК) болып табылады.

КБК ҚКП қосымшаға сәйкес кестелік нысанда келтірілген: «3-кесте. Кәсіптік біліктілік картасы».

КБК ҰҚЖ-дан алынған қызметтердің ЭҚТЖЖ сәйкес «Ғимараттар мен әлеуметтік инфрақұрылым объектілерін пайдалану» саласындағы қызметпен өзара байланысын анықтауға мүмкіндік береді.

Саланың, кәсіптік топтардың, кіші топтардың қызметтерін (кәсіптерін, лауазымдарын) қалыптастыру кезінде ЭҚТЖЖ және ҰҚЖ, ҰБШ жіктеуіштері пайдаланылады.

Кәсіптік біліктілік еңбек саласы мен кәсіптік оқыту саласы арасындағы байланыстырушы буын болып табылады, осылайша еңбек нарығының қажетті мамандарға қажеттілігін қамтамасыз етіледі.

СБШ мазмұны және қоса берілген 1 - 3 кестелер ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі 2023 жылғы 14 қыркүйектегі № 384 бұйрығымен бекіткен Салалық біліктілік шеңберлерін әзірлеу және (немесе) өзектендіру қағидаларында белгіленген жаңа құрылымға сәйкес келтірілді.

12. ҚОСЫМШАЛАР

1-кесте. СБШ біліктілік деңгейлерінің сипаттамасы «Құрылыс» саласы.

2-кесте. Кәсіптік топтардағы кәсіптерді көрсете отырып, кәсіптік

біліктіліктің

3-кесте. Кәсіптік біліктілік картасы.